Ioan Slavici

Rodul tainic

povești

Povești

Ioan Slavici

Editura Bestseller

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Rodul tainic

A fost odată un împărat, și-n curtea acelui împărat se afla un pom atât de înalt, încât nimeni nu era în stare să-i vadă vârful. Pomul acesta înflorea și dădea rod în fiecare an, dar nici împăratul, nici curtenii lui, nici vreun alt om pământean n-a apucat să vadă poamă din rodul acela.

Era, se vede, pe acolo, prin înălțimile nestrăbătute de ochiul omenesc, cineva care nu lăsa să cadă nici o poamă pe pământ, ci le culegea toate la timpul potrivit. Împăratul ținea doar să afle cum sunt poamele rodite de pomul acela, și a dat de știre în toată împărăția lui că aceluia care se va fi urcat în pomul acela și va putea spune cum anume îi sunt poamele îi va da în căsătorie pe aceea dintre fetele sale pe care el însuși și-o va alege.

Au venit dar boieri de toate spițele, feciori de împărat, până chiar și feți-frumoși, dar nici unul n-a fost în stare să se urce în pom.

Era însă la curtea împărătească un flăcău țanțoș, și acesta s-a lăudat mumei sale că el are să se urce, și-a rugat-o pe aceasta să se ducă la împărat să-i spună că el se urcă.

Împăratul nu credea așa ceva și l-a chemat pe Danciu la sine.

— N-o să fii nici tu în stare să te urci, i-a zis, și să știi că, dacă nu te vei putea urca, dau poruncă să-ți taie capul.

Danciu s-a învoit să-i taie capul, dacă nu va fi în stare să se urce, și a rugat pe împăratul să-i dea răgaz de trei zile ca să se gândească, iar în timpul acestor trei zile a pus pe un meșter faur să-i facă cățărătoare de fier, apoi s-a pus pe urcate.

S-a urcat omul și iar s-a urcat timp de trei zile și

trei nopți, și deo¬dată a dat în scoarța copacului de o gaură prin care a intrat în o colibă în care a găsit o babă bătrână, de tot bătrână. El îi dete binețele cuvenite.

— Bună seara, bunică dragă! îi zise apoi.

— Bine că mi-ai zis bunică, îi răspunse baba, căci altfel te-aș fi omorât într-o clipă. Dar ce te aduce pe la noi, puișorul mamei?

— Bunică dragă, răspunse el, n-ai putea să-mi spui ce fel de rod are pomul acesta?

— Mai așteaptă puțintel până ce se va fi întors fiul meu, răspunse ea, el va fi știut-o și aceasta, căci suflă și în cele mai mici găuri.

Iară dânsa era Mama Vânturilor. Seara, după ce s-a întors, fiul ei a simțit miros de om pământean.

— Simt boare de om, zise el mumei sale. Cine a venit și în ce treburi umblă?

Ea îi spuse ce și cum, toate din fir a păr, precum le aflase de la Danciu.

— De, zise fiul ei, Vântul cel fără de astâmpăr, eu suflu, ce-i drept, în toate găurile, dar până acum tot n-am ajuns să aflu ce fel de rod are pomul acesta.

A rămas cu buzele umflate și-a plecat mai departe. Urcându-se până acolo, el a tocit o pereche de cățărătoare. El luă acuma altă pereche.

După ce s-a urcat încă trei zile, a dat de o altă colibă și-a intrat și-n aceasta dând cuvenitele binețe.

— Bună seara, bunică dragă! Și baba aceasta îi dete același răspuns ca cea de mai nainte, apoi îl întrebă:

— De unde și până unde? El îi spuse că umblă să afle care e rodul pomului.

— De! îi răspunse ea. Îmi pare rău că nu te pot dumeri. Mai așteaptă însă să vie fiul meu; el o să ți-o poată spune.

Baba i-a dat apoi să mănânce, căci era lihnit de foame, și după aceea i-a făcut culcuș să doarmă.

Viind acasă fiul ei, care e Omul-din-lună, a făcut

și el întrebările pe care le făcuse vântul. Ea îi spuse că e om bun și umblă să afle ce fel e rodul pomului.

— Îmi pare foarte rău, răspunse el. Eu mă uit, ce-i drept, prin toate crăpăturile, dar n-am ajuns să aflu ce fel de rod are pomul acesta.

Dimineața, după ce Danciu se deșteptă din somn, baba i-a spus-o aceasta. Nu-i rămâne dar lui Danciu decât să-și ieie a treia pereche de cățărătoare și să arunce jos pe cele tocite.

Găsindu-le pe acestea prin curte, slugile i le duseră împăratului, care prin aceasta se încredință că a ajuns tot departe.

"Te pomenești că acela găsește în cele din urmă rodul pomului, zise el în gândul lui, eu însă tot n-am să-i dau fata mea."

Iară Danciu se urcă tot mai departe, o zi, două zile și după a treia zi iar dete de o colibă. Găsi și în coliba aceasta o babă încă mai bătrână, Mama Soarelui; o păți însă și cu aceasta tot ca și cu celelalte două și plecă mai departe.

A urcat acum, a urcat și iar a urcat timp de trei zile — da, încă trei — fără ca să i se fi tocit cățărătoarele, și tocmai în seara zilei a șaptea s-a pomenit la poarta raiului.

Nu mai era acum tot ca mai nainte: la poarta aceea n-a găsit adică o babă, ci un moșneag bătrân, de tot bătrân.

— Ai obosit, nu-i așa? îl întrebă moșneagul.

— De! am cam obosit! îi răspunse.

— Ei bine! grăi moșneagul, dacă ești obosit, sari ici în locul meu și mai odihnește până ce mă voi fi întors eu.

Danciu se așază și așteaptă un ceas, două ceasuri, mult a așteptat, dar moșneagul nu s-a mai întors. El a încercat să se ridice, dar n-a fost în stare; îi era parcă-l bătuseră cu cuie în scaun.

Deodată se pomeni față-n față cu o fată de tot frumoasă, care, nici una, nici alta, îl întrebă dacă nu vrea să intre vizitiu la Lia, Zâna Zânelor.

— Voi fi vrând eu, îi răspunse Danciu, dar nu pot să mă scol de aici.

— Aș! întâmpină fata cea frumoasă. Am să te scol eu numaidecât. O să-l aduc înapoi pe moșneagul care a fost aici.

Ea s-a dus apoi fuga la Lia și i-a spus că moșneagul nu mai e la slujba lui și a lăsat în locul său pe unul care ar fi gata să intre vizitiu la ea, dar nu poate să se ridice de acolo.

Lia se încruntă și-i porunci olacului său să se ducă iute și să-l aducă pe moșneag la locul lui.

Olacul se puse pe drum și alergă o zi întreagă, de dimineață până seara, dar nu ajunse la el. Mai alergă însă încă o zi, și pe înserate îl ajunse, puse mâna pe el, îi trase o trânteală bună, apoi îl luă în spinare și-l duse la Danciu, care se și sculă îndată ce ei sosiră acolo.

Olacul îi mai trase moșneagului o trânteală bună, îl așeză la locul lui, iar pe țigan îl duse la zâna Lia, ca să-i fie vizitiu.

Lia avea doi cai de călărie, amândoi cu părul de aur.

— Dacă vrei să intri în slujba mea, îi zise lui Danciu, scaldă-te în putina aceasta.

Țiganul nu mai stete pe gânduri, ci se dezbrăcă și sări în putină. El s-a scăldat timp de jumătate de ceas, apoi Lia i-a poruncit să iasă din putină. După ce a ieșit, ce să-ți vadă ochii? Să stai și să te miri! El era frumos de nu-i mai puteai găsi pe fața pământului pereche.

Să vezi dar rușine ce era să pățească împăratul acela care și-a pus de gând să nu-și dea țiganului fata!

După ce el s-a îmbrăcat, iar a venit fata cea frumoasă și l-a dus la grajdul celor doi cai cu părul de aur.

— Iată, îi zise ea, aici în cămăruța de alături e ovăz de aur; dă-le din el cailor în fiecare zi o dată câte o baniță.

Iar s-a făcut apoi nevăzută, și prin cele cu

desăvârșire minunate abia de aici înainte trece Danciu.

După ce și-a făcut slujba trei zile de-a rândul, a venit din nou fata cea frumoasă și i-a spus că Lia, Zâna Zânelor din Împărăția Sorilor, are să-l aleagă bărbat pe acela care e în stare s-o îngâne făcându-le toate întocmai ca dânsa.

— Du-mă la ea! strigă Danciu săltând de bucurie. Am s-o îngân ca și când aș fi întru toate ea însăși.

El a fost dus la stăpâna lui. Pe-nserate, Lia a poruncit să fie pus în iatacul ei un al doilea pat la o potrivită depărtare de al ei. Ea a început apoi să se dezbrace, și, dezbrăcându-se, ea avea șasesprezece rochii, pe când Danciu n-avea decât o pereche de ițari. El și-a sfâșiat însă ițarii în șasesprezece fâșii și, când Lia punea pe scaunul ei o rochie, punea și el pe al său o fâșie. După aceea a pus fâșie lângă fâșie, ca să le coase la loc, dar să vedeți minune! fâșiile se țineau una de alta, încât Lia, Zâna Zânelor, stătea cuprinsă de uimire când l-a văzut dimineața îmbrăcându-se tot ca ea.

Lia s-a dus apoi să se pieptene. Țiganul, de asemenea. Li se puseră două oglinzi, fiecare cu toate cele de nevoie pentru pieptănat, și au început amândoi să se pieptene. Când Lia își trăgea o dată cu pieptenul prin păr, Danciu trăgea și el prin al său. Ea a tras de șasesprezece ori, el de asemenea. Țiganul avea și el păr lung, și după ce s-au pieptănat, altă minune: fața lui era tot atât de frumoasă ca a Liei.

Când se uită deci la el, Lia nu mai știa ce să facă de bucurie, l-a chemat la ea și l-a sărutat — cum mireasa își sărută mirele.

S-a făcut apoi o nuntă mare, și după nuntă Lia l-a trimis la vânătoare pe Danciu, care nu mai era acum țigan ca toți țiganii, ci Făt-Frumos deopotrivă cu orișicare fecior de împărat.

Mai nainte de plecare ea îi dete o oglindă și-i zise:

— Când vrei să știi ce fac, uită-te în oglinda aceasta, că mă vezi în ea.

Luându-și apoi "ziua bună" unul de la altul, el plecă la vânătoare. N-a făcut însă decât vreo câteva sute de pași, și s-a pomenit cu olacul care alerga spre el ca să-i spună că Lia îi trimite vorbă să cruțe vânatul și să nu împuște decât doi iepuri.

Mergând mai departe, și tot mai departe, a zărit o pădure cu copaci de aur, iar în pădure alergau o turmă de animale cu păr de aur în care nu era însă nici un iepure. După ce a mai trecut prin pădurea aceea, i-a trecut prin față altă turmă, dar nici în aceasta nu era nici un iepure. Iar a mers apoi, până ce a dat de a treia turmă; în aceasta era însă un singur iepure. Și-a încordat întâi arcul și una, două, trei! l-a și culcat la pământ.

El însă doi iepuri avea să-i ducă Liei. A mers dar înainte, ca să mai culce la pământ încă unul.

Mergând așa, la început de drum, apoi pe potecă și în cele din urmă pe potecuțe, el s-a rătăcit de nu mai știa încotro să apuce.

El scoase deci oglinda și se uită în ea. A și văzut pe Lia, care îi făcu semn să apuce la dreapta.

S-a dus dar, și mereu s-a dus — un ceas, două, trei ceasuri, timp de patru ceasuri s-a tot dus fără ca să poposească, și iată că a zărit o întreagă turmă de iepuri.

El rămase nedumerit. Un iepure mai avea să culce la pământ, unul singur. Iepurii erau însă grămadă, tot unul lângă altul, și el, nefiind vânător bun, se temea că, trăgând în el, va omorî deodată mai mulți.

A așteptat dar și iar a așteptat, până ce și-a pierdut răbdarea, și a tras, încât a culcat la pământ trei iepuri.

Îi părea rău că n-a putut să se țină de vorba scumpei sale soții, dar nu i-a rămas decât să se întoarcă acasă. Peste puțin i se ivi în cale o matahală de om, un adevărat uriaș.

— Nu ți-e rușine obrazului că ai împușcat doi

dintre iepurii mei?! îi zise omul acela, care era stăpânul moșiei pe care rătăcise Danciu.

Nu era adică al Liei decât unul dintre cei trei iepuri.

— Haid' să ne măsurăm puterile! urmă dar stăpânul celorlalți doi, care mai era necăjit și pentru că ar fi voit ca Lia pe el să și-l aleagă de soț.

Danciu începu să tremure de frică. De! nu se simțea el destul om pentru ca să se-ncumete a-și măsura puterile cu asemenea matahală. El puse deci mâna pe arc și-l încordă. Cellalt fu și el gata să tragă, dar era prea târziu, căci Danciu îl și culcă la pământ.

El se întoarse apoi acasă. Lia rămase cuprinsă de spaimă când îl văzu aducând patru iepuri.

— Vai de mine! strigă dânsa. De ce ai omorât și pe ceilalți doi iepuri?! Dacă află stăpânul lor, te omoară-ntr-o clipă.

— Grija aceasta să n-o mai ai! răspunse țiganul, treaba aceasta am regulat-o eu cu dânsul. Aș avea însă să te-ntreb ceva, dacă vrei să-mi dai răspuns.

— S-ar putea oare să nu-ți dau? grăi dânsa. Nu avem, așa credem, noi doi nici o taină unul pentru altul.

— Spune-mi, te rog, ce fel de rod are pomul acesta, îi zise dar Danciu.

— Atâta e tot ceea ce vrei să mă-ntrebi? răspunse Lia. De ce oare n-aș fi având să ți-o spun aceasta?! Am să-ți dau, dacă e vorba, chiar să mănânci din poamele acelea câte poftești.

Ea chemă apoi degrabă pe una din slugile ei și-i porunci să aducă zece poame de ale acelui pom.

Sluga s-a urcat în pom. Pomul însă avea trei feluri de poame: mere de aur, pere de aur și prune de aur. Servitorul nu știa din care să ieie patru, căci luând din fiecare câte trei, erau numai nouă. El chibzui în cele din urmă să ieie patru prune, căci prunele erau mai mici decât merele. Așa a și făcut, și le-a adus Liei, care i le-a dat soțului său.

— Am o mică daraveră pe pământ, grăi acesta.

— Dacă e așa, răspunse Lia, poți să te cobori numaidecât. Ea porunci apoi să i se facă iute un leagăn care se lasă până la pământ, și-l așeză pe soțul său în leagănul acela. Cât gândești cu gândul, Danciu și ajunse la pământ cu poamele pe care le avea în buzunar și i le duse împăratului.

Nu voise împăratul să-i deie fata sa, dar i-o dete acum, când îl văzu atât de frumos. Nu voia însă fata de împărat să și-l ieie de bărbat, căci se temea ca nu cumva el iar să se facă cum fusese mai nainte.

Danciu o-nșfăcă însă, o luă pe sus și-o duse la muma sa, pe care o pofti apoi să vie cu el și-o duse la pomul cel înalt.

Sosit aici, el strigă "una", și fu jos leagănul în care se așezară toți trei: el, mama sa și fata de împărat. Iar numără apoi "una" și el fu sus.

— N-ai vrut să mă iubești, nu te iubesc nici eu! îi zise acum fetei de împărat, și-i dete brânci ca să cadă pe pământ.

Ea a tot căzut trei zile și trei nopți de-a rândul, iar după ce a ajuns la pământ, s-a făcut miș-fărămiș, de n-a mai rămas de ea întreg decât capul, pe care una dintre slugi l-a dus la împăratul.

— Doamne sfinte! se tângui împăratul, cine m-a pus să nu i-o dau de bunăvoie pe fata mea?

Când împăratul se tânguia în felul acesta, se ivi deodată-n fața lui țiganul, care se căia și el de fapta ce săvârșise într-o clipă de supărare.

— Ai fi acum gata să mi-o dai de bunăvoie pe fiică-ta?

— Nu numai că ți-aș da-o de bunăvoie, răspunse împăratul, dar ți-aș mai da pe deasupra și jumătate din împărăția mea dacă ar fi în viață fiică-mea.

Danciu se duse la mumă-sa și-i spuse ce-a zis împăratul.

— Să vezi un lucru, grăi aceasta, eu am să-ți dau o cutioară în care e un praf fermecat. Dacă vei presăra praful acela pe fața moartei, aceasta va

învia și trupul se va întrema chiar mai și mai de cum a fost.

Danciu a alergat fuga la împărat, a cerut capul moartei și a presărat pe el praful, cum zisese mumă-sa. Cât dai în palme, trupul fetei s-a întremat, crescând bucată lângă bucată, și ea începu să vorbească. Împăratul i-ar fi dat-o acum bucuros, dar acesta nu voia s-o primească.

— Să trăiești în bună fericire cu fiică-ta, îi zise el împăratului, căci eu am găsit altă soție.

El chemă apoi pe mumă-sa, cu care se duse la pom, se urcă-n leagăn și se-nălțară într-o clipă la Lia, Zâna Zânelor din Țara Sorilor, care i-a primit cu multă bucurie. El a zidit apoi pentru mumă-sa un palat frumos și i-a zis:

— Dacă ți se va fi făcut dor de mine, trimite-mi vorbă prin o slugă, și-ntr-o clipă vom fi eu și soția mea la tine.

El s-a dus apoi acasă, unde s-a făcut nuntă mare. Lia voia să-l poftească și pe împăratul, dar țiganul nu s-a învoit să stea la masă cu cel ce umblase cu gândul de a-l înșela. Au poftit deci la nuntă șoarecele, care s-a-ndopat.

Am fost și eu la ospăț și-am pus mâna pe un ciolan, apoi am plecat lăsându-i în fericire, care n-a mai încetat nici până astăzi, dacă nu vor fi murit cumva.

Doi feți cu stea în frunte

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti. A fost odată un împărat. Împăratul acesta stăpânea o lume întreagă, și în lumea asta era un păcurar bătrân și o păcurăriță, care aveau trei fete: Ana, Stana și Lăptița.

Ana, cea mai în vârstă dintre surori, era frumoasă, încât oile încetau a paște când o zăreau în mijlocul lor; Stana, cea mijlocie, era frumoasă, încât lupii păzeau turma când o vedeau pe dânsa stăpână; iară Lăptița, cea mai tânără soră, albă ca spuma laptelui și cu păr moale ca lâna mielușeilor, era frumoasă — mai frumoasă decât surorile sale împreună — frumoasă cum numai dânsa era.

Într-o zi de vară, când razele soarelui erau mai stâmpărate, cele trei surori se duseră ca să culeagă căpșune în marginea codrilor.

Pe când ele culegeau căpșunele, îndată se aude un șir de tropote, ca și când ar veni și s-ar apropia o ceată de călăreți. Era cine era: era tocmai feciorul împăratului, venind ca să meargă cu prietenii și cu curtenii săi la vânat.

Tot voinici frumoși, crescuți în șeile cailor, dar cel mai frumos și pe cel mai înfocat armăsar era... cine altul putea să fie?... Făt-Voinic, feciorul de împărat. Focul cailor se stâmpără în zărirea celor trei surori și călăreții deteră în pas mai încetișor, până ce, veniți și sosiți, se simțiră duși.

— Auzi tu, soră, grăi Ana către sora mijlocie, dacă m-ar lua pe mine, i-aș frământa o pâine din care mâncând s-ar simți ș-ar fi tot june și voinic, mai voinic decât toți voinicii din lume.

— Eu, zise Stana, dacă pe mine m-ar lua, i-aș toarce, țese și coase o cămașă pe care, îmbrăcând-o, s-ar putea lupta cu zmeii, trecând prin apă fără ca să se ude, trecând prin foc fără ca să se ardă.

— Iară eu, grăi Lăptița, cea mai tânără soră, dacă i-aș fi soție, i-aș face doi feți-frumoși, gemeni cu părul de aur și cu stea în frunte, stea ca luceafărul din zori.

Când trec pe lângă fete, voinicii, chiar și cei împărătești, văd cu ochii și ascultă cu urechile. Ascultând, ei auziră, auzind, înțeleseră, iar înțelegând, ei suciră frânele și săriră la fete.

— Sfântă-ți fie vorba și a mea să fii, soție de împărat! grăi feciorul de împărat ridicând la sine în șa pe Lăptița cu căpșune cu tot.

— Și tu a mea! grăi cel dintâi voinic către Stana, făcând și el pre- cum a văzut pe stăpânul său.

— Și tu a mea! grăi al doilea în voinicie către Ana, ridicând-o și pe ea în șa.

Făcând așa, voinicii porniră spre curtea împărătească. În ziua următoare se făcură nunțile și apoi trei zile și trei nopți întreaga împărăție răsuna de veselia oaspeților...

Peste alte trei zile și trei nopți merse vestea în țară că Ana și-a făcut pâinea: a cules bobi, a măcinat, cernut, frământat și a copt pâinea precum a fost zis la culesul de căpșune.

Încă de trei ori câte trei zile și de trei ori câte trei nopți trecură și o nouă veste merse în țară, că Stana și-a făcut cămașa: a cules fire de in, le-a copt și melițat, a periat fuiorul, a tors firele, a țesut pânza și a cusut cămașa pe trupul soțului ei, precum a fost zis la culesul de căpșune.

Numai a Lăptiței vorbă nu s-a împilinit încă. Dar toate se fac numai cu vremea.

Când se împlini de-a șaptea oară a șaptea zi, numărată de la cea de întâi zi de cununie, feciorul de împărat se arătă înaintea voinicilor și celorlalți curteni ai săi cu fața veselă și cu vorba pe de sute și mii de ori mai blândă și mai îndurătoare decât până acuma, dând de știre că de aici înainte multă vreme n-are să mai iasă din curte, fiindcă-l poartă inima să stea zi și noapte lângă soția sa. Era adică să se întâmple — din îndurarea lui Dumnezeu —

precum a grăit Lăptița la cules de căpșune... Și lumea, și țara, și întreaga împărăție se bucurau așteptând să se vadă ce nu s-a mai văzut încă.

Hei! dar multe se petrec în lume, și dintre multe, multe bune și rele multe!

S-a întâmplat adică, ca feciorul de împărat să aibă și o mamă vitregă, iară asta, o fată mare în păr, pe care a fost adus-o cu sine, având-o de la cel dintâi bărbat. Și apoi, vai și amar de acela ce cade în asemenea cuscrii!

După gândul vitregei era să fie ca fiica sa s-ajungă soție de împărat și stăpână peste împărăție, iară nu Lăptița, fata cea de păcurar.

Și acuma sărmana Lăptița avea să sufere pentru că n-a fost pe gândul vitrigei, ci după voința lui Dumnezeu. Vezi! așa e lumea: chiar și acolo e rea unde o poartă gândul cel bun.

Era acuma în gândul vitrigei ca întâmplându-se după cum a fost zis Lăptița, să facă pe lume să creadă și să creadă feciorul de împărat că nu e precum este și precum s-a zis.

Nu putea însă face nimic, fiindcă feciorul de împărat stătea de-a pururea, zi și noapte, lângă soția lui. Își puse dar de gând ca, cu una, cu două, cu vorbe și iscusințe, să-l urnească pe acesta, iară după aceea, rămânând Lăptița în grija ei, a ei să fie grija. Știa că nu-i va fi greu să afle cale și chip.

Cu una, cu două, feciorul de împărat nu se urnea însă din loc. Vorbele zburară în vânt și iscusințele rămaseră lucru fără treabă. Vremea trecea, ziua se apropia, era mâine-poimâne, și feciorul de împărat nu se depărta de lângă soția sa.

Când vitrega văzu că acuma nu e încotro, își puse piatră pe inimă și trimise carte, știre și veste la frate-său, a cărui împărăție era vecină, spuse cum și ce, și grăi două-trei vorbe, ca să vină cu oaste și voinici și să cheme pe feciorul de împărat la război.

Asta era una, bună și cea din urmă. Nici nu rămase în zadar.

Feciorul de împărat sări cuc de mânie când îi veni vestea că acum nu e bine, că iaca cum și ce, și cum că oștile vrăjmașilor sunt pe cale să vină, să intre și să fie precum de mult n-a mai fost... Bătaie adică, bătaie grozavă, bătaie între doi împărați!

Văzu și el că acuma nu e încotro, că n-are decât să facă ce e de făcut.

Așa sunt feciorii de împărat! Oricât de în drag și-ar păzi nevestele și oricât de-a dor ar aștepta să-și vadă feții, când aud de bătaie, li se zvârcolește inima în trup, li se frământă creierii în cap, li se împăienjenesc ochii... lasă nevastă și feți în grija Domnului și pornesc ca vântul la război.

Feciorul de împărat a pornit ca primejdia, s-a dus ca pedeapsa lui Dumnezeu, s-a bătut cum se bate, cum numai el se bate și, când în a treia zi au crăpat zorile, iarăși a fost la curtea împărătească, sosind cu inima stâmpărată prin luptă și cu ea plină de dor neastâmpărat să știe ce și cum, de când s-a dus!

Hei! dar ce-auzi? ce văzu? îmi vine nici să nu mai povestesc când văd atâta răutate, atâta suflet fără milă, și urâtă, și supărăcioasă, și grozavă treabă, încât nici nu se poate spune fără ca să răsufli o dată cu greu!

Adică a fost așa: în clipita când stelele se strâng pe cer, când feciorul de împărat era numai trei pași de la poarta curții, s-a întâmplat întocmai precum a fost zis Lăptița: doi feți-frumoși, feciori de împărat, unul ca altul, cu păr de aur și cu luceferi în frunte.

Dar era ca lumea să nu-i vadă. Vitrega, rea precum era în gândul ei, în pripă puse doi căței în locul copiilor, feți-frumoși, iar pe copiii cu părul de aur și cu steaua în frunte îi îngropă în colțul casei, tocmai la fereastra împăratului.

Când feciorul de împărat intră în casă și cercă s-audă și să vadă, n-auzi nimic, ci văzu numai pe cei doi cățeluși, pe care vitrega i-a fost pus în patul Lăptiței.

Multă vorbă nu se mai făcu. Feciorul de împărat văzu cu ochii, și asta era destul. Lăptița nu și-a ținut vorba, și acuma nu rămase decât să-și ajungă pedeapsa.

Feciorul de împărat n-avu încotro, își călcă pe inimă și porunci să o îngroape în pământ până la sânișori, rămânând așa în ochii lumii, pentru ca să se știe ce e aceea când cineva cutează să înșele pe un fecior de împărat.

Într-altă zi, apoi, se făcu pe gândul vitregei. Feciorul de împărat se cunună a doua oară și iarăși răsunară veseliile de nuntă trei zile și trei nopți.

Hei! dar nu e darul lui Dumnezeu pe faptă nedreaptă! Cei doi feți-frumoși nu aflau odihnă în pământ. În locul în care erau îngropați crescură doi paltini frumoși. Când vitrega îi văzu crescând, porunci ca să-i stârpească din rădăcină.

— Lăsați-i să crească! porunci împăratul. Îmi plac aici la fereastră! Așa paltini n-am văzut încă.

Și apoi crescură paltinii, crescură cum alți paltini nu cresc: în fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iară în crepetul zorilor, când se strâng stelele pe cer, trei ani într-o clipită. Când se împliniră trei zile și trei nopți, cei doi paltini erau mândri și nalți, ridicându-se cu crengile lor până la fereastra împăratului. Și apoi, când adia vântul și se mișcau frunzele, împăratul asculta, asculta zile întregi la șoptirea lor. Îi părea că aude un suspin neîncetat, ca o plângere pusă în vorbe neînțelese, pe care numai sufletul lui o simțea ca o simțire ascunsă și nepricepută, care ziua nu-i lăsa odihnă și care noaptea îl ținea treaz. Îl cuprindeau fiorii în auzul acestei șoptiri și totuși îi părea că n-ar putea să fie fără de ea.

Vitrega simți, însă, ce e și cum. Își puse de gând ca, cu orice preț, să stârpească paltinii. Era greu, dar mințile muierești storc din piatră zăr. Vicleșugul muierilor dezbracă voinicii: ce puterea nu poate, poate dulceața vorbelor, și ce nici asta nu poate, pot lacrimile mincinoase.

Într-o dimineață împărăteasa se puse pe de marginea patului soțului ei și începu să-l ademenească cu dezmierdări și vorbe de dragoste. Mult a ținut până la ruptul firului, dar în sfârșit... și împărații sunt tot oameni.

— Bine! grăi feciorul de împărat cam cu jumătate de gură. Să fie pe voia ta; să stârpim paltinii: dar din unul să facem un pat pentru mine, din altul un pat pentru tine.

Împărăteasa se mulțumi cu atâta. Paltinii fură tăiați, și nici nu se înnoptă bine până ce paturile erau făcute și puse în casa împăratului.

Când feciorul de împărat se culcă în patul nou, îi părea că se simte de o sută de ori mai greu decât până acuma și totuși află odihnă cum n-a mai aflat; iară împărăteasa i se părea că zace culcată pe spini și mărăcini, încât toată noaptea nu putu dormi.

După ce împăratul adormi, paturile începură să scârțâie. Și de aceste scârțâituri împărăteasa scotea un înțeles cunoscut; i se părea că aude vorbe pe care nimeni nu le pricepea decât numai dânsa.

— Ți-e greu, frățioare? întrebă unul dintre paturi.

— Ba! mie nu mi-e greu, răspunse patul pe care dormea împăratul, mi-e bine, căci pe mine zace iubitul meu tată!

— Mie mi-e greu, zise cellalt pat, căci pe mine zace un suflet rău! Și tot așa vorbiră paturile în auzul împărătesei până la crepetul zorilor.

Când se făcu ziuă, împărăteasa își puse de gând să prăpădească paturile. Porunci dar să facă alte două paturi tocmai ca și acelea și, când împăratul merse la vânat, le puse pe aceste pe neștiute în casă, iară paturile de paltini le aruncă în foc până la cea mai mică scândură.

Focul ardea, iară în pocniturile focului împărăteasa părea că aude tot acele vorbe de înțeles nepriceput.

După ce paturile arseră, încât nu rămase nici măcar o bucățică de cărbune, împărăteasa adună

cenușa și o aruncă în vânt, pentru ca să fie dusă peste nouă țări și peste nouă mări, ca parte cu parte în veci să nu se mai afle.

Ea n-a văzut însă că tocmai atunci când focul ardea mai frumos se ridicaseră în sus două scântei și, ieșind la lumină, căzură tocmai unde au fost crescuți cei doi paltini, iară căzute aici, cele două scântei se prefăcură în doi mielușei gemeni, din care unul era tocmai atât de frumos ca și cellalt, tocmai atât de blând, cu lâna tocmai atât de strălucită. Doi miei, fiecare preț de-o împărăție!

Când împărăteasa văzu mielușeii păscând pe sub ferestrele împăratului, sări plină de bucurie la dânșii, îi luă în brațe pe amândoi și-i duse la soțul său.

Din clipita asta, feciorul de împărat zi și noapte nu se gândea decât la mielușei: îi părea că în fiecare mișcare a mielușeilor, în fiecare zbieret ieșit din gura lor, în fiecare privire află ceva, care îi cădea greu și totuși îi ustura inima.

Văzând că soțul său a îndrăgit mielușeii, împărăteasa iarăși prinse gând rău și nu se împăcă până ce, când cu bine, când cu rău, când cu vorbe dulci și când cu plâns, nu făcu pe feciorul de împărat ca să se învoiască cu pierzarea mielușeilor.

Mielușeii fură tăiați. Ce nu se putu mânca, împărăteasa puse să se arunce în foc... în foc și piele, și lână, și oase, și tot ce a mai fost.

Nu mai rămase nimic. Nimeni n-a băgat de seamă că tocmai pe fundul vasului în care s-a spălat carnea, între crăpătura doagelor, au rămas două bucățele din creierii mielușeilor. Când apoi slujnica împăratului s-a dus la vale după apă, bucățelele de creieri s-au spălat și au mers cu pârâul până în apa cea mare, care curgea prin mijlocul împărăției. Aici din cele două bucățele s-au făcut doi peștișori cu solzii de aur, unul tocmai ca și cellalt, deopotrivă, ca să se știe că sunt frați gemeni.

Într-o zi pescarii împărătești se sculară dis-de-

dimineață și-și aruncară mrejele în apă. Tocmai în clipa când cele din urmă două stele se stinseră pe cer, unul dintre pescari ridică mreaja și văzu ce n-a mai văzut: doi peștișori cu solzii de aur.

Pescarii s-adunară să vadă minunea, iar după ce văzură și se minunară, hotărâră ca, așa vii precum sunt, să ducă peștișorii la împărat și să-i facă cinste.

— Nu ne duce acolo, că de acolo venim, de-acolo suntem și acolo e pieirea noastră, grăi unul dintre peștișori.

— Ce să fac dar cu voi? întrebă pescarul.

— Pune-te și adună rouă de pe frunze, lasă-ne să înotăm în rouă, pune-ne la soare și apoi nu veni până ce razele soarelui nu vor fi sorbit roua de pe noi, grăi al doilea peștișor.

Pescarul făcu precum i s-a zis: adună rouă de pe frunze, lăsă peștișorii să înoate în rouă, îi puse la soare și nu veni până ce razele soarelui nu sorbiră roua de pe ei.

Ce-a aflat? Ce-a văzut? Doi copilași, feți-frumoși cu părul de aur și cu stea în frunte, unul ca cellalt, încât cine îi vedea trebuia să știe că sunt gemeni.

Copiii crescură repede... În fiecare zi un an, în fiecare noapte alt an, iar în crepetul zorilor, când stelele se stingeau pe cer, trei ani într-o clipită. Și apoi creșteau precum alții nu cresc: de trei ori în vârstă, de trei ori în putere și tot de trei ori în înțelepciunea minții. Când se împliniră trei zile și trei nopți, copiii erau de doisprezece ani în vârstă, de douăzeci și patru în putere și treizeci și șase în înțelepciunea minții.

— Acuma lasă-ne să mergem la tatăl nostru, grăi unul dintre copii către pescar.

Pescarul îi îmbrăcă frumos pe amândoi, le făcu câte o căciulă de miel, pe care o traseră pe cap ca nimeni să nu vadă părul de aur și steaua în frunte, apoi feții porniră către curtea împăratului.

Era ziua mare când ajunseră la curte.

— Vrem să vorbim cu împăratul! grăi unul dintre feți către străjerul ce sta încărcat de arme la poarta curții.

— Nu se poate, fiindcă tocmai acuma șade la masă, îi răspunse străjerul.

— Tocmai pentru că șade la masă! vorbi al doilea făt intrând îndărătnic pe poartă.

Străjerii se adunară, voind să scoată pe feți din curte, dar aceștia trecură printre dânșii precum trece argintul-viu printre degete. Cu trei pași înainte și alți trei în sus se pomeniră tocmai înaintea casei celei mari, unde împăratul ospăta cu curtenii săi.

— Vrem să intrăm! grăi unul dintre feți aspru către slujitorii ce stau la ușă.

— Nu se poate, răspunse un slujitor.

— Ei! vom vedea noi dacă se poate ori nu se poate! strigă cellalt făt, cotind îndărătnic pe slujitori în dreapta și în stânga.

Dar mulți erau slujitorii și feții numai doi. Se făcu o îmbulzeală și o larmă înaintea ușii, încât răsuna curtea.

— Ce e acolo, afară? întrebă împăratul mânios. Feții se deteră pașnici când auziră vorbele tatălui lor.

— Doi băieți voiesc să intre cu puterea! zise un slujitor intrând la împăratul.

— Cu puterea? Cine să intre cu puterea în curte la mine? Cine sunt băieții aceia? strigă împăratul într-o răsuflare.

— Nu știu, înălțate împărate, răspunse slujitorul, dar curat nu-i lucru, căci băieții sunt tari ca puii de leu, încât au străbătut prin străjuirea de la poartă, și acuma ne dau nouă de lucru! Ș-apoi, de îndărătnici ce sunt, nici căciulile nu și le iau din cap.

Împăratul se roși de mânie.

— Scoateți-i afară, strigă el, înhățați-i cu câinii!

— Lasă, că mergem noi și așa, grăiră feții plângând de asprimea vorbelor ce auziră, și porniră în jos pe trepte.

Când erau să iasă pe poartă, îi opri un slujitor ce venea în ruptul sufletului.

— A zis împăratul să veniți, că împărăteasa vrea să vă vadă! Băieții se gândiră puțin, apoi se întoarseră, suiră treptele și intrară la împăratul cu căciulile în cap.

Era o masă plină, lungă și lată, iar pe lângă masă toți oaspeții împărătești, în capul mesei împăratul și lângă dânsul împărăteasa, șezând pe douăsprezece perini de mătase.

Când băieții intrară, căzu una dintre perinele pe care ședea împărăteasa. Ea rămase pe unsprezece perini.

— Luați căciulile din cap! strigă un curtean către băieți.

— Acoperământul capului este cinstea omului. Noi avem poruncă să fim precum suntem.

— Ei bine! grăi împăratul îmblânzit de auzul vorbelor ce ieșiră din gura băiatului. Rămâneți precum sunteți! Dar cine sunteți? de unde veniți? și ce voiți?

— Suntem doi feți gemeni, doi lăstari dintr-o tulpină ruptă în două, jumătate în pământ și jumătate în cap de masă; venim de unde-am pornit și suntem sosiți de unde venim; fost-am cale îndelungată și am grăit cu suflarea vânturilor și am vorbit în limba fiarelor și am cântat cu valurile de apă, iar acuma, în grai de om, voim să-ți cântăm un cântec pe care-l cunoști fără ca să știi!

De sub împărătească a sărit a doua perină.

— Lasă-i să meargă cu prostiile lor! grăi ea către soțul său.

— Ba nu, lasă-i să cânte! răspunse împăratul. Tu ai dorit să-i vezi, iar eu doresc să-i ascult. Cântați, băieți!

Împărăteasa tăcu, iar feții începură să cânte povestea vieții lor. "A fost un împărat..." începură feții; de sub împărătească căzu a treia perină.

Când feții povestiră despre pornirea feciorului de împărat la bătaie, de sub împărătească căzură trei

perini deodată.

Când feții sfârșiră cântecul, sub împărătească nu mai era nici o perină, iar când ei luară căciulile din cap și-și arătară părul de aur și stelele în frunte, oaspeții, curtenii și împăratul își acoperiră ochii, ca nu cumva să piardă lumina de atâta strălucire.

Și s-a făcut apoi precum de la început a fost să fie. Lăptița fu pusă în cap de masă lângă soțul ei; fata vitregei rămase cea mai rea slujnică la curtea Lăptiței, iar pe vitrega cea cu gând rău o legară de coada unei iepe nebune și înconjurară țara de șapte ori cu ea, încât lumea să știe și să nu mai uite că cine începe cu rău, cu rău sfârșește.

Păcală în satul lui

I se urâse și lui Păcală să tot umble răzleț prin lume, așa fără de nici o treabă, numai ca să încurce trebile altora și să râdă de prostia oamenilor. Se hotărî dar să se facă și el om așezat, ca toți oamenii de treabă, să-și întemeieze casa lui, să-și agonisească o moșioară, — vorbă scurtă, — să se astâmpere odată.

Și fiindcă românul zice că nu e nicăieri mai bine ca în satul lui, Păcală se întoarse și el în satul lui și începu cum încep toți oamenii care n-au nimic, adică făcu ce făcu de-și agonisi o vițelușă și o trimise la pășune în izlazul satului.

Căci așa se facea averea. Păscând, vițelușa se face vițea, vițeaua se face juncă, junca se face vacă, vaca fată, iar vaca cu vițelul o vinzi ca din prețul ei să cumperi șapte vițelușe și să le trimiți și pe ele la pășune în izlazul satului.

De ce e oare izlazul izlaz, dacă nu pentru ca să-l pască vițelușele oamenilor?

Păștea dar vițelușa lui Păcală, păștea, și cu cât mai mult păștea, cu atâta mai vârtos creștea, încât nu era în tot satul vițea care s-o întreacă, iar când ajunse și ea vițea, nici juncile nu se puteau potrivi cu ea.

— Măi! ziceau vecinele lui Păcală, ce lucru să mai fie și ăsta? vițeaua asta le întrece pe toate! Ce-i va fi dând oare să mănânce? Ce soi o fi de crește așa de frumos?

Nu era nici soiul vreun soi deosebit, nici hrana mai de-a cătarea; vițeaua era însă vițeaua lui Păcală, iar Păcală își căuta de treabă, n-avea vreme s-o mai păzească și să nu rupă câteodată și din holdele oamenilor.

Ajungând junincă, vițeaua lui Păcală se făcu stăpână pe întregul hotar. Umbla și ea cum

umblase și stăpânul ei mai nainte de a se fi astâmpărat, și unde n-o căutai, acolo dădeai de ea, mai prin lanul de grâu, mai prin porumbiște, mai știe bunul Dumnezeu pe unde.

Iară Păcală li se plângea oamenilor că prea i s-a făcut răzleață juninca și că are treabă și nu poate umbla după ea.

Nu-i vorbă, oamenii s-ar fi plâns și ei, dar nu mai aveau cui să i se plângă când Păcală îi lua pe dinainte și li se plângea de te prindea mila de el.

Când văzură dar că juninca lui Păcală în curând are să fie vacă, oamenii se puseră pe gânduri. Știau ei cum au să urmeze lucrurile mai departe. Vedeau parcă cele șapte vițelușe cum se fac vițele, juninci, cum ajung în cele din urmă vaci și ele, și cum le vinde Păcală și pe ele și se întoarce de la târg cu o spuză de vițelușe, toate flămânde, toate pornite din fire să se facă vițele, juninci și vaci în cele din urmă.

— Măi! strigară ei, ăsta ne mănâncă și urechile din cap cu vițelușa lui, ne seacă, ne face întregul hotar bătătură.

Dar ce puteau să-i facă lui Păcală? El nu era de vină și avea treabă, nu putea să-și piardă vara umblând după coada junincei.

Se sfătuiră dar între dânșii și iar se sfătuiră, se tot sfătuiră, până ce n-ajunseră a se dumeri că toată carnea pe care a pus-o vițelușa ca să se facă vițea și din vițea junincă e carne adunată din nutrețul de pe hotarul lor, adică după toată dreptatea carne din care ar fi fost să fie a lor și numai pielea e a lui Păcală, fiindcă piele avuse juninca și când venise ca vițelușă în sat.

Dumeriți odată astfel, tăiară juninca, îi luară carnea și o mâncară, iară pielea o aruncară peste gard în curtea lui Păcală.

Nu-i vorbă, a fost cam scurtă socoteala aceasta, dar în satul lui Păcală multe se întâmplă.

Păcală, de! ce să facă!... Dacă ar fi voit, ar fi găsit el ac pentru cojocul sătenilor; el însă nu voia.

Avea tragere de inimă penru oamenii din satul lui. Nu! pe oamenii din satul lui nu putea el să-i încurce, cum ar fi încurcat bunăoară pe oamenii din satul lui Tândală.

Întinse dar pielea să se usuce, iar după ce se uscă, o luă în vârf de băț și plecă cu ea la târg, ca s-o vândă.

Așa ajunse Păcală iar pe drumuri. Se duse și tot se duse mereu, de dimineață până la prânz și de la prânz până seara. Când era pe înserate, el se opri într-un sat de la marginea drumului și se uită împrejurul său, ca să-și găsească vreo casă la care să mâie, vreo văduvă ori vreo femeie al cărei bărbat nu-i acasă.

Nu poate, că — Doamne ferește! — ce, dar Păcală, ca om umblat prin lume, știa că sunt fricoase femeile, li se urăște așa singure, și sunt bucuroase de oaspeți, numai ca să știe că e peste noapte picior de om la casa lor.

Și găsi Păcală chiar mai la marginea satului o femeie, al căreia bărbat se dusese la pădure să aducă lemne. Nu-i vorbă, muierea îi spunea mereu că teacă, că pungă, că nu-i este bărbatul acasă, că ce va zice lumea; Păcală ținea și el să rămână așa într-un unghi al casei, într-un șopron, în pridvor, unde o fi, numai ca să nu fie casa pustie. N-avea biata muiere încotro, trebuia să-l primească, dar îi și spuse să se culce și să doarmă, c-o fi ostenit de drum, sărmanul de el!

"Ce-o să mai fie și asta?!" grăi Păcală. El știa că muierile sunt și vorbărețe, și doritoare de a le ști toate câte sunt în cer și pe pământ, iar muierea aceasta nici nu-i povestea nimic, nici nu-l întreba de unde vine, cum a umblat, ce-a mai făcut, ce mai știe... Aici trebuia dar să fie ceva la mijloc, și Păcală, în loc de a adormi, trăgea când cu ochiul drept, când cu cel stâng, ca să vadă cele ce se petrec în casă și împrejurul casei.

Nici nu se înseră bine, și muierea începu să fiarbă, să frigă, să coacă, să gătească fel de fel de

mâncări, și plăcinte, și un purcel fript, și o coastă opărită cu varză călită. Și apoi rachiuri, și apoi vinuri. Ospăț, nu alta!

N-ar fi fost Păcală om pățit dacă n-ar fi știut că toate aceste nu pentru bărbatul ei le făcea muierea cea harnică, fiindcă mai era și ea gătită ca de nuntă.

Nici nu le făcea pentru bărbatul ei, ci pentru vornicul satului, pe care-l aștepta nevasta cum își așteaptă fetele mari pețitorii, ieșind mereu în ușă și în portiță, ca să vadă dacă vine, dacă nu mai vine, dacă întârzie, dacă sosește.

Nu care cumva să creadă cineva că Doamne ferește ce!... Nu! ci fiindcă vornicul era cel mai de frunte om din sat și nu putea să-l primească la casa ei ca pe orișicine, iar peste zi vornicul, om cu multe treburi, nu putuse să vie, ci le făcea cinstea acum, mai pe seară.

Alt nimic nu era la mijloc, Doamne ferește! Era gata nevasta cu toate: purcelul era frumos și rumen de-ți pocnea șoricul în dinți, costițele erau opărite, varza era călită, plăcintele abureau, rachiul era așezat pe masă, vinul stătea în apă rece, nu mai lipsea decât dumnealui vornicul. Numai vornicul lipsea, când deodată — să te miri, nu alta! — se întoarse bărbatul. I se frânsese, sărmanul de el, o osie în drum, și nu-i rămăsese decât să se întoarcă, să pună altă osie la car și să plece mâine din nou la pădure.

Muierea bună și credincioasă își cunoaște bărbatul după mers, din tușite și strănuturi, ba chiar și din pocnetul biciului, iar nevasta la care își luase Păcală conac era și ea muiere bună și credincioasă. Ea își cunoscu bărbatul din scârțâitul roatelor de la car, iar scârțâitul roatelor se auzea de departe, destul de departe pentru ca o muiere harnică precum era dânsa să-și rânduiască treburile.

Ea luă purcelul cel frumos și rumen și-l ascunse iute după cuptor, luă plăcinta și o puse iute-iute pe

cuptor, luă costițele cu varză călită și le vârî în cuptor, mai vârî tot iute-iute și rachiul sub perina de la căpătâiul patului, iar vinul sub pat, și pe când carul cu boii intrară în curte, toate erau în cea mai bună rânduială.

Nu poate că Doamne ferește ce!... dar de! tot era mai bine să nu afle bărbatul.

Văzându-se acasă, bărbatul, ca tot omul păgubaș, începu să se plângă, nevasta, ca toată muierea bună și credincioasă, îl mângâia cu vorbe bune, iar Păcală, ca tot omul cumsecade, ieși și el din unghiul lui, ca să-i spună stăpânului de casă că e și el aici, să-i ceară iertare că a îndrăznit și să-l mai roage și pe el de conac.

— Fă muiere, grăi bărbatul după ce se mai încălzi în cuibul lui, mie mi-e foame; n-ai tu ceva de mâncare?

De! ce să-i faci? omul flămânzește la drum. Nu-i vorbă, mai era în traistă merindea pe care o luase la drum; dar acasă la el omul nu mănâncă bucuros merindea cu care se întoarce din drum.

— Vai, săraca de mine! răspunse nevasta, dar de unde să am? Eram să te aștept mâine. O să-ți fac însă o mămăliguță bună, ca s-o mănânci cu o zămuță de usturoi.

— Mămăliguță să fie! grăi bărbatul. Când e flămând, omul se bucură și de mămăliguță. Om umblat prin lume, Păcală știa că o să-l poftească și pe el la cină, ca să mai steie de vorbă, și nici că-i părea rău lui Păcală, fiindcă tot drumeț era și el, tot flămând — ca orișice om sosit din drum.

Și cum stăteau de vorbă în vreme ce nevasta gătea mămăliguța, Păcală, care nu era cap sec, se gândea mereu cum să facă el ca să nu mănânce mămăligă, ci purcel fript, frumos și rumen de-ți pocnește șoricul în dinți, costițe cu varză călită și plăcinte de cele bune; cum ar face ca să bea o gură de rachiu și să guste măcar o dată din vinul cel vechi.

El se încruntă o dată și trase cam pe furiș cu

bățul în piele. Și lasă pe Păcală, că nu e nici el de ieri, de alaltăieri! Simțise o dată mirosul, și grija lui mai departe...

Ca om drumeț, își ținea bățul la îndemână, iar pielea cea de junincă, marfa lui, toată averea lui, îi era la picioare.

Bărbatul se cam mira că ce va fi având cu pielea, dar nu zise nimic. Al lui era bățul, a lui era pielea; treaba lui era ce făcea cu ele.

Peste câtva timp Păcală iar trase una cu bățul, ba mai se și răsti la piele:

— Ține-ți gura, sluto! Bărbatul iar tăcu. Păcală dete de a treia oară, și acum se răsti și mai rău.

— Ce ai cu pielea aceea? întrebă omul nostru. Păcală mai dete din umăr, mai se codi, mai se rugă de iertare că nu poate să spună.

— Apoi, grăi el cam cu anevoie în cele din urmă, piele-ar fi de piele, dar, așa cum o vezi, nu e piele, ci proroc, care știe toate cele neștiute și vrea mereu să spună lucruri de nespus.

— Și ce vrea să spună? întrebă mirat bărbatul.

— Uite! grăi Păcală, și puse urechea la piele. Mare minune! Zice să cauți la căpătâiul patului, c-o să găsești rachiu.

Bărbatul căută și găsi.

— Mare minune! Cine l-o fi pus oare?

— E taină!... răspunse Păcală, asta nu se poate ști.

— Și ce mai zice prorocul?

— Să cauți după cuptor, că vei găsi un purcel fript, zise Păcală, după ce puse iar urechea la piele.

— Auzi dumneata lucru ciudat! Ce mai zice prorocul?

— Caută sub pat, că găsești vinul. Astfel înainte — până ce nu ieșiră la iveală costițele și plăcintele, încât numai de-un drag să te uiți la masa încărcată și să te așezi la ea.

Se mira bărbatul, se mira mai vârtos nevasta, s-ar fi mirat satul întreg, dacă ar fi fost de față; numai Păcală nu se mira, fiindcă el își cunoștea

marfa și știa de ce e bună.

— Apoi de! zicea el mereu, ăsta-i proroc, nu fleac, și-ți scoate și cârtița din fundul pământului!

Va fi fost ori nu așa, destul că Păcală s-a săturat ca un pașă turcesc, încât abia-l mai țineau curelele.

— Bună treabă prorocul ăsta! grăi bărbatul nevestei după ce se sătură și el. Nu cumva ți-e de vânzare?

— Doamne ferește! îi răspunse Păcală. Cum aș putea eu să vând un lucru ca acesta? Se poate?!

— Dar dacă ți-aș da un preț bun?

— Auzi vorbă! preț bun? Un proroc ca ăsta e lucru neprețuit.

Doritor cum era de a se hrăni bine și de a ști totdeauna cele ce se petrec în casa lui, omul nostru îl apucă pe Păcală la târg. Îi dete la început o pungă de galbeni, apoi două, apoi trei, și așa mereu înainte, până la șapte pungi, bani frumoși chiar și pentru un om mai bogat decât Păcală.

— Fiindcă văd și văd că ții cu orice preț să cumperi prorocul, grăi Păcală muiat, o să-ți fac după dorință, dar nu pentru bani, ci fiindcă m-ai primit la casă, m-ai poftit la masă și mi-ai zis o vorbă bună. Noroc să ai de ea!

Așa grăi Păcală, și-i dete pielea cea de junincă, pentru ca să ieie cele șapte pungi de galbeni — mulți bani chiar și pentru un om mai bogat decât Păcală.

Și nu era pe lumea aceasta om mai fericit decât bărbatul nevestei, fiindcă putea de aici înainte să știe toate cele ce se petrec în casa lui și să se mai și hrănească bine.

Iar Păcală, după ce-și vându pielea și puse bine banii, se culcă să doarmă, că avea drum lung până acasă în satul lui.

Ziua următoare își luă Păcală rămas bun și plecă iar acasă. Și cum mergea pe drum și cum se simțea așa încărcat de bani, cum nu mai fusese niciodată în viața lui, își puse tare și cu adevărat de gând că de aici înainte nu mai vâșcă nici la dreapta, nici la

stânga, ci merge drept înainte, nu mai umblă cu minciuna, nu mai caută să tragă folos din partea altora — nu! nu! nu! --, ci se face om ca toți oamenii care vor să aibă obrazul curat, se astâmpără, se pune în rând cu fruntea satului.

Numai dacă n-ar fi fost la mijloc muierea cea harnică! Ea, sărmana, nu mai avea astâmpăr, și parcă i se surpa casa în cap când se gândea că prorocul a rămas în paza ei. Nu poate că Doamne ferește ce! dar muierile sunt fricoase și nu prea se simt bine când se află aproape de niște lucruri cum era pielea lui Păcală.

Ea făcu dar ce făcu, și-și trimise bărbatul iar la pădure, apoi, după ce rămase ea singură, puse, ca muiere harnică ce era, furca în brâu și porni în urma lui Păcală și grăbi și alergă ca să-l ajungă și să-l întrebe ce are să facă și cum să dreagă, ca să facă din piele piele ca toate pieile și să-i ieie darul prorociei?

Păcală, de! ce să facă și el?! De pagubă se ferește omul, dar de câștig niciodată; mai luă și de la femeie șapte pungi și îi spuse că n-are decât să opărească pielea cu apă de izvor strecurată prin o sită deasă, și-și urmă calea ca și când nimic nu i s-ar fi întâmplat.

— Acum zău că mă fac om așezat, încât o să ajung chiar vornic în satul meu! grăi el după ce sosi acasă.

Se și făcu. Își zidi, Doamne, o casă frumoasă de nu mai era în tot satul casă ca a lui, — colea, cu pridvor așezat pe stâlpi și cu cerdac mare, — își cumpără pământuri, car cu patru boi, cal de călărit, vacă cu lapte, oi de prăsilă; în sfârșit, toate câte se cuvin la casa unui om cu dare de mână, toate erau la casa lui Păcală.

Și nu era în sat om mai așezat decât Păcală. Numai oamenii din satul lui dacă n-ar fi fost tocmai așa de proști cum erau!

Văzând cum zidește Păcală, cum cumpără, iar cumpără și tot cumpără, cum dă mereu fără să ieie,

vecinele începură să șoptească între dânsele și sătenii deteră cu socoteală că va fi având mulți bani Păcală și că banii aceștia îi va fi găsit undeva, îi va fi căpătat ori îi va fi luat de la cineva. Destul că voiau să știe de unde are Păcală banii.

— Măi Păcală, îl întrebă dar unul dintre oameni, dar tu de unde ai atâta spurcăciune de ban, de tot dai și nu mai sfârșești?

Păcală ședea în cerdacul casei cu pipa în gură și privea la carul cel cu patru boi care intra în curtea cea largă și plină.

— De unde am atâta ban? răspunse el. De unde, păcatele mele, aș putea să am dacă nu din prețul moșiei pe care am vândut-o?

— Ce moșie, măi Păcală, că tu n-ai avut moșie?!

— Apoi vorbă?! Dar pielea jinincei a cui a fost, măi?! N-a fost a mea? Asta mi-a fost toată averea: am vândut-o și am luat bani ca să-mi fac altă avere în locul ei.

— Atâția bani pentru o piele de junincă?

— Măi, dar greu mai ești la cap! grăi acum Păcală, care ținea să nu mai umble cu minciuna. Nu înțelegi tu că juninca aceea era junincă de prăsilă? Dacă o mai țineam, făta, și vițelul creștea, și el se făcea vacă, și aveam două vaci, și două vaci fătau doi viței, și se făceau patru vaci, iar din patru vaci se fac opt, din opt șasesprezece și cu timpul o întreagă cireadă de vite. Așa se face socoteala când mergi la târg și știi cum să-ți vinzi marfa. O avere întreagă nu se vinde numai iac-așa!

Omul dete din cap și deteră din cap și se puseră pe gânduri toți oamenii din satul lui Păcală.

Aveau și ei vițele de prăsilă. De ce adică numai Păcală să-și vândă pielea cu preț? de ce să fie ei mai proști decât dânsul? de ce să deie ei o avere întreagă pentru un preț de nimic?

Se puseră dar degrab', își tăiară cu toții junincile de prăsilă, mâncară cât putură din carnea lor, iar pieile le duseră la târg, să le vândă și ei cum a vândut Păcală pe a lui.

Numai că nu se nimerește totdeauna și nu știu toți oamenii să-și vândă marfa ca Păcală.

Degeaba spuneau ei că pielea e piele de junincă de prăsilă, căci nimeni nu voia să le deie prețul la care râvneau, și s-au întors ca vai de ei acasă.

Vai de ei! dar vai și de Păcală! Când se văzură și cu pagubă, și cu batjocură, oamenii se adunară iarăși, se sfătuiră și tot se sfătuiră între dânșii, că ce să facă și ce să dreagă ca să scape de Păcală, fiindcă nu mai rămânea nici o îndoială că-i va prăpădi pe toți dacă va mai rămânea cu zile.

— O să-și deie foc la casă, ca să ne dăm și noi la ale noastre, grăi unul dintre cei mai prevăzători.

— O să-și frângă vreun picior, ca să ne frângem și noi pe ale noastre, grăi altul.

— O să sară în fântână, ca să sărim cu toții după el! strigară cu toții.

Nu mai rămânea nici o îndoială că trebuiau să scape de el, dacă nu voiau să piară cu toții ca vai de ei.

Dar cum să scape? Asta era vorba. Să-i taie boii, și vaca, și oile, și calul de călărit, să-i deie foc la casă și să-l gonească din sat. Asta s-at fi putut. Dar cine putea să știe dacă nu se va mai întoarce?

Trebuia să-i stingă lumina vieții: numai așa erau scăpați, cu adevărat scăpați de el.

Luară dar hotărârea să-l omoare pe Păcală; fiind, însă, că nu voiau să facă nici vărsare de sânge, nici moarte de om chiar cu mâna lor, se sfătuiră din nou între dânșii și după mult sfat au chibzuit să-l arunce în Dunăre, unde va fi apa mai adâncă, pentru ca nici neam de neamul lui să nu mai poată ieși la lumina zilei.

Și dacă tot ar scăpa Păcală chiar și din fundul Dunării? Asta era! Și dacă tot ar scăpa?! Ce era atunci?! Nu mai rămânea nici o îndoială că trebuia să facă ce vor face ca Păcală să nu poată scăpa, dar deloc să nu poată scăpa.

Se puseră dar din nou și se sfătuiră, și după multă sfătuire mai chibzuiră să-l bage pe Păcală

într-un sac, să strângă bine gura sacului și să lege sacul cu Păcală cu tot de o piatră de moară, pentru ca piatra de moară, rotundă cum este, să meargă de-a dura până la fundul Dunării și să ducă și sacul cu Păcală.

Înțelegându-se astfel ei, toți oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare, cum erau, luară sacul, luară sfoara pentru gura sacului, luară funia, ca să lege sacul de piatră, luară cea mai mare din pietrele de moară pe care le putură găsi cale de trei zile de jur-împrejur și porniră cu mic, cu mare, cum erau, asupra casei lui Păcală, ca să-l ia, să-l ridice, să-l ducă și să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării.

Păcală ședea cu pipa în gură în cerdacul casei și se uita la carul cel cu patru boi, care intra în curtea lui cea largă și plină, — ședea Păcală cu pipa în gură și se uita, — când se pomeni cu satul întreg, mic și mare, de nu-i mai încăpea curtea cea largă a lui.

Ce să facă, sărmanul de el, ce să facă?! Nu-i rămânea decât să se dea prins și legat, dacă n-a putut să rămână pe unde fusese mai înainte, ci l-a pus păcatul să se întoarcă în satul lui, să se facă om așezat și să nu mai umble cu minciuna. Dar o viață are omul și o moarte.

— Mi-a fost, se vede, rânduit, grăi Păcală, să mor în satul meu ca om de treabă.

Căci mai de treabă de cum era nu se putea face Păcală; asta o simțea.

Îi părea cu toate aceste cam rău că trebuia să moară tocmai acum, când avea și el casa lui, masa lui, carul lui cu patru boi, curtea lui largă, și ar fi voit Păcală să scape dacă se poate fără minciună, căci era hotărât odată să nu umble cu minciuni, dar nu se putea, fiindcă oamenii erau neînduraţi și vicleni.

Se lăsa dar Păcală, se lăsa, fiindcă n-avea încotro, să-l vâre ca pe un motan în sac, să-l ia pe sus și să-l ducă la pierzare.

El în frunte, piatra de moară după el, fruntea satului în urmă și satul întreg, cu mic, cu mare, mai în coadă, ieșiră din curtea cea largă, trecură prin sat și o luară peste câmpul nisipos drept spre Dunărea cea mare și adâncă.

— Stați, măi, strigă cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală.

Se opriră în loc cu toții, cu mic, cu mare, cum erau.

— Am uitat un lucru, grăi omul cel cu socoteală.

— Ce-am uitat? întrebară ceilalți.

— Prăjina, ca să căutăm fundul Dunării.

— Așa-i, ziseră oamenii din satul lui Păcală, am uitat prăjina, ca să căutăm fundul Dunării.

Îl aveau acum pe Păcală: cum puteau ei să-l arunce fără ca să știe unde-l aruncă?

Se întoarseră dar iar în sat, căutară cea mai lungă dintre toate prăjinile și numai apoi îl duseră pe Păcală la Dunăre, — prăjina în frunte, sacul cu Păcală, piatra de moară, fruntea satului și apoi satul întreg, cu mic, cu mare, cum erau.

— Stați, măi! strigă iar omul cel cu socoteală. Iar se opriră cu toții.

— Să-l legăm de piatra de moară, ca să nu fugă, în vreme ce noi căutăm cu prăjina fundul Dunării!

— Să-l legăm, strigară cu toții, ca să nu fugă! Îl legară dar pe Păcală de piatra cea mare, apoi plecară ca să caute cu prăjina, unde e mai afundă Dunărea, ca acolo să-l arunce.

Cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală luă el însuși prăjina, dete o dată cu ea în valuri, o izbi cât nu mai putu în jos, dar nu atinse cu ea fundul.

— Aici, zise el, Dunărea nu are fund, trebuie să căutăm alt loc.

— Așa e, strigară cu toții, trebuie să căutăm alt loc, unde are Dunărea fund.

Nici că se putea altfel. Vorba era ca piatra de moară să meargă de-a dura și să se oprească tocmai în fundul Dunării: unde se oprea piatra

dacă Dunărea nu avea fund?

Porniră dar cu toții ca să caute fundul Dunării, pentru ca nu cumva să-l arunce la loc nepotrivit și să-l scape acum, după ce îl aveau prins și legat.

Ei trebuiau să știe unde are să se oprească piatra cu sacul și cu Păcală cel din sac.

Iar Păcală, vai de capul lui, rămase în sac, legat de piatra cea de moară, cea mai mare pe care oamenii din satul lui o putuseră găsi cale de trei zile de jur-împrejur.

— Stați! strigă omul cel cu socoteală. Iar se opriră cu toții. Ce era la mijloc? Ca oameni chibzuiți, trebuiau să fie cu mare băgare de seamă și să cerceteze bine mai nainte de a-l arunca pe Păcală în Dunăre.

Unde să-l arunce? Mai la deal, de unde vine apa, ori mai la vale, unde se duce?

Unii dădeau cu socoteală că mai la deal e mai multă apă, fiindcă de acolo vine apa și n-ar veni dacă n-ar fi destulă.

Alții însă erau de părere că la vale e mai multă, fiindcă acolo se strânge apa, care vine de la deal, și dacă l-ar arunca la deal, cum vine apa și tot vine, se scurge și tot se scurge, s-ar pomeni că Păcală rămâne pe uscat, iese din sac și vai de capul lor!

Se adunară dar cu toții de se sfătuiră ca nu cumva să facă vreo prostie, și după multă sfătuire se înțeleseră să caute locul cât mai devale, pentru ca toată apa să se strângă în capul lui Păcală.

Pe când oamenii din satul lui Păcală umblau să caute fundul Dunării cu prăjina cea lungă, iată că vine un jelepar de vite, care ducea o cireadă de o mie de boi la târg, și cum mergea jeleparul de-a lungul malului, dă de sacul cu Păcală și se miră, cum s-ar mira tot omul când ar vedea în calea lui asemenea lucru.

— Dar tu, măi, întrebă jeleparul, cum ai intrat în sac și ce cauți în el?

— N-am intrat, răspunse Păcală, ci m-au vârât alții în el.

— Și de ce te-au vârât?

— Ca să mă arunce în Dunăre.

— Și de ce să te arunce?

— Iacă — păcatele mele! — răspunse Păcală, fiindcă vor să mă facă vornic și eu nu vreau să primesc...

— Și de ce nu vrei, măi?

— Apoi de! zise Păcală. Fiindcă nu e satul de a-i fi vornic.

— Și de ce nu e?

— Fiindcă are neveste multe, și bărbații pleacă cu toții la lucru, de nu se mai întorc cu săptămânile, și vornicul rămâne el singur cu nevestele.

— Și de ce nu vrei să rămâi cu nevestele?

— Fiindcă sunt multe și toate tinere și sprintene ca furnicile și nu pot să le stăpânesc.

Când auzi asemenea vorbe, jeleparul se miră prea mult, fiindcă el bucuros ar fi fost vornic într-un sat ca satul lui Păcală.

— Măi, dar prost mai ești tu, măi! grăi el. Un om mai cu minte ar primi cu amândouă mâinile.

— Un om mai cu minte e mai cuminte și poate când nu poate prostul, îi răspunse Păcală. Haid'! dacă te simți destoinic, intră în sac și, când vei vedea că voiesc să te arunce în Dunăre, spune-le că primești să le fii vornic.

— Și ei mă vor primi oare pe mine?

— Mai ales! îi răspunse Păcală. Cu amândouă mâinile! Atât îi trebui jeleparului, care nu se temea de nevestele din satul lui Păcală.

El dezlegă dar sacul, ca să iasă Păcală, apoi se vârî el însuși în sac. Păcală răsuflă o dată ușor de tot, strânse gura sacului, o legă bine, apoi p-aci îi fu drumul, nici că se mai opri decât la cireada cea de boi, pe care o mână acasă la el, în curtea cea largă, care putea să-i încapă pe toți.

Iară jeleparul din sac râdea în el când se gândea cum are să-i înșele pe proștii din satul lui Păcală, care nu știau, bieții de ei, că nu mai e tot un prost

ca dânșii în sac.

Râdea însă mai ales când simțea că ei îl ridică pe sus, ca să-l ducă să-l arunce în Dunăre la locul pe care-l găsiseră mai bine înfundat. Numai atunci când simți că-i dau avânt ca să-l arunce, abia atunci el strigă tare cât putu:

— Stați, măi! Toți se opriră, cuprinși de spaimă și de mirare, fiindcă înțelegeau și ei că glasul care răsuna din sac nu era glasul lui Păcală.

— Lăsați-mă, grăi jeleparul, că primesc să vă fiu vornic.

— Auzi vorbă! strigă cel mai cu socoteală dintre oamenii din satul lui Păcală, care era chiar el vornic în sat, își preface glasul ca să nu-l mai cunoaștem, voiește să ne mai fie și vornic, ba te pomenești c-o să ne spună că el nu mai e Păcală!

— Apoi că nici nu sunt! răspunse jeleparul. Când auziră vorba aceasta, oamenii se supărară, mare minune cum se supărară, fiindcă îl văzuseră ei înșiși cu ochii lor când îl vârâseră în sac și ei înșiși cu mâinile lor legaseră gura sacului și, supărați cum erau, năvăliră cu toții asupra lui, îl ridicară cu piatră cu tot și — una! două! trei! bâldâbâc! — îl aruncară în Dunăre, ca nici neam din neamul lui să nu mai poată ieși la lumină.

Și, Doamne! cât se simțeau de ușurați când văzură că merge drept spre fundul Dunării, că nu mai iese la iveală și că apa curge mereu de la deal la vale și se îngrămădește asupra lui.

Iară Păcală ședea în cerdacul casei și se uita la carul cel cu patru boi, care intra în curtea lui cea largă și plină de vite frumoase.

— Stați, măi! strigă omul cel cu socoteală. Stați! strigă încă o dată.

— Ho, stați! strigară toți oamenii din satul lui Păcală când le văzură ochii ceea ce mintea nu putea să le înțeleagă, și se opriră cu toții și rămaseră încremeniți în loc.

— Dar tu, măi, cum ai ajuns aici? întrebă vornicul satului.

— Așa-i, ziseră cu toții, cum ai ajuns tu aici?

— Mare lucru?! răspunse Păcală. Cum să fi ajuns, dacă nu tot cum ați ajuns și voi, venind de acolo până aici?!...

— Dar tu ești mort, măi? te-am aruncat în Dunăre!

— Aș! grăi Păcală. Apa Dunării e rece și te face mai sprinten de cum ai fost.

— Mare minune! strigară oamenii. Cu ăsta nu e chip s-o scoți la capăt! Îl arunci legat de o piatră de moară în Dunăre, și se întoarce mai degrabă decât tine acasă!...

— Dar vitele cele multe și frumoase de unde le ai? întrebară ei.

— De unde să le am, răspunse Păcală, dacă nu de acolo unde m-ați lăsat voi?

— Dar cine ți le-a dat?

— Cine să mi le dea? Le-am luat eu; ia omul cât poate și ce nu poate lua mai lasă și pentru alții.

Atât le trebui oamenilor din satul lui Păcală! Așa cum erau adunați la casa lui Păcală, plecară cu toții înapoi la Dunăre și nu mai steteră la sfat, ci se aruncară ca broaștele — bâldâbâc! bâldâbâc! — care mai de care mai iute în valuri, ca să ia fiecare cât poate, iar nevestele lor rămaseră pe țărmure, așteptându-și fiecare bărbatul cu turma de vite.

Era, se înțelege, și popa între dânșii, și fiindcă popii sunt mai lacomi decât alți oameni, el se repezi mai tare decât ceilalți și sări unde era mai afundă apa, dar potcapul tot îi rămase pe deasupra.

Preoteasa, care stătea pe țărmure, lacomă și ea, văzând potcapul, credea că n-are popa destulă vârtute ca să se cufunde, și că vor lua alții toate vitele mai înainte de a fi ajuns și el la fund.

— Mai la fund, părinte! striga dar, mai la fund! că acolo sunt cele coarnețe!

A și intrat popa cât de afund, dar nici nu s-a mai întors nici el, cum nu s-au mai întors nici ceilalți.

Așa a rămas Păcală cel mai harnic, cel mai de treabă, cel mai vrednic om în satul lui, fiindcă, de!

era numai el singur cu nevestele.

Cine o știe mai departe, mai departe are s-o spună.

Spaima zmeilor

A fost odată ce-au fost; a fost un om și-o femeie, bărbat și muiere, oameni de treabă, el bun și ea cuminte, încât li se dusese vestea că trăiesc bine și toți se bucurau când treceau pe la casa lor. Niciodată el nu zicea ba când ea zicea da, dar nici ea nu ieșea din voile lui, și de aceea era liniște la casa lor și toate le ieșeau bine și cu spor.

Aveau însă și oamenii aceștia o mare și nesecată mâhnire-n sufletele lor: nu le făcuse Dumnezeu parte de copii, și fără de copii viața, mai ales cea bună, n-are nici un rost. Să fi avut fie măcar numai unul, ca să aibă de cine să poarte grijă și cu ce-și bate capul, căci așa numai ei amândoi își nădeau zilele în sec și nu se alegeau cu nimic din ele.

Dădeau dar slujbe pe la toate bisericile, miluiau toți săracii și toate văduvele și se rugau în toate zilele lui Dumnezeu: "Dă-ne, Doamne, și nouă un copil, unul singur, cât de mic, numai copil să fie!"

Dumnezeu însă nu se oprește la vorbele omului, ci-i vede și gândurile ascunse.

— Măi Petre, îi zise dar într-una din zile lui Sf. Petre. Oamenii aceștia sunt adevărată pacoste pe capul meu. Mi s-a înăcrit cu ei!

— De ce, sfinte Doamne? întrebă portarul raiului.

— Nu vezi, răspunse Tatăl Ceresc, că sunt nesățioși?! Tot le-am dat, și nu se mai mulțumesc. Sănătate au, rânduială, pace și bună înțelegere la casa lor au, cu toată lumea se nărăvesc, iar acum le mai trebuie și copii.

— Dă-le, Doamne, ca să scapi de ei, grăi Sf. Petre, care pune totdeauna câte o vorbă bună pentru muritorii ce vin cu vreo rugăciune la tronul ceresc, căci, de! tot muritor a fost și el odată și știa ce sunt nevoile omenești.

— Păcat că stai de-atât timp la poarta raiului! întâmpină Dumnezeu. Tocmai dacă le dau nu mai scap, căci gândul lor cu unul se începe, iar după el urmează ceilalți. Când are apoi omul copii, puține mai cere pentru sine, dar nu mai sfârșește cerând câte de toate pentru ei.

— Miluiește-i, Doamne, stărui iar Petrea, că din plin dai, și orișicât vei fi dând, nu ți se istovesc comorile.

Așa vorbă i-a plăcut lui Dumnezeu. S-a revărsat dar îndurarea Domnului asupra celor doi oameni și a-nceput muierea să aibă copii, — curat ca-n poveste, — pasul și copilul, încât li s-a umplut deodată casa de copii.

Și toți erau mărunți, care de care mai mic decât cellalt, mai sfredeluș, mai guraliv, mai drăcos și — asta să nu uităm — mai mâncăcios și mai hapsân.

— Aoleo! zise femeia, care se bălăbănea cu ei. Ăștia-mi scot sufletul și-mi mănâncă și urechile. Cine m-a pus să mă tot milogesc?! Se vede că Dumnezeu m-a înțeles anapoda și mi-a dat pentru fiecare milogeală câte unul.

Omul însă stătea și nu se mai sătura să se uite la ei, c-așa-i plăceau lui, neastâmpărați, hârjoneți și mâncăcioși — adevărați prichindei.

— Sari, omule, îi zise-n cele din urmă femeia. Nu sta gură căscată! Nu vezi că azi-mâine n-o să-ți mai rămâie nici cenușă-n vatră?!

— Lasă, că dă Dumnezeu! răspunse el. Că doară nu ai tăi sunt, ci ai lui, că făptură omenească sunt, și dacă-ți dă dregătoria de părinte, te și ajută s-o porți.

— Ți-o fi dând, dacă miști și tu! răspunse ea, și de aici înainte nu mai era pace-n casa lor. El una, ea alta, el da, ea ba, mereu se ciondăneau ca niște deșucheați, până ce el, nemaiputând să rabde gura nevestei, și-a luat lumea-n cap și-a plecat să strângă cumva, de undeva, ceva pentru spuza lui de copii.

A tot umblat el așa din om în om fără de nici o

cărare, dar degeaba vorbea despre copiii lui.

"Mare lucru! zicea unul. Parcă copii nu mai au și alții?!" "De ce ți i-ai făcut, dacă nu ești volnic să-i ții?" zicea altul.

Degeaba spunea că nu el i-a făcut, ci Dumnezeu i-a rânduit, că oamenii așa ceva nu vor să înțeleagă.

"În lumea asta n-o să fac eu nici o treabă", zise dar, și trecu pe cellalt tărâm.

Aici a intrat într-un codru des și tot s-a dus — așa ducându-se - până ce a dat de o casă cu multe marafeturi.

Aici era cuibul zmeilor. N-a găsit acasă decât pe Mama Zmeilor. Cine n-o știe cum e? Rușine-ar fi să zici că n-ai umblat prin lumea aceea și n-o cunoști.

— Bună ziua, mamă, îi zise el. Ea dete ursuză din cap.

— Dar tu cine ești și ce cauți p-aici? îl întrebă zgripțuroaica.

— Eu? răspunse el ca un om cu socoteală. Eu sunt tata lor și caut vreo slujbă.

— Tata lor?! își zise Mama Zmeilor. Știa, biata de ea, că e-n lume Mama Pădurii, e Mama Ielelor, sunt fel de fel de mame, dar tată nu mai pomenise, și se simți rău smerită când se văzu, așa deodată, în fața tatălui lor — cine or fi ei, aceia.

Mai de voie bună, mai de frică, îl luă dar pe om slugă pe un an, anul, cum se știe, de trei zile, iar simbria — ziua și găleata cu galbeni, dac-o fi să-și poată împlini anul.

Om să fii, însă, ca să împlinești un an în slujba zmeilor.

— Uite, îi zise zmeoaica cea bătrână celui mai de dai-Doamne dintre feciorii ei, să vă strângeți toate puterile, că ne-a venit tata lor, și mare urgie o să ne-ajungă dacă n-o scoatem la capăt cu unu ca el.

— Las' pe mine, mamă, răspunse zmeul, că-i vin eu de hac. Nu degeaba m-ai făcut zmeu!

Iară el? Ce nu face omul de dragul copiilor săi?! Ziua întâi zmeoaica l-a trimis să aducă apă într-un burduf de bivol, dar bivol, colea, cum sunt cei din lumea zmeilor.

El, biet, abia putea să ducă burduful gol în spinare: de unde ar fi fost în stare să-l aducă plin?!

"De! își zise. Văd eu că nici în lumea asta nu poți s-o duci cu adevărul. Ia s-o mai pornim și spre minciună."

Sosit la puțul care era departe-n vale, el își scoase costorul de la brâu și începu să râcâie cu el împrejurul puțului, și-a râcâit mereu șia-ndelete până ce i s-a făcut zgripțuroaicei lehamite de atâta așteptare și a trimis pe cel mai cu forfoi dintre feciorii ei ca să vadă ce face sluga de nu mai vine cu apa.

— Dar tu, măi, ce faci aici? întrebă zmeul.

— Uite, răspunse omul râcâind înainte. Ce să mai pierd vremea scoțând apă din puț, ca s-o bag în burduf și apoi iar s-o scot după ce voi fi sosit cu ea acasă? Am să iau puțul așa cum e în spinare și-l duc în deal.

— Ba să nu te pună păcatele să faci așa, răspunse zmeul speriat, că puțul ăsta e făcut de bunicul bunicului, și-aici e rostul lui să fie.

— Ferit-a Sfântul! grăi omul. Am să-l iau și să-l duc și să-l urc în podul casei. Când ai nevoie de apă, îi tragi o gaură la fund, și curge de te saturi.

— Vai de mine! strigă zmeul, dar ne-neacă pe toți!

— Nu, stărui omul, așa se face la noi! Cu fleculețe de aceste cum e burduful vostru noi nu ne-ncurcăm.

Ba că da, că nu, în cele din urmă s-au învoit ca zmeul să mai dea o găleată de galbeni pe deasupra și să aibă voia de a scăpa puțul ducând el burduful plin în spinare.

— Auzi, mamă, îi zise apoi zgripțuroaicei, seara, după ce omul adormise, era să ne ia puțul și să-l aducă-n podul casei!

Pe zgripțuroaică o trecură fiorii. Ziua a doua l-au trimis la pădure ca să aducă lemne, așa, copaci întregi, smulși din rădăcină și duși în spinare cu craci cu tot — cum se face-n lumea zmeilor.

Ieșit în pădure, omul începu să se scarpine-n creștetul capului. Neam din neamul lui nu mai scosese copaci din rădăcină. El începu s-adune curpăn de prin pădure și să lege cu el copacii unul de altul.

— Dar tu ce ai de gând să faci? întrebă zmeul, care după cele petrecute în ziua trecută numai la bine nu se mai aștepta!

— Să vezi, îi răspunse omul, m-am gândit să nu-mi mai pierd timpul smulgând copacii unul câte unul, că nu sunt buruieni ori d-alde cânepă: îi leg unii de alții și iau pădurea întreagă și-o duc acasă.

Zmeul se sperie acum și mai rău, și iar unul una, altul alta, până ce se învoiră ca să mai dea zmeul o găleată de galbeni, iar în schimb să poată duce el copacii în spinare și pădurea să rămâie la locul ei, cum o lăsaseră tatul și bunicul lui.

Seara o trecură pe zgripțuroaică și mai reci fiori. A sosit, în sfârșit, și ziua a treia, care e totdeauna cea mai grea, și-acum omul nostru încă prin crepetul zorilor a-nceput să se scarpine în creștetul capului și să mai suspine din când în când.

— Acum, grăi cel mai țanțoș dintre zmei, să ne măsurăm puterile în buzdugane.

— Să le măsurăm, răspunse omul cu o îndrăzneală de-ai fi crezut că viața lui toată și-a petrecut-o aruncând buzdugane.

Erau afară pe prispă douăsprezece buzdugane, care de care mai mare și mai greu.

El le luă pe rând, de la cel mai mic, pe care numai gâfâind putea să-l ridice, până la cel mai mare.

— Jucărele de copii, zise el. Mai mare n-aveți?

— Nu! răspunse zmeul pus rău de tot pe gânduri. Ăsta a rămas de la un strămoș al meu, și numai puțini dintre noi pot să arunce cu el.

— Ei, dacă n-aveți altul, haid' și cu ăsta! grăi omul. Ia-l și să ieșim în câmp.

După ce ieșiră la câmp, zmeul aruncă buzduganul de se duse până-n al treilea cer și așteptară peste jumătate de ceas până ce căzu și intră în pământ de-un stat de om.

— Carevasăzică, atâta e treaba pe care ești în stare s-o faci? îi zise omul. Adă buzduganul! adăugă apoi scuipând în palme și suflecându-se.

El n-aruncă însă buzduganul, ba nici nu-l ridică măcar de la pământ, ci rămase cu picioarele înțepenite-n pământ și cu ochii țintă la cer.

— Ce stai? îl întrebă zmeul. Aruncă!

— Stai, bre, să-mi treacă luna din cale, îi răspunse omul. Vrei s-o pat cu buzduganul strămoșului tău cum am pățit cu barda bunicului, pe care am aruncat-o în lună ș-acolo a și rămas?... Uită-te bine, c-o vezi, dar n-o să mai pui mâna pe ea!

Zmeul se uită în lună și, văzând în adevăr ceva ce seamănă a bardă, începu să tremure ca frunza de plop.

— Nu cumva să-mi prăpădești buzduganul, că atâta moștenire mai avem și noi din vremile cele bune, grăi dânsul.

— Să n-ai teamă, îl molcomi omul, că bag de seamă. De ce adică zic eu că nu-l arunc până ce nu-mi trece luna din cale?! De! s-ar putea, ce-i drept, să cadă-n lună când se întoarce. De asta nu răspund!

— Știi ce? Haid' să ne-nțelegem, se milogi zmeul. Nu mai arunca și-ți mai dau o găleată de galbeni.

— Ce păcate?! se răsti omul. Puțul nu m-ai lăsat să-l duc; pădurea a rămas la locul ei; vrei acuma ca nici buzduganul să nu-l mai arunc pe plac?! Nu se poate! Haid'! dă-te la o parte! adăugă, și se plecă spre buzdugan, ca să-l ridice.

— Îți dau două găleți! strigă zmeul, și sări la el ca să-l oprească.

— Ei! de mila mă-tii, care e femeie de treabă, o să te iert! îi zise omul și nu mai stărui.

Putea el să se mulțumească și cu șapte găleți de galbeni, care tot erau ceva pentru un pârlit ca dânsul.

Zmeoaica cea bătrână, aflând că el și-a aruncat barda-n lună și era să arunce și buzduganul, s-a ascuns în fundul pivniței și-a stat acolo bocindu-se ca vai de ea. Acum vedea dânsa ce stârpituri a născut și ce pocitanii a crescut la sânul ei.

Iar leaota de zmei s-a adunat și s-a sfătuit, ca să vadă ce-i de făcut ca să scape pe mama lor de spaima în care a băgat-o tata lor.

Mai erau apoi și cele șapte găleți de galbeni, pe care erau legați să le dea, și zmeii nu sunt doar oameni, ca să nu se țină de vorbă și să lingă unde au scuipat, ci trebuiau să le dea.

Orișicât bănet vor fi având însă zmeii în vistieria lor, șapte găleți de galbeni nu sunt nici pentru ei numai iac-așa, o pișcătură, ca să zici că nu-ți pasă.

După multă cioroboreală s-au înțeles dar între dânșii ca peste noapte, când doarme, să meargă unul dintre dânșii și să-i toace cu buzduganul în cap ca nici "hâc!" să nu mai zică.

Omul însă, trecut acum prin multe, a tras cu urechea, și cuminte, cum se făcuse, a luat troaca de la porci și-a pus-o în locul lui în pat, iară el s-a pitit frumușel sub pat și-a-nceput să sforăie din greu.

Când zmeii au auzit sforăitura, s-a dus cel mai cu nădejde dintre dânșii și-a dat o dată cu buzduganul, iar omul a gemut, a mai dat zmeul o dată, și omul a suspinat din greu. Iar când zmeul a dat de a treia oară, omul a tăcut chitic, ca morții.

Mare le-a fost dar spaima dimineața viitoare, când l-au văzut întreg și sănătos.

— Dar tu? îi ziseră ei. Cum ai dormit astă-noapte?

— Bine, răspunse el. Așa-ntr-o vreme mi-e parc-am visat că m-a pișcat un purice-n frunte!

— Auzi, mamă! strigară zmeii. L-a lovit cu buzduganul strămoșului, și el zice că-i ca și când ar fi visat numai că l-a pișcat un purice.

Să nu dai șapte găleți ca să scapi? Ba să dai și mai mult. El a-nceput însă să facă nazuri, mai că se simte bine aici, mai că-i este rușine să se-ntoarcă acasă cu numai șapte găleți, și-o să râdă și copiii de el, mai că vrea să mai slujească un an și încă unul, ca să se facă trei.

— Plătiți-l pe neslujite! strigă zmeoaica cea bătrână, ca să se cotorosească de el.

— De, zise el, o să vă fac dar pe plac, însă mie nu prea-mi șade bine să umblu cu sacii în spinare. O să plec dacă mi-i aduceți voi.

I-au mai făcut-o zmeii și asta.

Mergea dar omul nostru cu pași mărunței înainte, cu căciula pe-o ureche și jucându-și bețigașul între degete, iar zmeii duceau sacii de galbeni gâfâind în urma lui.

Toate ca toate însă, dar treaba s-a-ngroșat când au ajuns acasă. Copiii aceia, așa cum i-a lăsat Dumnezeu, văzându-se fără de tată, numai cu biata lor de mamă, își făceau de cap: unul se târa pe jos, altul se dădea peste cap, iar altul se cobora-n puț ca să caute cuiburi de vrabie, se urca-n copaci ori pe vârful casei, ca să adune miere de prin trestii. Diavolii de ei se hârjoneau prin garduri cu câinii vecinilor, trăgeau pisicile de coadă, ca să le miorlăie, furau ouăle de prin cuibarele găinilor, sfâșiau cămăși și cearșafuri, ca să-și facă coadă de zmeu, câte și câte nu mai făceau, încât băgaseră spaima-n sat, — să le vie bieților de oameni să-și ia lumea-n cap, și nu alta!

Iară Dumnezeu ședea-n scaunul lui și râdea de-i tremura barba, că-i plac și lui răutățile nevinovate.

— Ei, ce zici acum, Petre? îi zise portarului său. Îți place? Vezi în ce-ncurcătură m-ai băgat cu stăruințele tale?!

— O să te descurci, Doamne, răspunse Sf. Petre, că ești mare și înțelept.

Nu știa sfântul că vine tata copiilor cu ce vine, căci numai Dumnezeu el singur le știe toate.

Când a simțit spuza de copii că se apropie tata lor, au dat iuruș prin sat, au adunat toate cuțitele și toate furculițele și, luându-și fiecare câte un cuțit și câte o furculiță, le-au ieșit în cale și, frecând cuțitul și furculița, au început să strige:

— Aș mânca carne de zmeu! aș mânca carne de zmeu!... Zmeii, când au văzut așa ceva, au aruncat sacii și-au tulit-o la fugă, de nici cu ogarii nu i-ai fi putut prinde.

De aceea nu mai sunt azi zmei pe lume, ba li s-a pierdut și urma, încât numai prin povești mai dăm de ei.

Zâna Zorilor

A fost ce-a fost: dacă n-ar fi fost nici nu s-ar povesti.

A fost odată un împărat, un împărat mare și puternic; împărăția lui era atât de mare, încât nici nu se știa unde se începe și unde se sfârșește.

Unii ziceau că ar fi fără de margini. Iar alții spuneau că țin minte de a fi auzit din bătrâni că s-ar fi bătut odinioară împăratul cu vecinii săi, din care unii erau și mai mari și mai puternici, iară alții mai mici și mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea și țara, cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întreba țara, că oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot împăca unul cu altul. Dacă mergeau voinicii la împăratul, ca să-l întrebe, el zâmbea a râde și nu le zicea nimic. Așa rămase vrajba dintre ochii împăratului o taină mare despre care nu știa nimeni nimic, afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! Ce feciori! Trei feciori în țară ca trei luceferi pe cer! Florea, cel mai bătrân era de un stânjen de înalt, cu niște umeri încât nu l-ai putea măsura cu patru pălmi cruciș.

Cu totul alta era Costan: mic la statură, îndesat la făptură, cu brațul de bărbat, cu pumnul îndesat. Al treilea și cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru: înalt, dar subțire, mai mult fată decât fecior. Petru nu face multă vorbă: el râde și cântă, cântă și râde de dimineață până în seară.

Numai câte odată-l vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta și în stânga de pe frunte și atunci ți se pare că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

– Măi Floreo, tu ești acum mare; du-te și întreabă pe taica, pentru ce-i plânge lui un ochi, iar altul râde pururea.

Așa zise Petru către frate-său Florea într-o bună dimineață. Dar Florea nu s-a dus: el știa încă de mic că împăratul se supără, dacă-l întrebă cineva de astă treabă.

Tot așa o păți Petru și cu frate-său Costan.

– Nu cutează nici unul; lasă c-oi cuteza eu, zise la urmă Petru. Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse ca să întrebe.

– Oarbă-ți fie mumă-ta! ce treabă ai tu de aceea?! îi zise împăratul mânios, și-i dete o palmă pe de-a dreapta și alta pe de-a stânga.

Petru se duse supărat și spuse fraților săi cum a pățit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor, se părea cum că ochiul cel din stânga plânge mai puțin, iară cel de-a dreapta râde mai mult.

Petru își întări inima și mai merse o dată la împăratul. O palma e o palma și două-s două! Gândi și făcu.

O păți din nou, cum a mai pățit-o.

Ochiul cel din stânga lăcrăma acuma numai din când în când, iară cel din dreapta se părea a fi înjunit cu zece ani.

– Dacă e treaba așa, gândi acum Petru, apoi știu eu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la pălmi, până ce nu vor râde amândoi ochii.

A zis-o, a și făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

– Fătul meu, Petre! zise împăratul, acuma mai blând și râzând cu amândoi ochii. Eu văd că ție nu-ți iese grija din cap; ți-oi spune dar treaba cu ochii mei. Vezi, ochiul acesta râde de bucurie, când văd că am așa trei feciori ca voi; iar celălalt plânge pentru că mă tem că voi nu veți fi în stare să împărățiți în pace și să apărați țara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veți aduce însă apă de la fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spăl cu ea pe ochi, îmi vor

râde amândoi ochii, căci voi ști că am feciori voinici, pe care mă pot răzema.

Așa zise împăratul. Petru-și luă pălăria de pe prispă și se duse să spună fraților săi ce-a auzit. Feciorii împăratului se puseră la sfat și gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între frații cei buni. Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun și mai frumos puse șaua pe el și apoi luă ziua-bună de la casă și masă. "Mă duc, zise către frații săi, și dacă nu voi veni într-un an, o lună, o săptămână și o zi cu apă de la fântâna Zânei Zorilor să vii tu Costane după mine". Se duse.

Trei zile și trei nopți Florea nu mai stătu; calul zbură ca năluca peste munți și peste văi până ce n-ajunse la marginile împărăției.

Jur împrejur pe lângă împărăție era o prăpastie adâncă și peste această prăpastie o singură punte. La puntea asta mai stătu Florea o dată: să privească înapoi, apoi să ia "ziua-bună" de la țară.

Ferească Dumnezeu și pe sufletul păgân de aceea ce văzu Florea acum, când era să plece mai departe. Un balaur! dar balaur cu trei capete, cu niște fețe grozave, cu o falcă-n cer, cu una în pământ.

Florea nici nu mai aștepă ca balaurul să-l scalde în văpaie, ci dete pinteni la cal și se duse ca și când nici n-ar fi fost aici.

Balaurul suspină o dată și pieri fără de urmă.

Trecu o săptămână! Florea nu mai veni; trecură două; de Florea nu se mai auzea nimic. Trecu o lună; Costan începu a alege între cai. Când crăpară zorile de un an,o lună, o săptămână și o zi, Costan se sui pe cal, își luă ziua-bună de la frate-său mai mic. "Să vii și tu, dacă voi pieri și eu" zise și se duse cum s-a fost dus frate-său.

Balaurul de la punte era acum mai înfricoșat; capetele lui erau mai îngrozitoare și fuga voinicului mai repede.

Nu se mai auzi de amândoi frații: Petru rămase

singur.

– Mă duc și eu în urma fraților mei, zise el într-o zi către tatăl său.

– Apoi mergi cu Dumnezeu, îi zise împăratul, doară vei avea mai mult noroc decât frații tăi.

Și cel mai tânăr fecior al împăratului luă dară "ziua-bună" și porni către marginea împărăției.

Pe puntea cea mare stătea acum un balaur și mai mare și mai grozav, cu fălcile și mai înfricoșate și mai deschise. Balaurul avea acum nu trei, ci șapte capete.

Petru stătu în loc când văzu dihania asta înfricoșată. "Feri din cale!" strigă apoi. Balaurul nu feri. Petru mai strigă o dată și încă de a treia oară; după aceea se repezi la el cu sabia scoasă. Îndată i se întunecă cerul de nu văzu alta decât foc! Foc în dreapta, foc în stânga, foc pe dinainte, foc pe dinapoi. Balaurul arunca la foc din toate șapte capetele.

Calul începu a horcăni și a se arunca în două picioare încât voinicul nu putea să lupte cu sabia. "Stai! c-așa nu-i bine!" zise el și se coborî de pe cal. În mâna stânga calul, în mâna dreapta sabia. Nici așa nu merse: Făt-Frumos nu vedea alta decât foc și văpaie.

– Acasă după alt cal mai bun! Petru zise, încălecă și se duse ca iarăși să vină. Când sosi acasă, îl aștepta lăptătoarea sa baba Birșa în poarta curții.

– Hei fătul meu Petre! am știut cum că iară ai să vii fiind-că n-ai plecat bine.

– Cum să fi plecat dară? întrebă Petru pe jumătate supărat, pe jumătate trist.

– Vezi, dragul meu Petre, începu a-l învăța acuma baba, tu nu vei putea merge la fântâna Zânei Zorilor decât dacă vei călări pe calul pe care a călărit tată-tău împăratul în tinerețea sa; mergi, întreabă unde și care e calul acela. După aceea încalecă și te du.

Petru mulțumi de învățătură și apoi se duse, ca

să întrebe de treaba calului.

– Neagra-ți fie lumina! se răsti acum împăratul. Cine te-a învățat ca să mă întrebi tu pe mine așa? Cu de-a bună samă vrăjitoarea cea de Birșa. Ai tu minte? Au trecut cincizeci de ani de când am fost eu june: cine știe pe unde au putrezit oasele murgului meu de atuncea?! În podul grajdului îmi pare, cum că mai e o curea din frâu. Atâta am și mai mult nimic din cal.

Petru icni supărat și spuse babei "cum și ce".

– Așteaptă numai - strigă baba râzând de bucurie. Dacă stă lucrul așa, apoi stă bine. Du-te și adă bucata din frâu. Doară voi ști eu face un lucru cu cale din ea.

Podul era plin de frâie, de șele și de curele. Petru alese cele mai roase, mai ruginite și mai neîngrijite și le duse babei, ca să facă precum a fost zis. Baba luă frâiele, le afumă cu fum de tămâie, zise peste ele o zicală din cuvinte mărunțele și grăi după aceea către Petru:

– Ia frâiele și dă cu ele de poarta casei.

Petru făcu precum i se zise ca să facă.

Vraja babei a fost bună. Abia dete Petru cu frâiele de poartă se și întâmplă... nu știu cum... un lucru înaintea căruia Petru stete uimit... Un cal stătea înaintea lui decât care lumea n-a văzut mai frumos! Cu o șa plina de aur și pietre scumpe cu niște frâie, la care să nu privești că-ți piere lumina ochilor.

Frumos cal frumoasă șa și frumoase frâie pentru Făt-Frumos.

– Sari voinice în spatele Murgului, strigă baba făcând cruce peste cal și călăreț: mai zise apoi o zicală de câteva cuvinte și intră în casă.

După ce Petru sări pe cal simțea cum că de trei ori este mai puternic la braț și de atâtea ori mai pietros la inimă.

– Să te ții bine stăpâne, c-avem cale lungă și trebuie să mergem iute. Așa zise Murgul; dar și-a aflat voinicul... Se duseră... se duseră, zburară -

cum nu s-a dus și nici n-a zburat cal și voinic înainte de aceea.

Pe punte stătea acuma un balaur cum n-a mai stat, un balaur cu douăsprezece capete, grozave, mai pline de văpaie!... Hei! dar și-a aflat voinicul. Petru nu se înspăimântă, ci începu a se sufleca la mâneci și a scuipa în palme: "Feri din cale!" Balaurul începu a scuipa la foc.

Petru nu mai făcu dară multă vorbă, ci scoase sabia și se grăbi să se repeadă spre punte.

– Stai! astâmpără-te stăpâne!, grăi acuma Murgul, "fă cum zic: înțepenește-te cu pintenii la mine în brâu, scoate sabia și stai gata, că avem să sărim peste punte și balaur. Când vei vedea apoi că suntem tocmai pe deasupra balaurului, taie capul cel mai mare, șterge cu mâneca sabia de sânge și o băgă în teacă, ca să fii gata pe când ajungem la pământ".

Petru strânse din pinteni, scoase sabia, tăie capul, șterse sângele, băgă fierul în teacă și fu gata pe când simți pământul sub picioarele calului.

Așa trecură puntea.

– Să mergem mai departe, începu Petru vorba după ce mai privi o dată îndărăt la țara sa.

– Să mergem! îi răspunse Murgul. Numai spune-mi acuma stăpâne cum să mergem? Să mergem ca vântul? Să mergem ca gândul? Să mergem ca dorul? Sau să mergem chiar ca blestemul?...

Petru privi înainte și nu văzu alta decât cer și pământ... un pustiu la a cărui vedere i se ridicară perii în vârful capului.

– Să mergem tot una după alta, nici prea tare să nu ne obosim, nici peste măsura să nu ne întârziem. Zise... apoi merseră... o zi ca vântul, una ca gândul, una ca dorul și una ca blestemul. Până ce n-ajunseră, în crăpatul zorilor zilei a patra la marginile pustiului.

– Stai acum!... Dă în pași!... Să văd ce n-am mai văzut, strigă Petru ștergându-se la ochi ca omul

care se trezește din somn, sau ca acela care vede ceva și-i pare că numai îi pare... ‘Naintea lui Petru se întindea o pădure de aramă... cu copaci, pomi și poame de aramă, cu frunze de aramă, cu tufișuri, iarbă și flori care de care mai frumoase tot de aramă...

Petru stătu și privi cum privește adică omul, care vede ce n-a mai văzut și despre ce n-a mai auzit. Intră în pădure.

Florile de pe marginile căii începură a se lăuda și a îndemna pe Petru ca să le rupă și să-și facă cunună din ele...

– Ia-mă pe mine, că eu-s mai frumoasă și dau putere celui ce mă rupe, zicea una.

– Ba ia-mă pe mine, că cine mă pune în pălărie pe acela-l iubește cea mai frumoasă nevastă din lume, zicea alta... și iarăși se mișcă alta... și alta... care de care nu era mai frumoasă și mai dulce la vorbă, până ce n-ademeniră pe Petru ca să le rupă.

Murgul sări în lături când văzu că stăpânul său pleacă după flori. .

– Pentru ce nu rămâi în pace?! zise Petru cam cu răstita.

– Nu rupe, că nu e bine să rupi! zise Murgul sfătos.

– Pentru ce să nu fie bine?

– Pe florile acestea zace blestemul: cine rupe din ele acela are să se lupte cu Vâlva pădurii!

– Ce vâlvă?!

– Acum dă-mi pace! Ascultă de mine: privește la flori; nu rupe însă din ele, ci rămâi în pace. Așa zise calul, și merseră în pași mai departe.

Petru o știa din pățite cum că e bine s-asculte de Murgul; își rupse dar gândul de la flori. În zadar însă! Dacă se pune odată necazul pe capul cuiva, nu scăpa de s-ar și feri din toate puterile...

Florile tot i se îmbiau și el tot într-una slăbea din inimă:

– Fie ce e dat să fie! zise Petru de la o vreme. Barem voi vedea și Vâlva pădurilor. Să văd, ce e?

Cu cine am de lucru? Dacă-mi va fi ursita să mor de ea, voi muri și așa; dacă nu... apoi scap... să fie o sută și-o mie de iele! Se puse la rupt de flori...

– N-ai făcut bine! zise acum Murgul plin de grijă. Dacă ai făcut-o, însă e făcută! te încinge acuma și fii gata de luptă, că acuș, vine Vâlva!

Abia rosti Murgul vorba, abia fu Petru gata cu cununa... până ce și începu un vânt ușor din toate părțile .. Din vânt se făcu vifor... Viforul crescu... crescu până ce nu se văzu alta decât întunerec și noapte... și iară numai noapte și întunerec... Lui Petru îi părea, cum că a luat cineva lumea în spate și a încărcat-o la fuga cu ea, așa se cutremura pământul sub el.

– Frică ți-e? întrebă murgul scuturând din coamă.

– Ba! răspunse Petru întărindu-se pe inima, deși spatele începu a-i furnica. Dacă e acuma așa, așa apoi fie cum e!

– Nici nu-ți fie frică! începu a-l îndemna Murgul. Ia frâul de la mine din cap și umblă ca să înfrâni Vâlva cu el.

Alta nu mai zise, căci Petru nici nu avu timp să desfrâne cum se cade până ce și ajunse Vâlva la ei...

Petru nu putea privi la ea.... așa era de grozavă și de înfricoșată.

Cap n-are... dar nici fără cap nu e...

Prin aer nu zboară... dar nici pe pământ nu umblă... Are coamă ca și calul, coarne ca cerbul, față ca ursul, ochii ca dihorul și trupul e de toate... numai de ființă nu... Așa era Vâlva când se repezi către Petru.

Petru se sprijini în fere, se ridică în picioare și începu a lucra când cu sabia, când cu brațul, iar sudorile mergeau după el că pârâul.

Trecu o zi și o noapte; lupta nu mai ajunse la capăt.

– Stai... Să ne mai întărim oleacă! zise Vâlva răsuflând cu greu.

Făt-Frumos lăsă spada în jos.

– Nu sta! strigă murgul cu grăbita.

Petru iarăși începu a lucra din toate puterile.

Vâlva rânchează acuma o dată ca și calul... apoi urlă ca lupul.... și se repezi din nou la Petru.

Lupta mai curse o zi și o noapte și mai înfricoșată ca până acuma. Petru simțea abia că se mai poate mișca de obosit ce era.

– Stai acuma, că văd că am cu om de lucru! Stai, zise Vâlva și de-a două oară. Stai! Să ne împăcăm.

Petru se luptă mai departe deși abia mai putea răsufla.

– Nu sta! vorbi Murgul.

Dar nici Vâlva nu se mai repezi ca până acuma, ci începu a se purta mai cu cale și treabă, cum se poartă adică toate când nu mai simt putere în sine.

Așa curse lupta până-n zorile de-a treia zi. Când începură zorile a crepeți, Petru făcu ce făcu, destul că aruncă frâul în capul Vâlvei obosite... Deodata se făcu din Vâlva un cal, cel mai frumos din lume.

– Dulce-ți fie viața, că mă scăpași de la robie! zise acuma Vâlva prefăcută în cal și începu a se dezmierda cu Murgul.

Mai în urmă înțelese Petru din vorbă și cuvânt cum că Vâlva nu fusese alta decât un frate al Murgului, pe care l-a blestemat Sfânta Miercure înainte de asta, cu atâtea și atâtea sute de ani.

Petru legă Vâlva de calul său, se sui pe ea și se puse din nou pe cale... Cum a mers? Nici nu e nevoie să spun. Repede a mers... până ce n-a ieșit din pădurea cea de aramă.

– Stati pe loc! Dați în pași să văd ce n-am văzut! zise Petru mai odată când ieșiră din pădurea cea de aramă. Inaintea lui se întindea acuma o pădure încă mai minunată decât cea de aramă, cu tufiș mai strălucitor, cu flori mai frumoase și mai ademenitoare - el intră în pădurea de argint.

Florile începură a vorbi încă mai dulce, mai îndemnător decât cele din pădurea de aramă.

– Să nu mai rupi din flori zise Vâlva cea legată

de Murgul, căci frate-meu e de șapte ori mai puternic decât mine.

Nu se opri însă Făt-Frumos cel fără de frică! Abia trecu una două, până ce Petru și începu a rupe flori și a le împleti în cunună.

Se făcu vifor mai turbat, noapte mai neagră, pământul se cutremura mai tare decât în pădurea de aramă; Vâlva pădurii de argint se repezi la Petru c-o grozăvie de șapte ori mai mare decât cum a fost în pădurea de aramă. Nici el nu fu însă leneș! Lupta mai curse o dată trei zile și trei nopți; și-n crepetul zorilor zilei a patra, Petru înfrâna și pe a doua Vâlva.

– Dulce-ți fie fericirea, că m-ai scos de la robie! zise și astă-dată Vâlva, apoi se întinseră la cale cum s-au mai întins și până acum.

– Ho, stați pe loc!... Dați în pași!.... Să văd, ce n-am mai văzut încă, strigă călărețul acuma de a treia oară, puse după aceea palma pe ochi, fiindcă se temea că-i va pieri lumina de razele ce veneau din pădurea cea de aur.

El mai văzuse lucruri minunate, dar despre așa ceva nici nu a visat până acuma.

– Să stăm pe loc! Că nu e bine, strigară caii deodată.

– Pentru ce să nu fie bine? întrebă Petru.

– Tu iarăși ai să rupi din flori. Știu că nu te va răbda firea! Și fratele nostru cel mai tânăr e de șaptezeci și șapte de ori mai puternic și mai grozav decât noi toți trei laolaltă. Să înconjurăm dar pădurea! Așa vorbi Murgul.

– Ba nu! răspunse Petru, să mergem! Să le vedem pe toate dacă am văzut ceva. N-aveți frică, nici eu n-am!

Nu e nevoie să spun, cum că Petru iarăși a făcut făcut-o... Doamne! dar cum să nu o facă.

Abia împletită cununa, până ce și începu să fie ceva cum n-a mai fost... Acuma nu era mai mult vifor, nu mai mult întunecos; pământul nu se cutremura mai mult. Se făcea nu știu ce și nu știu

cum... destul că lui Petru îi părea c-a intrat cineva în miezul lumii și a început s-o întoarcă pe dos. Grozav era ce era și înfricoșat... și... să ferească Dumnezeu!...

– Vezi așa! zise Murgul supărat, dacă n-ai putut rămânea în pace.

Petru văzu că nu mai vede nimic, începu a simți că nu mai simte nimic și dete a pricepe că nu mai are ce să priceapă; tăcu dară și nu zise nimic, ci se încinse și se făcu gata de luptă. Vie acuma Vâlva! strigă după aceea. Sau mor sau îi pun frâul în cap!

Abia zise vorba până ce și văzu apropiindu-se către dânsul... o negură deasă venea către Petru. Așa era de deasă negura asta, încât Petru nici pe sine însuși nu se putea vedea în ea.

– Ce e asta?! strigă el cam înspăimântat când începu a simți că-l doare din toate părțile. Se înspăimântă însă și mai tare, când văzu că nici el singur nu-și aude vorba în negura cea deasă.

Începu dar a da cu sabia în dreapta și în stânga pe dinainte și pe dindărăt a da din toate părțile și din toate puterile care le mai avea... cum face adică omul, care vede că acuma nu e bine. Așa lucra el o zi și o noapte fără să vadă alta decât negru înaintea ochilor săi, fără să audă alta decât cursul sudorilor sale de pe trupurile cailor.. De la o vreme chiar și începu a crede că nici nu mai trăiește, ci a murit acuma de mult.

Deodată începu a se desface negura... În zorile zilei a doua, negura se resfiră de tot, și pe când se ridică soarele pe cer, înaintea ochilor lui Petru era lumină ca lumina.

Lui îi păru acuma că se născuse din nou. Vâlva? peri ca-n palmă.

– Răsuflă acuma o dată, că iară va să înceapă lupta din nou! zise Murgul.

– Ce-a fost asta? întrebă Petru.

– Vâlva, răspunse Murgul, Vâlva a fost prefăcută în negură... Răsuflă numai că iarăși vine!

Nici n-a zis-o bine Murgul asta, nici n-avu Petru

vreme ca să răsufle până ce și văzu că vede ceva venind deoparte, ceva despre ce nu știa ce e... o apă, însă nu e ca apă că-ți pare că nu curge pe pământ, ci zboară cumva sau ce face... destul că urme nu are și pe sus nu zboară... Așa ceva ce nu e!...

– Vai! strigă Petru.

– Ține-te și dă, nu sta! zise Murgul..., și nu mai zise după aceea nimica, că-i astupă apa gura.

Lupta se începu din nou... Petru dădu o zi și o noapte necurmat fără ca să fi știut în ce și se luptă fără să știe cu cine... Când se apropiară zorile zilei a doua, începu a simți cum că slăbește din picioare.

– Acuma pier! strigă cam supărat; însă pentru aceea începu a-și întări inima și a da încă mai țapăn... Soarele răsări pe cer, apa pieri fără să se știe cum și când.

– Răsuflă! grăi Murgul, răsuflă că n-ai multă vreme, Vâlva vine pe loc! Petru nu mai zise nimic, că nici nu știa săracul de el ce să mai facă de obosit ce era. Se așeză dară mai bine în șa, strânse mai bine de sabie și aștepă așa gătit, ca să ajungă ce vedea că vine...

Așa cum, nu știu cum, ca și când se visează omul, că vedea ceva ce n-are ce are și are ce n-are, așa îi părea lui Petru că ar fi Vâlva acum. O! Doamne! O! Doamne! Cum poate fi Vâlva pădurii de aur când s-a dus de două ori cu rușine?!... Zbura pe picioare și umbla pe aripi.... era cu capul dinapoi și cu coada dinainte, cu ochii în piept și cu pieptul în frunte... și cum mai era încă - numai Dumnezeu ar ști s-o spună!

Pe Petru îl trecură fiorii o dată din sus în jos, o dată din jos în sus, o dată cruciș, și o dată curmeziș; după aceea întări inima și începu a lucra cum a mai lucrat și... n-a mai lucrat. Trecu ziua. Petru începu a slăbi din puteri. Trecu amurgul serii; lui Petru începură a i se împăienjeni ochii. Când ajunse la miezul nopții, Petru simți cum că

nu e mai mult călare. Nici el singur nu știa cum și când a ajuns la pământ; destul că nu mai era pe cal. Când începu a se dezveli ziua din noapte, Petru nu mai putea sta în picioare, ci se lăsă în genunchi.

– Nu te lăsa; mai ține-o încă oleacă! strigă Murgul când văzu că slăbesc puterile stăpânului său.

Petru se șterse cu mâneca cămășii de sudori. Își încordă toate puterile și se ridică încă o dată în picioare.

– Lovește acuma Vâlva cu frâul peste bot! zise Murgul.

Petru făcu precum îi zise.

Vâlva rânchează o dată ca armăsarul, încât lui Petru îi părea c-o să asurzească, apoi sări la Petru, deși abia se mișca și ea de obosită ce era.

Lupta nu mai curse mult. Petru făcu ce făcu și puse frâul și la astă Vâlva pe cap...

Pe când se făcea ziua cum se cade, Făt-Frumos călărea pe al patrulea cal.

– Frumoasă-ți fie nevasta, că m-ai scos de la robie! zise Vâlva.

Plecară, se duseră și pe când se învăluia ziua cu noaptea ajunseră spre marginea pădurii de aur. Cum mergeau așa pe cale, lui Petru începu a i se urî și ca să facă și el ceva, dete a privi la cununile cele frumoase.

– Ce să fac cu trei cununi? începu a vorbi așa singur. Destul îmi fie una. Țiu pe cea mai frumoasă.

Aruncă dar cea de aramă, apoi cea de argint și ținu numai pe cea de aur la sine.

– Stai! zise Murgul. Nu arunca cununile. Descalecă și le ridică că-ți vor prinde încă bine.

Petru făcu precum i se zise și merse mai departe.

Când era soarele de-o palmă de la pământ așa de către seară când încep musculițele a se aduna, călărețul nostru ajunse chiar la marginea pădurii. Naintea lui se întindea un pustiu mare... mare... cât vedeai cu ochii nu vedeai nimic pe el.

Caii se opriră în loc.

– Ce e? întrebă Petru.

– Nu e bine! răspunse Murgul.

– Pentru ce să nu fie bine?!

– Intrăm în împărăția Sfintei Miercuri. Cât vom merge prin ea, nu vom da de alta decât de frig și iarăși de frig. Pe marginile căii vor fi focuri din focuri și eu mă tem că tu vei merge să te încălzești.

– Și pentru ce să nu mă încălzesc?

– Nu e bine să te încălzești! răspunse Murgul cu grijă.

– Intră! grăi Petru fără frică, dacă trebuie, voi ști răbda la frig.

Pe cât Petru intra mai adânc în împărăția Sfintei Miercuri, pe atâta simțea mai tare că nu e bine cum e. La tot pasul era mai frig, mai ger... Dar frig și ger încât înghețа măduva în oase... Dar nici Petru nu era făcut de picioroange! Voinic a fost la luptă, voinic rămase și la răbdare.

Pe marginea căii tot foc din foc și lângă focuri tot oameni din oameni care chemau pe Petru la sine, care de care cu vorbe mai frumoase și mai ademenitoare. Lui Petru începu a i se îngheța răsuflarea din gură, dar el nu se lăsă, ci însă porunci Murgului ca să meargă la pas.

Câtă vreme a răbdat voinicul nostru la ger și frig, nici nu se poate spune, căci fiecare știe cum că în împărăția Sfintei Miercuri nu e frig... numai iac-așa, ci frig, frig..., încât îngheață și vițelul în vacă.... încât crăpă și stâncile de ger ce e...

Așa zău e acolo! Dar nici Petru n-a crescut fără necaz... scrâșnea din dinți și nimic mai mult, deși a fost înțepenit, încât nici nu mai putea clipi.

Așa ajunseră la Sfânta Miercuri.

Petru coborî de pe cal, aruncă frâul în capul Murgului și intră în coliba Sfintei Miercuri.

– Buna ziua, Maică!

– Mulțumim, voinic friguros!

Petru râse o dată dar nu răspunse nimic.

– Voinic ai fost, îi zise acuma Sfânta Miercuri

bătându-l pe umeri. Acuma să-ți dau câștigul. Se duse după aceea, deschise un scrin ferecat și scoase din el o cutie mică: iacă, zise mai departe, cutia e dată din bătrâni ca să nu o poarte decât acela care a trecut prin împărăția frigului. Na-ți-o și poartă grijă de ea că-ți va prinde încă bine. Când o deschizi, îți vine veste de unde tu numai vrei și știre adevărată din țara ta.

Petru mulțămi de vorbă și de dar și se sui pe cal și porni mai departe.

După ce se depărtă de o azvârlită bună, deschise cutia cea vrăjită.

– Ce e poruncă? întrebă nu știu ce din cutie.

– Veste îmi adă de la taica, porunci Petru cam cu frică.

– Șade la sfat cu bătrânii! răspunse cutia.

– Merge-i bine?

– Zău aci cam rău, că-i supărat!

– Cine îl supără? întrebă Petru acum mai aspru.

– Frații tăi Costan și Florea! răspunse iarăși din cutie. Pe cum îmi pare mie cer împărăția de la el și bătrânul zice că n-ar fi vrednici de ea.

– Mergi Murgule, că nu e vreme de pierdut! strigă acuma Petru. Închise după aceea cutia și o băgă în traistă.

Se duseră cum se ducea năluca, cum umblă vântoasele și gonesc în miezul nopții pricolicii. Cât au mers așa nici nu se poate spune... Au mers mult... foarte mult!

– Stai! să-ți mai dau un sfat! zise Murgul într-un târziu.

– S-auzim! grăi Petru.

– Ai avut necaz cu frigul, acuma ai să dai de o căldură cum n-a mai fost. Să rămâi voinic! Să nu te tragi la răcoare că nu e bine.

– Mergi! răspunse Petru. Nu-ți fie frică, dacă n-am înghețat nici nu mă voi topi. Hm! aici era o căldură încât se topește și măduva în oase... Căldură adecă cum nu poate fi decât în împărăția Sfintei Joi.

Pe cât mergeau mai departe, cu atât căldura era mai mare... De la o vreme începură a se topi chiar și potcoavele de la Murgul de pe copite. Hei! dar nici Petru nu se lăsă! îi curgeau sudorile vale, el se ștergea cu mâneca și mână în goană mai departe.

De cald ar mai fi fost cum ar fi fost, era însă și un alt lucru care pe Petru îl supără încă mai tare. Pe lângă cale tot câte la o azvârlitură bună de departe una de alta erau niște văi răcoroase cu niște izvoare reci și astâmpărătoare. Când Petru privea la ele, simțea că i-a secat inima și i s-a uscat limba în gură de sete ce-i era.

Pe lângă izvoare erau tot crini, viorele și trandafiri, prin iarba cea molcuță și pe ele odihneau niște fete, frumoase, doamne!... încât nici nu pot fi mai frumoase.

Lui Petru îi venea să închidă ochii, ca să nici nu mai vadă așa lucruri ademenitoare. – Vino, voinice, la răcoare! Vino! Stai de vorba! îl chemau fetițele.

Petru dădea din cap și nici nu zicea nimic, că i s-a oprit și graiul.

Mult au mers așa, foarte mult!...

Deodata simțiră că începe căldura a se mai stâmpăra. Din departe, pe un deal se vedea o colibă; aici locuia Sfânta Joi.

Petru trase spre ea.

Când erau să ajungă la colibă, Sfânta Joi le ieși în cale și-i zise "Ziua bună" lui Petru.

Petru îi mulțumi... precum e acuma datina la oameni cu cinste și nărăveală, prinseră după aceea vorba... cum prind adică oamenii ce nu s-au mai văzut încă. Petru spuse veste de la Sfânta Miercuri, vorbi despre patimile sale și despre calea în care a pornit și luă ziua bună, că zău! el nu prea avea vreme de pierdut... Hm! cine știe cât mai avea să meargă până la Zâna Zorilor!"

– Mai stai oleacă! grăi Sfânta Joie, să-ți mai zic o vorbă. Acum intri în împărăția Sântei Vineri: să treci și pe la ea și să-i spui "sănătate și voie bună"

de la mine. Când vei merge apoi către casă, să vii iarăși pe la mine, că am să-ți dau ceva, care îți va prinde bine.

Petru mulțămi de vorba și de toate, plecă după aceea mai departe.

Abia merseră cam așa cât ține o pipă de tutun până ce și ajunseră într-o țară nouă.

Aci nu era cald, dar nici nu era frig, ci... așa cumva între ele... cum e colea primăvara, când încep a se înțărca mieii. Petru începu acum a răsufla mai stâmpărare. Era însă un pustiu... numai nisip și scai. Oare ce să fie aceea? întrebă Petru dând cu ochii de așa ceva ca și o casă însă departe... foarte departe!... tocmai până unde ajung ochii lui peste pustiul cel gol.

– Aceea e casa Sfintei Vineri, răspunse Murgul. Dacă mergem bine poate ajungem încă până ce se întunecă deplin.

Așa și fu... Noaptea se făcu noapte. Făt-Frumos se apropie cu încetul de casa cea depărtată.

Peste pustiu se vedeau o mulțime de năluci ce se goneau pe din dreapta, din stânga, pe dinaintea și pe dindosul lui Petru.

– Să n-ai nici o frică! zise Murgul. Aceste sunt fetele vântoaselor... Se joacă prin aer așteptând să vină și vârcolacii. Așa ajunseră până la casa Sfintei Vineri.

– Cobori acuma și intră în casă! zise Murgul. Petru voi să facă ce i se zise.

– Stai nu fi așa grăbit, vorbi Murgul mai departe. Să te învăț mai nainte ce și cum să faci. La Sfânta Vineri nu poți intra, că e păzită jur împrejur de Vântoase.

– Ce să fac dară?

– Ia cununa cea de aramă și te du cu ea vezi colo departe pe colina ceea. Când vei fi acolo începe a striga: Vai, ce fete frumoase! ce îngeri! ce suflete de zâna! După aceea ridică cununa în sus și zi: Dacă aș ști că ar primi careva cununa asta de la mine!... dacă aș ști! și aruncă cununa.

– Și pentru ce să fac așa?, întrebă Petru... cum întreabă adică omul, care vrea să știe că pentru ce face.

– Taci, du-te și fă! zise Murgul pe scurt și Petru nu mai lungi vorba, ci făcu precum i se zise. Abia aruncă Petru cununa când se și îngrămădiră Vântoasele peste ea și începură a se bate, ca să o aibă care de care.

Petru o luă acuma către casă.

– Stai! strigă Murgul încă o dată. Încă nu ți le-am spus pe toate. Ia cununa cea de argint apoi te du și bate la fereastra Sfintei Vineri... Dacă te întreabă baba, cine e? tu să zici că ai rătăcit prin pustiu. Ea te va mâna îndărăt. Tu să nu te miști, ci să zici: Ba zău! eu nu voi merge, că de când am fost mic tot am auzit de frumusețea Sfintei Vineri și nu mi-am făcut opinci de oțel cu curele de vițel, nu am venit de nouă ani și nouă luni, nu m-am luptat pentru cununa asta de argint, care voiesc să i-o dau ei, nu le-am făcut și pățit toate astea pentru ca să merg înapoi când voi ajunge la ea... Așa să faci și așa să zici; de aici încolo grija ta să fie.

Petru nu mai făcu vorbă, ci porni spre casă.

Cum era așa de noapte, Petru nici nu vedea casa Sfintei Vineri, ci merse numai pe razele luminii ce străbăteau din fereastră până la el. Ajungând la casă, niște câini începură a lătra, când simți ceva străin prin apropiere.

– Cine se mănâncă cu câini? amară i-ar fi viața! strigă Sfânta Vineri mânioasă cum se cade.

– Eu sunt, Sfântă Vineri, eu! zise Petru răsuflând o dată cu greu, ca omul care ar vrea să facă ce face. Am rătăcit prin pustiu și n-am unde să dorm peste noapte. Aici tăcu, nu cuteză să zică mai mult.

– Unde ți-ai lăsat calul?, întrebă Sfânta Vineri cam aspru. Petru sta în chibzuri, nu știa să minta ori să vorbească vorbă dreaptă. Nu răspunse nimic.

– Mergi cu Dumnezeu, fătul meu! Eu n-am loc să-ți dau, zise Sfânta Vineri și se retrase de la fereastră.

Petru zise acuma ce i-a fost zis Murgul să zică.

Abia-și sfârși Petru zicala până ce și văzu, cum că Sfânta Vineri deschise fereastra vorbind către el cu vorbă dulce și blânda:

– Să văd cununa fătule! Petru-i întinse cununa.

– Vino în casă! zise Sfânta Vineri, nu te teme de câini, că ei înțeleg voința mea. Așa și făcu... Câinii începură a mișca din coadă mergând în urma lui Petru, cum merg după om când vine seara de la țarină.

Petru zise "bună seara", când intră în casă, își puse pălăria pe vârful cuptorului și se așeză pe pomnol după ce i se zise să șadă.

Acuma se vorbi... iaca despre lucruri de toate zilele, despre lume, despre răutatea oamenilor și despre alte lucruri ca astea... fără nici o treabă și preț... Precum se vedea, Sfânta Vineri era foarte supărată pe oameni; iar Petru-i dădea în toate dreptate, cum se cade adică omului care șade la masa altuia.

Doamne! dar și bătrână era baba asta!

Eu nu știu de ce privea junele de Petru așa de-a-deochiul la ea. Doară voia să-i numere crețurile din față?!

Poate!... Ar fi trebuit însă, ca să se nască de șapte ori cât un om într-o viață pentru ca să poată ajunge la capăt cu număratul...

Sfintei Vineri îi râdea inima de bucurie, când vedea cum că Petru se pierde cu totul în privirea ei. Când nu era încă ce este, începu Sfânta Vineri vorba, când lumea încă nu era lume, atunci m-am născut eu, și eram atât de frumoasă fiind copilă, încât părinții mei au lăsat să fie lume, ca să fie cine să se minuneze de frumusețea mea... Când s-a făcut apoi lumea, eu eram fată mare, și de minunat ce s-a minunat de frumusețea mea, lumea m-a deochiat... De atunci se face pe toată suta de ani câte o crestătură pe fruntea mea... și acuma-s bătrâna. Sfânta Vineri nu mai putu vorbi mai departe despre aceasta de tristă și de supărată, ci

vorbind mai departe, îi spuse apoi lui Petru, cum că tată-său era odată împărat mare și puternic, și născându-se vrajba între el și Zâna Zorilor, care împărătește în țara vecină, fusese batjocorit, cum nu se cade, de către vicleana de vecină. Începu apoi a vorbi câte rele toate despre Zâna Zorilor... Petru ce să mai facă și el? Asculta și el. Dacă mai zicea și el câteodată: Așa e zău aici! Ce alta se poate face?

– Dar să-ți dau un lucru, dacă ești voinic și vrei să mi-l faci, grăi Sfânta Vineri cam pe când începură a fi somnoroși. Este la Zâna Zorilor o fântână. Cine bea din apa ei, acela înflorește ca trandafirul și ca viorelele. Să-mi aduci un ulcior din această apă... Lucrul e greu! Ce e drept e drept! Împărăția Zânei Zorilor e păzită de fel de fel de fiare și zmei îngrozitori. Să-ți spun însă ceva și să-ți dau un lucru.

După ce vorbi așa, Sfânta Vineri se duse la un scrin ferecat din toate părțile și scoase din el un fluieraș mic micuț. Vezi tu fluierașul ista? grăi către Petru, mi l-a dat un moș bătrân încă de când eram tânără. Cine aude sunetul acestuia acela adoarme... doarme... până ce nu-l mai aude. Tu să iei fluierașul și să tot cânți din el cât vei fi în Împărăția Zânei Zorilor. Nimeni nu te va atinge, căci toată lumea va dormi.

Petru spuse acuma în ce cale a pornit și ce treabă cearcă. Sfânta Vineri se bucură și mai tare. N-au mai stat mult de vorbă... Dar cum să și stea când a fost trecut acuma miezul nopții bine, binișor. Petru luă "noapte bună", băgă fluierașul în teacă și se sui în podul casei, ca să mai doarmă și el de la o vreme. Pe când se revărsau zorile, Petru era în picioare; luceafărul boului nici nu s-a fost ridicat bine pe cer, până când el s-a și fost sculat... Luă un troc mare, îl umplu de jăratec și se duse ca să hrănească caii. După ce Murgul mâncă câte de trei ori trei, iară ceilalți cai câte trei trocuri pline de jar. Petru trase la fântână, adăpă și se făcu gata de

cale.

– Stai! strigă Sfânta Vineri de la fereastră. Mai am să-ți zic o vorbă! Să-ți mai dau un sfat...

Petru s-apropie de fereastră.

– Lasă un cal aici și pleacă numai cu trei. Mergi apoi încet până ce vei ajunge la Împărăția Zorilor.

Aici descalecă și intră pe jos... Când vei veni apoi îndărăt, așa să vii, ca toți trei caii să-ți rămână în cale, s-ajungi pe jos.

– Așa am să fac! grăi Petru voind să plece.

– Nu te grăbi, că n-am gătit încă, vorbi Sfânta Vineri mai departe. Să nu privești la Zâna Zorilor că ea are ochi care vrăjesc și priviri care răpesc mințile. E urâtă, atâta de urâtă încât nici nu-ți pot spune. Are ochi de buhă, față de vulpe și gheare de mâța. Auzi?! să nu privești la ea... Și Dumnezeu să te aducă întreg și sănătos, fătul meu Petre!

Petru mulțămi de vorbă și învățătură și nu se opri mai mult... Unde avea el vreme de a sta cu babele la vorbă! Lăsă pe Murgul ca să pască, se întinse apoi la cale.

Departe... departe... unde se lasă cerul pe pământ, unde stau stelele de vorba cu florile, acolo se vedea o roșeață cam așa cum e cerul colea în zorile de primăvară, dar mai frumos și mai minunat!... Acolo era cetatea Zânei Zorilor.

De aci până acolo, de acolo până aci, nu era alta decât iarbă și flori... și apoi nu era nici cald, nici rece nici luminos, nici întunerec, ci așa cumva între ele... cum e colea pe la Sfântu Petru când te scoli ca să mâni vitele la turmă... Petru numai de un drag umbla prin țara asta plăcută...

Cât a mers Făt-Frumosul nostru așa, aceea nu se poate spune cu vorbă omenească fiindcă într-această țară n-a urmat zilei noaptea și nopții ziua, erau pururea zori cu vânt moale și răcoros, cu soarele ascuns și lumina de jumătate; împărăția nopții și a zilei se începea numai de la casa Sfintei Vineri. După mult mers și lungă călătorie. Petru văzu zărindu-se ceva alb printre roșeața cerului...

Cu cât se apropia mai mult, cu atâta ceea ce vedea se desfășura mai tare naintea ochilor lui. Asta era cetatea... Petru privi... privi... Răsuflă apoi o dată cu greu, ca omul care gândește "Doamne mulțumescu-ți!

... Dar și frumoasă era cetatea asta!...

Niște turnuri nalte... nalte... până dincolo de Împărăția Norilor, niște păreți albi ca ghioceii și ridicați mai sus decât cum stă soarele la prânzul cel mare, un acoperiș de argint, dar cum de argint?! Așa că nici nu strălucea în fața soarelui, și ferești... tot din aer tors cu multă măiestrie și țesut în gherghef de aur întunecos... Peste toate astea se jucau apoi razele vesele ale soarelui cum se joacă vântul cu umbra crengilor colea primăvara când se mișcă de leneș ce este.

Petru stete uimit în loc, ca să se poată minuna de atâta frumuseță îngrămădită.

Mult n-a putut să steie că i-a fost degrabă: descălecă dară, lăsă caii, ca să pască pe iarba cea plină de rouă, își luă fluierașul precum i-a fost zis Sfânta Vineri, zise o dată "Doamne ajută" și plecă la lucru cel mai mare. Abia merse așa singur, pe jos o cale cam de trei azvârlite bune, până ce și dete de un năzdrăvan adormit de dulceața fluierașului. Acesta era unul dintre pândarii jurului cetății Zânei Zorilor... Oare Doamne cum a putut crește atât de lung?

Cum s-a putut întrupa atâta de puternic?

Cum stătea așa culcat pe spate. Petru începu să-l măsoare cu pașii... Nu voiesc să spun minciuna!... a fost lung, foarte lung; atâta de lung a fost încât Petru răsuflă o dată cu greu când ajunse de la picioare la cap... nu știu acuma cu de-a bună seamă... de obosit, ori de uimit: nu e lună la răsărit atâta de mare, cât era ochiul năzdrăvanului. Apoi barem dacă ar fi fost și acesta ca la altă lume, dar era tocmai în mijlocul frunții... Așa era ochiul!... Cum au putut apoi celelalte să fie!... Petru voinic de voinic, dar zău! el mulțumi lui Dumnezeu

fluierașului și Sfintei Vineri, cum că n-a dat de rău cu acest om neom și plecă cu încetul mai departe.

Așa, cam cât merge omul până ce-i vine să se așeze la răcoare mai merse Petru până ce dădu de alte lucruri și mai grozave... Niște balauri tot cu câte șapte capete erau întinși la soare și adormiți adânc, când pe de-a dreapta, când pe de-a stânga... Cum au fost acești balauri, aceea n-o mai spun: știe anume toată lumea că balaurii nu-s treabă de glumă și de râs... Asta era a două pază a împrejurului de curte... Petru trecu cam cu fuga nu știu acuma de grabă ori de groază... Nici n-ar fi fost însă minune dacă s-ar fi îngrozit!

Balaurul e balaur!!

Acum ajunse Făt-Frumos la un râu...

Să nu gândească însă nimeni că acesta ar fi fost râu ca toate râurile... Nu apă, ci lapte curgea aici nu peste nisip de piatră, ci peste pietre scumpe și mărgăritare.... și nu curgea lin sau repede, ci lin și repede deodată cum curg zilele omului fericit... Acesta a fost râul, care curge jur împrejur pe lângă cetate... tot curge... tot curge... fără a mai sta, fără a mai merge mai departe.

Pe marginea râului dormeau tot cam de o săritură unul de altul niște lei înghierați... Ce lei însă! Cu părul de aur și pe dinți și gheare tot cu ferecătura... Aceștia erau paza râului... Dincolo de cea parte de râu era o grădină frumoasă... foarte frumoasă... cum nu poate fi decât la Zâna Zorilor. Pe mal tot flori din flori, pe flori dormeau dulce și lin tot zâne din zâne care de care mai frumoase, mai vrăjitoare și mai dulce la față...

Petru nici nu cutează ca să privească într-acolo.

Făt-Frumos se întrebă acuma cum să treacă peste râu. Râul era lat și adânc, și peste râu numai o punte, asta însă cum nu mai sunt puține în asta lume. Dincoace și dincolo, pe un mal și pe altul, tot câte o frunte de punte păzită tot de câte patru lei dormitori. Puntea însă? peste punte nu poate trece suflet de om... O vezi cu ochii dar simți

golitate când calci cu piciorul pe ea... Cine știe din ce o mai fi fost și asta făcută! Doar chiar dintr-un pui de nor?

Destul că Petru rămase pe țărmul râului. Să treacă? nu poate. Să înoate? nu e treabă. Ce să facă dară?!

Hai! Să nu fie grijă de Petru! Cu una cu două el n-o sfârșește! se întoarce îndărăt până ce ajunse la năzdrăvanul cel mare. Ce va da târgul și norocul, gândi în sine, să stam dară și la vorbă! "Scoală voinice!" strigă apoi pe năzdrăvan trăgându-l de mâneca surtucului. Când năzdrăvanul se deșteptă din somn întinse palma după Petru... așa ca și când vrei să prinzi o muscă.

Petru suflă în fluieraș... Năzdrăvanul căzu iarăși la pământ.

Așa-l trezi și adormi Petru de trei ori una după alta, adică de trei ori l-a trezit și de trei ori l-a adormit... Când fuse ca să fie de a patra oară, Petru își dezlegă năframa de la grumazi, luă degetele cele mici ale năzdrăvanului și le legă cu ea laolaltă, scoase sabia și prinzând pe năzdrăvan de piept mai strigă o dată: Scoală voinice! Văzându-se năzdrăvanul atât de rău batjocorit:

– Ei, zise către Petru, nu te lupți în luptă dreaptă! Stai la luptă dacă ești voinic!

– Mai așteaptă oleacă! Mai nainte am o vorbă cu tine, grăi Petru... Jură că mă vei trece peste râu, și atunci te las să vii la luptă. Năzdrăvanul făcu jurământ și Petru-l lăsă să se scoale.

Când năzdrăvanul se simți deșteptat se repezi la Petru ca să-l turtească c-o lovitură... și-a aflat însă omul!

Nici Petru nu era de ieri de alaltăieri, și el se repezi voinicește. Trei zile și trei nopți se luptă.

Năzdrăvanul dete cu Petru de intră până la genunchi în pământ; Petru dete cu năzdrăvanul până în brâu; iară dete năzdrăvanul până la piept. Și mai în urmă Petre până în grumazi! Când năzdrăvanul se simți așa strâmtorat:

– Lasă-mă, strigă înspăimântat, lasă-mă că mă dau bătut!

– Treci-mă peste râu? întrebă Petru.

– Trec! răspunse cela din gură.

– Ce să fac cu tine dacă îți calci vorba?

– Ucide-mă, fă ce vrei cu mine, numai acuma mă lasă să trăiesc.

– Așa să fie dară! zise Petre, luă după aceea mâna cea stângă a năzdrăvanului și o legă de piciorul cel drept îi băgă năframa în gură ca să nu strige, îl legă la ochi ca să nu vadă și porni așa purtându-l de mână către râu.

Când ajunseră la râu năzdrăvanul păși cu un picior de o parte, cu altul de alta de râu, luă pe Petru în palmă și-l puse frumos de cealaltă parte.

– Acuma e bine! grăi Petru, suflă după aceea în fluieraș și năzdrăvanul căzu de-a lungul pe malul râului.

Așa trecu Petre râul. Când zânele cele ce se scăldau în laptele râului auziră sunetul fluierașului lui Petru, ele căzură somnoroase, ieșiră din lapte și adormiră pe florile de pe mal. Așa dormind le află Petru când se coborî din palma năzdrăvanului...- Nici nu cuteză să steie multă vreme la ele... Frumoase erau, doamne! Cum putea apoi să fie însăși Zâna Zorilor? Sau doară ea e cea mai urâtă dintre cele frumoase? Făt-Frumos nu se întrebă mult, ci porni ca să vadă.

Când intră în grădină, începu a se minuna din nou. Cât a umblat și pățit atâta frumuseță n-a mai văzut...

Lasă că arborii erau tot cu craci de aur, că izvoarele curgeau mai limpede decât roua, că vânturile se mișcau cântând și florile vorbeau vorbe dulci și frumoase; dar Petru mai mult se mira de aceea că în întreagă această grădină nu era nici o floare desfăcută, ci numai boboci... Parcă aici a fost stat lumea locului și era să fie pururea tot primăvară... Oare când vor înflori florile acestea, dacă n-au avut vreme să înflorească până

acuma? și dacă n-au înflorit pentru ce?...

Așa se întrebă Petru; așa și încă și într-alt chip, în calea lui către cetate... Nimic nu-i stătea în cale; nimic nu-i oprea gândirea: toată lumea dormea; zânele de pe la izvoare, păsările de pe crengi, căprioarele dintre tufișuri și fluturii de lângă flori. Toate erau duse de fluierașul lui Petru.

Chiar nici vântul nu se mai juca cu frunzele, nici razele soarelui nu mai sorbeau roua de pe iarbă și râurile încetară de a mai curge... Singur Petru era treaz. Petru cu gândurile sale și Petru cu mirarea gândurilor sale. Ajunse la curte. Jur-împrejurul curții se întindea un ierbiș frumos și des, un ierbiș ce fugea ca vântul. Poarta era în frunte: o poartă tot din flori și alte lucrări frumoase. Pe sub poartă și pe lângă poartă iarăși flori, care de care mai frumoase, încât lui Petru i se părea că umblă pe nouri când călcă pe ele. Pe de-a dreapta și pe de-a stânga dormeau zânele ce au fost să păzească intrarea în curte. Petru privi în toate lăturile, mai zise o dată "Doamne ajută" și intră în cetate.

Ce a văzut Petru într-aceasta curte, aceea nici n-o mai spun, știe doară toată lumea că curtea Zânei Zorilor nu poate fi ceva lucru de rând. Jur-împrejur zâne împietrite, pomi cu frunzele de aur și cu florile de mărgele și pietre scumpe, stâlpi de raze de soare și netezi ca și paltinul, trepte lucii și moi ca și culcușul fetelor de împărat și un aer plin de miros dulce și adormitor...

Nici nu voiesc să spun, că numai grajdul în care stau caii Sfântului Soare, era mai frumos decât cetatea celui mai mare împărat din lume... Așa era asta la Zâna Zorilor și nici n-ar fi putut fi altfel... Cum să fie doară? Petru se sui pe trepte și intră în cetate... Cele dintâi douăsprezece odăi erau din pânză, altele douăsprezece din mătase. Urmară apoi douăsprezece de aur. Petru trecu cu iuțeală prin toate patruzeci și opt; aici află pe Zâna Zorilor într-a patruzeci și nouălea, care era cea mai frumoasă dintre toate.

Astă casă era lungă, lată, naltă, ca și o biserică din cele mai frumoase... jur-împrejur pereții erau acoperiți cu fel de fel de mătăsuri și alte lucruri minunate; pe jos, pe pământ, pe unde umblai cu picioarele, era nu știu ce strălucitor ca oglinda și moale ca perina și... mai erau acum tot felul de lucruri frumoase, ca la Zâna Zorilor adecă... Unde va fi doară frumos, dacă nu aicea!.. Cum zic, lui Petru i se opri răsuflarea, când văzu că se vede în mijlocul atâtor lucrări așa grozav de frumoase... În mijlocul acestei biserici, sau ce era, văzu Petru fântâna cea vestită pentru care a venit el atâta lume de pe pământ... (fântână ca toate fântânile și nimic mai mult!... Te miri cum a și răbdat-o Zâna Zorilor în casa ei!... Avea niște doage din moși strămoși. Bag seamă, a fost lăsat ca așa să rămână!... și acum ar trebui să spun o vorbă mare!...) Lângă fântână era chiar Zâna Zorilor aievea așa cum era!

Era doamne un leagăn de aur și... numai Dumnezeu știe de ce încă, destul cum că era frumos, aici în leagăn dormea Zâna Zorilor pe perini de mătasă umplute cu suflare de vânt de primăvară... Nici nu era frumoasă... Dar de unde să și fie!... N-a zis doară Sfânta Vineri că are fel de fel de lucruri urâte și îngrozitoare? Ce să mai lungim doară vorba? Poate că Sfânta Vineri a avut dreptate. Poate să fie!... Destul când Petru privi la ea așa cum dormea în leagăn, el stete cu sufletul amorțit și nu sufla mai mult în fluierașul cel vrăjit... Era încremenit de minunat ce se minuna... Ba! frumoasă era,... frumoasă!... Mai frumoasă decât chiar cum ți-ar părea că ar fi să fie Zâna Zorilor... Mai mult nu vreau să zic!...

Pe de-a dreapta și pe de-a stânga leagănului dormeau câte douăsprezece zâne din cele mai alese. Bag samă au adormit legănând pe împărăteasa lor... Petru nici nu le văzu de privit ce privea la Zâna Zorilor, până ce nu tresăriră toate din somn, când nu mai auziră fluierașul... Petru... tresări dară și el... și începu a cânta din nou în

fluieraș... Iarăși adormi lumea, și Făt-Frumos păși cu trei pași mai înainte.

Între leagăn și fântână era o masă, pe masă un colac alb și moale, frământat cu lapte de căprioară, și un bocal de vin roșu și dulce ca visul de dimineață... Acesta era colacul puterii, și celălalt vinul juneței...

Petru privi o dată la colac, o dată la vin și o dată la Zâna Zorilor, se apropie după aceea cu încetul, păși doi pași către leagăn, masă și fântână.

Când Petru ajunse la leagăn, își pierdu mințile și nu se mai putu răbda și sărută pe Zâna Zorilor... Zâna Zorilor deschise ochii și privi la Petru cu o privire încât el își pierdu mințile încă mai tare...

Sufla după aceea în fluieraș, ca Zâna Zorilor s-adoarmă; luă cununa cea de aur și o puse pe fruntea Zânei Zorilor; luă o bucătură din colacul de pe masă, bău o înghițitură din vinul întineritor... și iarăși sărută și iarăși luă o îmbucătură, iarăși bău o înghițitură... Așa de trei ori una după alta... de trei ori a sărutat pe Zâna Zorilor, de trei ori a îmbucat din colac și de trei ori a gustat din vin... După aceea și-a umplut ulcioarele cu apă din fântână și a pierit cum piere vestea cea bună. Când Petru ajunse în grădină, dete de o lume cu totul nouă...

Florile erau flori; bobocii se desfăcuseră; izvoarele curgeau mai repede; razele soarelui se jucau mai vesel pe pereții cetății, zânele aveau mai multă plăcere în fețele lor. Toate aceste din trei sărutări... Cum a intrat Petru așa a și ieșit: printre zâne și flori, pe palma năzdrăvanului, printre lei, balauri și năzdrăvani... Când fu apoi în seară privi o dată îndărăt și văzu că lumea întreagă s-a pornit în urma lui... Hei! dar și-au dat de om! Nu ca vântul, nu ca gândul, nu ca dorul, nu ca blestemul, ci mai repede, cum trece fericirea s-a fost lăsat Petru pe cale... Goana rămase îndărăt și Petru sosi pe jos la Sfânta Vineri.

Sfânta Vineri știa că Petru o s-ajungă, din rânchezatul Murgului, care din cale de trei zile

simți apropierea stăpânului său: îi ieși dară în cale cu colac moale și cu vin roșu.

– Bun ajuns, Făt-Frumos!

– Bună ziua, soră sfântă!

Petru-i dete ulciorul cu apă de la fântâna Zânei Zorilor. Sfânta Vineri-i mulțumi frumos. Mai vorbiră apoi câteva cuvinte despre calea lui Petru, despre curtea Zânei Zorilor și despre frumusețea sorei Soarelui și Petru puse șaua pe Murgul, că zău! el nu prea avea vreme de pierdut... Baba Vineri asculta când cu dulce, când cu amar, când cu drag, când cu necaz; văzând apoi cum că Petru va să meargă îi pofti sănătate și noroc.

Petru nici nu stete până n-ajunse la Sfânta Joie. Aici se coborî de pe cal și intră; precum a fost vorbă să fie.

Nici la Sfânta Joie nu se prea opri; zise "bună ziua", mai făcu o vorbă scurtă și luă "sănătate bună".

– Stai! să-ți mai spun una mai nainte de a porni în cale, zise Sfânta Joie cu grijă.

– Să-ți ai grijă de viață; să nu legi vorbă cu om, să nu mergi iute, grăbit; să nu iei apă de la mână; să nu crezi la vorbă și să fugi de buze dulci.

Să te duci cum ai venit... Calea e lungă, lumea e rea și tu ai la tine lucru mare!... Ascultă dar de mine: iaca-ți dau o năframă; nu e de aur, nu-i de argint nici de mătasă, nici de mărgele; e de pânză nesădită, să o porți că e vrăjită... Cine-o poartă, pe acela fulgerul nu-l ajunge, sulița nu-l pătrunde, sabia nu-l taie și gloanțele sar de pe trupul lui.

Așa grăi Sfânta Joie. Petru primi și ascultă; se lăsă apoi cu Murgul în vânt și se duse... se duse... cum se duc adică Feții-Frumoși când îi mâna dorul de casă.

La Sfânta Miercure Petru nici nu se mai coborî de pe cal, ci zise "bună ziua" din spatele calului și mână mai departe.

Într-o bună vreme îi veni cutia cea vrăjită în minte și vrând să audă veste din lume, o scoase din

teacă. Nici nu o scoase bine, nici nu o deschise cum se cade, până ce și începu a vorbi ce vorbea de acolo din ea.

– S-a supărat Zâna Zorilor pentru că i-ai furat apă... S-a supărat Sfânta Vineri pentru că i s-a spart ulciorul... S-au supărat frații tăi Florea și Costan pentru că le-ai luat împărăția.

Petru începu a râde când auzi de atâta supărare. Nici nu știa ce să întrebe mai înainte.

– Cum a spart Sfânta Vineri ulciorul?

– De bucurie ce i-a fost a început a juca și a căzut cu ulcior cu tot.

– Cum am luat eu împărăția de la frații mei?

Cutia începu acuma a spune că fiind împăratul bătrân și orb de amândoi ochii, Florea și Costan s-au dus la el și au cerut ca să împartă împărăția între dânșii. Împăratul le-a spus că numai acela va împărți țara, care va aduce apă de la fântâna Zânei Zorilor. Înțelegând frații lucrul merseră la Baba Birșa și asta le spuse că ai fost, ai făcut și ai pornit ca să vii.

Frații se sfătuiră și acuma au pornit în calea lui Petru, ca să-l ucidă, să ia apă de la el și să împărătească peste țară.

– Minți, cutie spurcată! strigă Petru mânios când le auzi toate acestea, și dete cu cutia de pământ, încât crăpă în șaptezeci și șapte de bucăți.

N-a mai mers mult până ce și văzu nourii din țara sa, simți suflarea vânturilor de acasă și zări din depărtare pe ici colea câte un munte de pe marginile țării... Petru stete în loc ca să vadă mai bine, că-i părea că nu e adevărat ce-i părea.

Era să treacă peste puntea cea din marginea împărăției când văzu c-aude ceva din depărtare... așa ceva ca și când ar striga un om, și ca și când l-ar striga chiar pe el după nume

– Măi Petre! Voi să stea în loc.

– Mergi! mâna! strigă Murgul. Nu e bine să stai!

– Ba nu! stai! să vedem ce e cine și pentru ce? Să dăm fața cu lumea.

Petru zise și suci frâul Murgului.

– Ei Petre! Petre! Oare cine te-a învățat să stai?... Oare n-ar fi mai bine să te pleci la sfatul Murgului?... Așa e lumea n-ai ce face!

După ce se întoarse văzu, doamne, pe cine văzu! pe frate-său Florea și pe frate-său Costan... Amândoi erau și împreună se apropiau către Petru... Petre! mergi! mâna! Sau nu ți-a zis Sfânta Joie să nu legi vorba cu om? Sau nu știi ce veste ți-a dat cutia Sfintei Miercuri? Frații veneau cu vorbă bună și cu buze dulci... Și Sfânta Joie a fost zis... Petre! Petre!... ai uitat, ce-a zis?!... Când Petru văzu pe frații săi cei dulci zbură din spatele Murgului la ei în brațe. Doamne! Dar cum să nu zboare! De când n-a văzut el față de om? De când n-a auzit vorbă pământească ?

Și a curs vorba cum curge între frați. Petre era vesel și fericit. Florea și Costan erau buni la vorbă și dulci la buze... Singur Murgul era trist, singur el își lăsă capul la pământ.

După ce frații vorbiră multe de împăratul bătrân, de țară și de calea lui Petru, Florea începu a-și încreți fruntea.

-Frate Petre! Lumea e vicleană! N-ar fi mai bine ca să ne dai nouă apa ca s-o ducem noi? grăi fratele. Ție-ți iese unul în cale, iară pe noi nimeni nu ne știe, de unde venim, unde mergem și ce ducem.

– Da! da! grăi Costan, Florea vorbește bine. Petru clatină o dată... de două ori din cap și spuse fraților săi treaba cu năframa. Frații cei doi văzură acuma că pentru Petru nu este decât o moarte.

Florea începu dar a bate șaua ca să priceapă iapa.

Cam de vreo trei azvârlite d-acolea era o fântână cu apă limpede și rece.

– Nu ți-e ție sete măi Costane? grăi Florea trăgând o dată cu ochiul către Costan.

– Da! răspunse Costan, pricepând ce și cum ar trebui să fie. Hai, frate Petre să ne stâmpărăm o

dată setea și apoi să pornim cu Dumnezeu. Noi vom merge în urma ta și te vom păzi de necaz și primejdie.

– Nu merge Petre!... Nu merge că nu dai de bine!... Murgul necheza o dată... Hei! Dar Petru nu l-a înțeles.

Ce s-a întâmplat după aceea!? Ce să se întâmple? Nimic nu s-a întâmplat!... Fântâna era lată și adâncă...

Frații porniră cu apa către casă ca și când ei ar fi adus-o chiar de la Zâna Zorilor. Murgu mai nechează o dată așa de turbat și de dureros încât se înfiorară și pădurile... fugi până la fântână... și stete împietrit de durere.

Așa fuse treaba cu Petru cel voinic și Făt-Frumos viteaz! Bag samă așa i-a fost ursita, ca s-ajungă în ceas rău!

La curtea împăratului se făcu ospăț și veselie mare. Merse vestea în țară, cum că feciorii împăratului Florea și Costan au adus apă de la fântâna Zânei Zorilor.

Împăratul se spălă cu apă pe ochi și văzu, - cum om încă n-a mai văzut... Era în casa împăratului pe după cuptor un vas cu curechi; în doaga acestui vas ședea un vierme: împăratul îl văzu prin lemn, așa vedea de bine.

După ce împăratul împărți țara între feciorii săi cei voinici, se retrase în curtea sa cea mare, ca să-și trăiască zilele bătrâneților în pace.

Așa se sfârși treaba cu apa de la fântâna Zânei Zorilor: Țara făcu un ospăț de trei zile și trei nopți și se puse iarăși la lucru ca și când nici nu s-ar fi întâmplat nimic.

După ce Petru se depărtase de la leagăn, ieși din casă și curte... după ce sunetul fluierașului nu se mai auzea, Zâna Zorilor își veni în fire, deschise ochii, ridică capul și privi în toate lăturile căutând nici ea singură nu știa ce... Ce a fost? întrebă pe de jumătate încă prin vis. Cine? I se părea, cum că a văzut ceva prin vis ba chiar aievea... ceva dulce,

plăcut, o ființă... ca și când ar fi omenească, însă mai puternică în privire, mai altfel decât ceea ce a fost văzut până atunci...

– Nu știti voi ce a fost?... Ați văzut și voi?... Sau ați dormit?... Ați visat? așa le întrebă Zâna Zorilor pe zâne... și se întrebă pe sine însăși... îi părea că de când a văzut ce-a văzut chiar nici sufletul său nu mai e tot acela... și nimenea nu-i răspundea, toată lumea stătea uimită. Văzu cununa...

– Ce cunună frumoasă!... Cine oare a cules florile din ea? Cine oare le-a împletit în cunună? Și cine oare a adus aici cununa și a lăsat-o la mine pe leagăn?! Zâna Zorilor se întristă!

Văzu pâinea pe masă... Lipseau din ea trei bucățele; una de-a dreapta, una de-a stânga și una din mijloc.

Din vinul juneței lipseau asemenea trei înghițituri: una de deasupra, una din fund și una din mijloc... A trebuit să fi fost cineva aicea... Zâna Zorilor se întristă încă mai tare; îi părea că o doare ceva, și nu știa ce și unde...

Apa din fântână era tulbure... Apă! apă a dus cineva de aici!... Zâna Zorilor se supără. Cum a putut intra cineva fără veste?!

Unde e paza cea aspră? Năzdrăvanii? Balaurii? Ce au făcut leii ferecați?! Și zânele? Și florile? Și soarele?... Nimeni n-a păzit? Nimeni n-a fost la locul său?!... Zâna Zorilor se supără pe deplin. – Lei, zmei, balauri, năzdrăvani, porniți, goniți, ajungeți, prindeți și aduceți! porunci Zâna Zorilor în supărarea ei cea mare.

Porunca sună și toată lumea se puse în mișcare.

Petru s-a fost însă întins la fugă încât nici razele soarelui nu-l puteau ajunge.

Toți veniră triști, toți aduseră vești triste. Petru a fost trecut peste marginile Împărăției Zorilor unde întreaga pază nu mai avea putere.

Zâna Zorilor își uită acuma supărarea de tristă ce se făcu și trimise pe Sfântul Soare ca să umble în lume să facă din șapte zile una... să cerce să afle

și s-aducă vești.

O zi din șapte zile Zâna Zorilor n-a făcut alta decât a stat și privit în calea Soarelui, a privit... privit... până ce au început a-i curge lacrimile din ochișori, nu știm acuma de privitul cel mult ori de durerea și dorul ei cel mare!

Iată-ntr-a șaptea zi Sfântul Soare se reîntoarce... roșu, trist și obosit....iarăși veste rea!... Hei! că Petru era unde razele soarelui nu pot pătrunde!

După ce Zâna Zorilor văzu că și cea din urmă încercare fu în zadar, dete poruncă aspră în țară: Zânele să nu mai zâmbească, florile să nu mai miroasă, vânturile să nu mai miște, izvoarele să nu mai curgă limpede și razele soarelui să nu mai lumineze.

Porunci apoi, ca între lume și Împărăția Zorilor să se lase vălul cel mare al întunecimii prin care să nu străbată decât o singură rază de soare, care să ducă vestea-n lume cum că "până ce nu va veni acela care a dus apă de la fântână, soarele să nu se mai miște pe cer".

A mers vestea în lumea cea întunecoasă... oamenii înțeleseră că lumina cea grozavă nu e decât pentru lumina ochilor împăratului...

Nimeni nu vedea în lume afară de împăratul; nimeni nu vedea necazurile întunericului decât împăratul. Dete dar fiilor săi Florea și Costan sfat și poruncă, ca să pornească, să meargă și să mântuiască lumea de întunerec. Cine a mințit una, minte și a doua; Florea se puse în șa și porni către Împărăția Zorilor acuma când Petru a fost curățit calea.

– Vine cineva? întrebă cam aspru.

– Vine, răspunseră zmeii, ce stăteau pază la punte.

– Cum vine, peste punte ori pe sub punte? Puntea era, - acum știm noi - cum era! Florea trece pe sub punte.

– Voinicul vine pe sub punte! răspunseră zmeii cam în glumă.

– Grijiți de el, neagră vă fie lumina! zise acuma Zâna și primi pe Florea să intre.

Pe Florea-l trecură fiorii când văzu atâta frumuseță.

– Bun ajuns voinice! Tu ai furat apă?

– Să fie de bine! Zău eu am luat-o.

– Tu ai băut vinul? Florea stete mut.

– Tu ai mâncat pâinea? Florea zise "ba".

– Tu m-ai sărutat? Florea-și uită vorba.

– Na! Oarba-ți fie lumina! Învață-te să mai minți!

Zise acuma Zâna supărătă și-i dete lui Florea două pălmi, una pe de-a dreapta, una pe de-a stânga, încât ăstuia i se întunecară ochii.

Doi zmei duseră apoi pe orbitul de Florea acasă și treaba se găti.

Porni și Costan în urma frăține-său.

Porni, ajunse, o păți și reînturnă.

În lume nu mai rămase acuma nici o rază de lumină.

Așa rămase lumea întreagă oarbă de dragul ochilor unui împărat...

După ce Zâna Zorilor a văzut cum că nu poate afla pe Petru, a chemat la sine pe întreaga țara sa, pe zmei, balauri, năzdrăvani și lei, pe toate zânele, pe toate florile, pe toți supușii i-a chemat la sine. Chiar și Sfântul Soare a trebuit să se coboare de pe cer, să desfrâne caii de la căruță, să-i bage în grajd și să intre la Zâna Zorilor... Când au fost așa toți adunați împreună, Zâna Zorilor nu le împărți mai mult la porunci, ci tristă și mustrată cum era, luă ziua bună de la toți supușii săi, le mulțămi pentru iubire și credință și-i trimise în lume, ca să meargă să facă fiecare după capul și priceperea sa. Numai doi lei, doi zmei, doi balauri și tot atâția năzdrăvani opri la sine, ca să fie cine să-i păzească puntea. Trimise toate zânele în grădină și lăsă, ca să nu intre-n curte până ce nu o vor vedea pe ea senină; lăsă ca florile să miroasă d-aici înainte un miros, care îmbată orice ființă omenească, ca

vânturile să se miște cântând atâta de dureros încât orice suflet omenesc să plânga când le aude, ca izvoarele să curgă apă amară, și lăsă ca soarele pe toată ziua dată de Dumnezeu să arunce câte șapte raze seci în lume.

După ce toate acestea le rândui, se duse la roata cea mare, pe care era învârtit firul traiului omenesc și opri roata de a se mai întoarce și viață omenească de a mai curge... Dup-aceea... Zâna Zorilor se ascunse din fața lumii în fundul curții celei mari, în locul cel mai întunecos și mai neîngrijit...

Zmeii, balaurii și năzdrăvanii ieșiră-n lume și de rușine ce le era, s-ascunseră în cele mai adânci pustiuri, peșteri - ca ochiul omenesc să nu-i mai vadă! Leii-și lepădară părul de aur și ferecătura de pe gheare și dinți, și de supărați ce erau se făcură sălbatici; Zânele s-ascunseră prin grădini; florile, izvoarele și vânturile se supuseră voinței Zânei Zorilor, și razele seci, fără căldură și lumină, și astăzi se văd întinse pe cer colea în nopțile de vară...

Viața omenească stete locului, și timpul înceta de-a mai curge...

Doi lei, doi zmei, doi balauri și doi năzdrăvani se puseră pază la punte...

Cât a rămas Împărăția Zorilor astfel, aceea nu se știe și nici nu se poate spune...

A trecut multă vreme așa fără să fi curs!

A înțeles și Sfânta Vineri că Zâna Zorilor s-a supărat; raza cea pustie și vântoasele ce cutreierau lumea întreagă i-au fost adus știre de mult... S-a supărat de jumătate, iar de cealaltă jumătate s-a bucurat: s-a supărat pentru că nu mai putea să mai privească în căutătoare și s-a bucurat pentru că vedea pe Făt-Frumosul său cel voinic scăpat și pe vecina sa cea frumoasă trista... A mai fost apoi necăjită pentru că i s-a fost spart ulciorul cu apa cea minunată.

Când Sfânta Vineri văzu însă că întunerecul nu

mai încetează, lumina nu mai vine, și când pieri și cea din urmă rază de pe pământ, zic când Sfânta Vineri văzu că Zâna Zorilor i-a trecut de glumă, ea porunci vântoaselor ca să pornească toate împreună, să se izbească în vălul cel mare de la marginea împărăției să-l miște din loc și să facă ca lumina să curgă în lume.

Vântoasele porniră... care de care mai turbate, care de care mai grozave și mai înfricoșate,... cum merg adică vântoasele... Ți se părea că au să ia lumea cu sine și să nu se mai oprească în loc cu ea. Ajunseră la văl... se izbiră în el... și cum se izbiră?... Vălul nu se mișcă!...

Vântoasele se mai izbiră o dată.... apoi încă o dată... adică de trei ori una după alta.

...Și apoi nu se izbiră mai mult... văzură cum că vălul stă mai țeapăn decât pământul în țâțânele sale... Stătură câteva clipe locului - rușinate și obosite se întoarseră după aceea îndărăt și înconjurară o dată lumea în mânia lor cea turbată... Ce a fost calea lor?... Acuma-și poate gândi fiecare ce a fost! Bine cu de-a-bună seamă-a putut fi! Vai și amar!...

Vântoasele sosiră acasă și spuseră Sfintei Vineri cum și ce e cu vălul.

Sfânta Vineri se supără acuma și de cealaltă jumătate: trimise vânturile la curtea împăratului ca să ducă lui Petru vorbă și sfat: să meargă să stea de vorba cu Zâna Zorilor și să facă ce va face, ca să aducă lumina în lume.

Vântoasele porniră de-a două oară... acuma ceva și mai încet... mai nepripit... ca și când pleci adică în treabă bună și la om... Ajunseră la curte... Petru nu e!... Vântoasele începură a se mișca mai a străin.

Petru a pierit în cale.

Vântoasele luară curtea din stânga... apoi din dreapta... apoi din mijloc... O întoarseră, suciră, ridicară și aruncară până ce nu se mai alese nimic din ea... După aceea porniră cu vestea despre

moartea lui Petru către coliba Sfintei Vineri.

– Porniți cu toții în lume; mișcați tot ce e de mișcat și aflați pe Petru. Viu sau mort mi-l aduceți! porunci Sfânta Vineri după ce auzi vestea cea tristă. Trei zile și trei nopți vântoasele nu mai steteră...

De trei ori scoaseră copacii din rădăcini, de trei ori scoaseră râurile din cursul lor; de trei ori sfărâmară nourii izbindu-i de stânci; de trei ori măturară fundul mării și de trei ori prăpădiră fața pământului.

Toate fură în zadar!... Ele intrară acasă care de care mai obosite care de care mai mânioase și mai rușinate.

Numai una n-a sosit încă; vântul cel de primăvară, leneș, moale și întârziatic... Unde să fi rămas?... Toți știau că multă treaba n-o fi fost să facă... Cine știe... de obosit ce-o fi fost s-a pus undeva la răcoare... Nimeni nu-și bătea capul cu el.

Iac-o dată într-un târziu după ce toată lumea s-a mai rupt gândul de a mai afla pe Petru, frunzele începură a se mișca. Sfânta Vineri simți molătatea suflării și ieși afară.

– Ce veste aduci? întrebă pe cea mai dragă dintre vântoase.

– Tristă e de tristă dar bună-i de bună, șopti vântul cel tânăr. După ce m-am fost obosit de atâta cercetare, de atâta spart și prădare dădui de-o fântână seacă și cugetai să intru în ea ca scutit de surorile mele să mă mai odihnesc mai nainte de a porni către casă.

– Și-n fundul fântânei aflași pe Petru? strigă Sfânta Vineri plină de bucurie.

– Da! și pe Murgul de o parte.

– Dulce-ți fie vorba, dragu-ți fie sufletul, și pururea veste bună s-aduci! zise acuma Sfânta Vineri către vântul cel de primăvară, îi porunci apoi ca să se repeadă până la Sfânta Joie și să-i spună ca să gătească cu tigaia de aur, că de Petru nu e bine, să sară d-acolea până la Sfânta

Miercure, și să-i spună ca să vină la sfântă cu apa vieții.

– Înțeles-ai? îi mai zice Sfânta Vineri. Să fii cu-n picior aici, cu unul acolo! Și porniră cu toții... Sosiră cu toții la fântâna cea părăsită...

De Petru nu era decât os și cenușă.

Sfânta Miercure luă oasele și le încheie laolaltă... Nu lipsea nici unul.

Sfânta Vineri porunci vântoaselor ca să desfunde fântâna, s-arunce pulberea în sus și s-adune cenușa lui Petru... Toate se făcură...

Sfânta Joie făcu foc, culese roua de pe frunze în tigaia cea de aur... și puse tigaia pe foc... Când apa începu a fierbe, Sfânta Miercure zise trei vorbe... privi o dată către răsărit, o dată către apus, o dată către miază-zi, o dată către miază-noapte, apoi aruncă iarba vieții în apa cea fiartă. Tot așa făcu și Sfânta Vineri cu cenușa lui Petru. Sfânta Joie numără după aceea, unul, două, trei și luă tigaia de pe foc.

Din cenușa lui Petru, din roua și din iarba vieții s-a fost făcut o unsoare mirositoare. Vântul cel de primăvară suflă o dată peste ea, și unsoarea se slei. Acuma unseră oasele lui Petru cu unsoarea de șapte ori în jos, de șapte ori cruciș, tot de atâtea ori curmeziș... și când fuseră gata, Petru sări în picioare... pe de o sută și pe de o mie de ori mai frumos decât cum a fost... pe de o sută și pe de o mie de ori mai voinic și mai fălos decât cum a fost!

– Săi pe cal, voinice! zise Sfânta Vineri.

Îndată ce Murgul simți pe stăpânul său în spatele sale, începu a necheza și a scăpăra din picioare... Era mai viu decât cum a fost cândva!

– Unde pornim? întrebă vesel.

– Către casă! răspunse Petru.

– Cum să mergem?

– Ca blestemul!

Petru mulțămi de vorbă și treabă, se întinse apoi la cale și merse... merse..., cum merge adică

blestemul.... până ce ajunse la curtea împăratului. De curte nu mai era decât locul... Nu vedeai urmă de om, de la care să poți auzi o vorba sau o veste... iacă într-un târziu Birșa ieși din fundul unei pivniți mucezite.

Petru înțelese ce e, cum din ce pricină, întoarse frâul Murgului și merse mai repede decât cum a venit... Nici nu răsuflă până la Împărăția Zorilor. Câtă vreme a trecut, de când a rămas, cum a fost să rămână trebile-n Împărăția Zorilor, aceea cu vorbă și grai nu se poate spune...

Multa vreme a trebuit să treacă!...

Când Petru sosi la punte, în soare nu mai erau decât trei raze luminoase, șapte calde și nouă seci.... celelalte toate le-a fost lepădat cu de-amănuntul... Când Petru se opri cu Murgul, toată lumea se opri cu el ca să vadă ce va fi să fie acuma.

Zâna Zorilor simți, cum că ceva deosebit trebuie să fie în apropiere, că-i părea că tocmai acuma s-a deșteptat din visul cel ce-a făcut-o tristă... Ea dorea.... nu știa ce... tocmai ca și atuncea... – Cine vine? întrebă cam cu jumătate de gură.

– Ține-te bine stăpâne! zise Murgul. Petru strânse din pinteni, trase din frâu și nici nu se simți până ce fusese de cealaltă parte de punte.

– Voinic vine peste punte! strigară păzitorii ridicându-și pălăriile din cap.

Zâna Zorilor nu se mai mișcă din loc și nu mai grăi nici o vorbă... Ca pe nevăzute sări Petru la ea, a cuprins-o în brațe, și o sărută... cum sărută adică Feții Frumoși pe zânele drăgăstoase!

Împărăteasa Zorilor simți că simte ce n-a mai simțit... Nu mai vorbi, nu mai întrebă, ci făcu semn ca să bage pe Murgul în grajdul soarelui și intră cu Petru în casă...

Zânele începură a zâmbi vesel; florile începură a mirosi dulce; izvoarele deteră a curge limpede; vânturile se prefăcură în cântec de bucurie: roata vieții începu a se întoarce mai repede decât

prisnelul; valul cel negru căzu la pământ și soarele strălucitor se ridică în sus către ceruri... sus... mai sus decât cum a fost cândva .. și-n lume se făcu lumina ca fața soarelui încât nouă ani, nouă luni și nouă zile oamenii nu văzură nimic de lumina cea înfricoșată.

Petru merse acasă, aduse pe tatăl său cel bătrân și pe mama sa cea bătrâna, făcu o nuntă încât îi merse vestea-n nouăzeci și nouă de țări și se făcu împărat peste amândouă împărățiile.

Iară fraților Florea și Costan li se dete lumina ochilor ca să vadă și ei fericirea lui Petru.

Asta a fost, dragii mei cei buni, povestea lui Petru Făt-Frumos cu Zâna Zorilor din Țara Soarelui.

Petru a trăit și a împărățit cu pace și cu sănătate, ... și doară mai împărătește și astăzi cu ajutorul lui Dumnezeu.

Ileana cea șireată

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost nici nu s-ar povesti. A fost odinioară un împărat care avea trei fete, dintre care cea mai mare era frumoasă, cea mijlocie și mai frumoasă, iar cea mai tânără Ileana atâta de frumoasă încât și Sfântul Soare se oprea în cale, ca s-o vadă și să se desfăteze de frumusețea ei. Într-o zi împăratul primi carte și veste de la vecinul său împărat mare și puternic, cum că, iaca, nu e bine, și are să se bată cu dânsul pentru o mare pricină împărătească. Împăratul se puse la sfat cu bătrânii țării și, când văzură cum că nu e încotro, porunci voinicilor să încalece pe armăsari, să-și apuce armele și să se pregătească de bătaia cea grozavă ce-avea să se facă și să fie. Mai înainte de a încăleca și el însuși, împăratul chemă pe fiicele sale la sine, le grăi vorbe blânde și părintești și dete apoi la fiecare câte o floare frumoasă, câte o păsărică veselă și câte un măr fraged.

– A cărei floare se va vesteji, a cărei păsărică se va întrista și al cărei măr va putrezi, despre aceea voi ști că nu și-a păzit credința, grăi împăratul cel înțelept. Încălecă apoi pe cal, zise "sănătate bună" și porni cu voinicii săi în calea cea mare. Când cei trei feciori ai împăratului vecin primiră vestea că împăratul a pornit în cale și că s-a depărtat de acasă, ei se înțeleseră între sine și încălecară, ca să meargă la cetatea cea cu trei fete de împărat să răpească credința fetelor și să-i facă împăratului supărare. Cel mai bătrân dintre feciori, voinic și viteaz și frumos merse înainte, ca să vadă ce e și cum, și apoi să aducă veste și să spuie. Trei zile și trei nopți a stat voinicul pe sub ziduri fără ca vreuna din fete să se fi arătat la fereastră. În crepetul zorilor celei de-a patra zi el pierdu răbdarea, își întări inima și bătu la fereastra celei

mai mari dintre fetele de împărat.

– Ce e? cine e? și ce vrea? întrebă fata trezită din somnul cel mai dulce.

– Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. Voinic împărătesc, ce stau de trei zile cu dragoste la tine la fereastră. Fata cea de împărat nici nu se apropie de fereastra, ci grăi cu glas înțelept:

– Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ți crească în cale și spini să-ți rămână pe urmă. Peste trei zile și trei nopți, feciorul de împărat iarăși bătu la fereastră. Acuma fata de împărat se apropie de fereastră și grăi cu glas blând:

– Ți-am zis să mergi pe calea pe care ai venit: spini să-ți crească-n cale și flori să-ți rămână pe urmă. Încă trei zile și trei nopți stete feciorul de împărat la fereastra fetei. În crepetul zorilor celei de-a zecea zi, adică după ce au trecut de trei ori câte trei zile și de trei ori câte trei nopți el își netezi părul și bătu, acum de-a treia oara la fereastră.

– Ce e? cine e? și ce voiește? întrebă fata de împărat, acuma mai răstit decât în celelalte rânduri.

– Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. De trei ori câte trei zile stau cu dor la tine la fereastră; vreau să-ți văd fața, să-ți privesc ochii și să aud cum curg vorbele de pe buzele tale.

Fata de împărat deschise fereastra, privi cu supărare la voinicul cel frumos, apoi grăi cu glas neauzit:

– Eu ți-aș privi în față și ți-aș grăi o vorbă: mergi mai-nainte la sora mea cea mijlocie, și numai după aceea vino la mine.

– Am să trimit pe frate-meu cel mijlociu, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai însă o sărutare pentru ca să-mi fie calea mai ușoară.

Și nici n-a zis bine până ce și fură un sărutat de la fata cea frumoasă.

– Să n-ai parte de altul! zise fata de împărat ștergându-se pe buze cu mâneca cea țesută cu altițe. Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ți

crească în cale și flori să-ți rămână pe urmă.

Feciorul de împărat merse la frații săi, le spuse cum și ce, și cel mijlociu porni în cale.

După ce feciorul cel mijlociu stete de nouă ori câte nouă zile și de nouă ori câte nouă nopți la fereastra fetei celei mijlocii și bătu de a treia oară la fereastra ei - ea deschise fereastra și îi grăi cu glas drăgăstos:

– Eu ți-aș privi în față și ți-aș grăi o vorbă: să mergi însă la sora mea cea mai tânără și numai după aceea vino la mine.

– Am să trimit pe frate-meu cel mai tânăr grăi feciorul de împărat. Să-mi dai o sărutare ca să pot merge mai iute. Și nici nu zise până ce și fură un sărut.

– Să nu ai parte de altul! grăi și această fată. Mergi în calea pe care-ai venit: flori să-ți crească în cale și flori să-ți rămână pe urmă.

Feciorul cel de împărat merse la frații săi, le spuse cum și ce și, acum de-a treia oara porni cel mai tânăr fecior de împărat. Când el sosi la cetatea cea cu trei fete, Ileana sta la fereastră și, cum sta ea îl văzu și-i grăi cu glas vesel:

– Cel voinic frumos cu față de împărat, ce cale ți-ai ales de mâni așa de înfocat?

Când feciorul de împărat văzu fața Ilenei și auzi vorba ei, el stete locului, privi la ea și grăi cu glas voinicesc:

– Am pornit către soare, ca să-i fur o rază, să-i încredințez sora și s-o duc acasă să mi-o fac mireasă. Acum, surioară, mă opresc în cale să privesc la tine, în raza feței tale, și să-ți zic o vorbă și să-ți fur o vorbă.

Ileana îi răspunse cu înțelepciune:

– De ți-ar fi năravul cum îți este vorba, de ți-ar fi sufletul cum îți este fața, mândre și frumoase, blânde și drăgăstoase, te-aș chema în casă, te-aș pune la masă și te-as ospăta și te-aș săruta.

Feciorul de împărat sări de pe cal când auzi aceste vorbe, apoi grăi cu glas voinicesc:

– Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, că-mi este sufletul precum îmi vezi fața: lasă-mă în casă, pune-mă la masă și din zori în seară rău să nu-ți pară; și nici nu-și grăi vorba, până ce și sări pe fereastră și peste fereastră în casă și în casă la masă, și la masă tocmai în frunte, unde ședea împăratul când era mire.

– Ei! Stai! grăi Ileana. Să vad mai înainte: ești ce-ar fi să fii? Și numai dup-aceea să grăim vorba și să gustăm pomana și să începem dragostea. Poți tu face să-nflorească din brusture trandafir?

– Ba! grăi feciorul de împărat.

– Atunci floarea ta este scaiul! zise Ileana cea înțeleaptă. Poți tu face ca să cânte liliacul în glas frumos?

– Ba! grăi feciorul cel de împărat.

– Atunci ziua ta e noaptea! zise Ileana cea înțeleaptă. Poți tu face să rodească măr pe iarba lupului?

– Pot! grăi feciorul de împărat.

– El să fie pomana ta! zise Ileana cea frumoasă și șireată. Asază-te la masă.

Feciorul de împărat se așeză la masa. Ei, dar Ileana e Ileana cea șireată! El nu se așeză încă bine, și iată că și căzu, cu scaun cu tot în pivnița cea adâncă în care era ascunsă comoara împăratului.

Acuma Ileana începu să strige: "primejdie", și când se adunară toți argații ca să vadă ce e și pentru ce, ea le spuse că a auzit troncote prin pivniță și se teme cum că a intrat cineva în pivniță ca să fure comoara împăratului. Multe vorbe n-au făcut argații, ci pe loc deschiseră ușa cea de fier și intrară în pivniță și aflară pe feciorul cel de împărat și cu rușine Îl scoaseră la judecată.

Ileana spuse judecata:

– Douăsprezece fete pedepsite să-l scoată afară din țară și când vor ajunge cu el la marginea țării fiecare să-i dea câte un sărutat.

Așa s-a poruncit, așa s-a întâmplat.

Când feciorul cel de împărat a sosit acasă la frații săi, le-a spus toată întâmplarea și, după ce le-a spus-o, mare supărare a intrat în sufletele lor. Ei au trimis dară vorbă la cele două mai mari fete de împărat, ca ele să facă ce vor face ca să trimită cumva pe Ileana la curtea împăratului celui cu trei feciori, pentru ca ei să se poată răzbuna asupra ei pentru batjocura ce a pus pe capul lor. Când cea mai mare fată de împărat primi cuvântul feciorilor de împărat, ea se făcu bolnavă, chema pe Ileana la sine la pat și îi spuse că ea, numai așa se va putea însănătoși, dacă Ileana îi va aduce mâncare de pe vatra feciorilor de împărat.

Ileana, de dragul surori sale, le făcea toate; ea lua așadar cofița și porni către curtea celor trei feciori de împărat, ca să meargă să ceară sau să ieie și să aducă.

Sosind la curte, Ileana intră în ruptul sufletului în curtea împărătească și grăi către bucătarul cel mare:

– Pentru numele lui Dumnezeu! n-auzi tu cum te strigă împăratul? Mergi iute, ca să vezi ce și pentru ce și care pricină!

Bucătarul își luă picioarele pe umeri și se depărtă - ca și la porunca împărătească adică. Ileana rămase singură în cuhne, își umplu vasele de bucate, vărsă apoi pe jos toate bucatele cele scumpe ce stau la foc și după aceea se feri din cale.

După ce feciorii de împărat înțeleseră și despre asta batjocură, ei se supărară încă mai tare decât ce-au fost până acuma, trimiseră din nou vorbă la cele doua surori și se pregătiră din nou de răzbunare. Abia primi sora cea mijlocie cuvântul voinicilor, ea se făcu bolnavă, chema pe Ileana la sine la pat și îi spuse că numai așa se va însănătoși, dacă va gusta din vinul ce se afla în pivnițele feciorilor de împărat. Ileana pentru sora sa le făcea pe toate; lua dar cofița și porni ca să meargă - și să vină. Sosind la curte, ea intră în ruptul sufletului în pivniță și grăi către pivnicerul cel mare:

– Pentru numele lui Dumnezeu! n-auzi cum te strigă împărăteasa? Fugi și vezi cum, ce și pentru ce pricină!

Pivnicerul își luă picioarele pe umeri și se depărtă ca la porunca împărătesei adică. Ileana își umplu vasele cu vin, vărsă ce-a mai rămas prin pivniță, și apoi porni către casă.

Feciorii de împărat trimiseră acuma d-a treia oara veste la cele două fete de împărat ca ele să trimită pe Ileana cum n-au trimis-o încă. Fetele de împărat se făcură acuma amândouă bolnave, chemară pe sora lor la sine și îi spuseră că ele numai atunci se vor însănătoși, dacă Ileana le va aduce doua mere de la feciorii cei de împărat.

– Dragi surorile mele - grăi Ileana către ele - pentru voi mă duc și în foc, și în apă; cu atâta mai bucuroasă la voinicii cei împărătești! Și luă după aceea cofița și porni, ca să meargă, să afle, să ia, să aducă și să scape pe dragele surorile sale de la moarte.

După ce-a înțeles feciorul de împărat cel mai tânăr cum că Ileana are să vină la el în gradină ca să fure merele cele de aur, el porunci ca, dacă va auzi cineva vaiete în gradină, nimeni să nu cuteze să intre, ci să lase pe cel ce s-ar văita ca să se vaiete în pace. Luă după aceea cuțite mari, și săbii, și sulițe și fel de fel de lucruri și le ascunse în pământ, pe sub mărul cel cu poame de aur; le ascunse așa, ca numai vârful ascuțit să iasă din pământ. După ce a gătit tot, el se ascunse într-un tufiș, așteptând sosirea Ilenei.

Ileana sosi la poarta grădinii și când ea văzu leii cei mari ce stau pază la intrare, le aruncă câte o bucățică de carne; leii începură a se bate, iar Ileana merse la măr, păși încet printre cuțite, săbii, sulițe și alte lucruri și se sui în pom.

– Să-ți fie de bine, surioară! grăi feciorul de împărat acuma. Îmi pare bine că te vad la casa mea.

– A mea să fie bucuria! răspunse Ileana, că am

voinic împărătesc, și frumos și viteaz, de tovarăș. Aide, sui-te în pom și-mi ajută să culeg mere pentru dragele surorile mele, că le-au cerut cu limbă de moarte.

Feciorul de împărat nici nu dorea mai mult, el avea de gând ca să tragă pe Ileana din pom între cuțite.

– Ești bună, tu, Ileano, grăi el, fii dar încă mai bună și-mi dă mâna de mă ajută să urc în pom!

"Rău e gândul tău - își gândi Ileana - dar parte să ai de el!" îi dete apoi mâna, îl ridică pe trupină până la cracuri, îl lăsă apoi ca să cadă între cuțite, și săbii, și sulițe și fel de fel de alte lucruri ce erau gătite spre pierzarea ei.

– Na-ți, grăi după aceea, să știi și tu ce ai avut de gând.

Voinicul cel rău la suflet începu să strige și să se vaiete: hei! dar nimeni nu venea să-i ajute, ci-l lăsau ca, după porunca lui, să se vaiete în pace și să sufere și să rabde usturăturile cele grozave.

Ileana își luă merele, le duse acasă, le dete la surorile ei, se întoarse după aceea la curtea împăratului și le spuse argaților ca să meargă să scape pe domnul lor din primejdia cea mare.

Feciorul cel de împărat, batjocorit ca vai de el, trimise după cea mai vestită vrăjitoare din țară, ca să vina să-i facă de leac și să-i vindece rănile. Ileana s-a dus însă mai înainte la vrăjitoare și i-a dat bani mulți ca s-o lase pe ea, pe Ileana, să meargă în locul vrăjitoarei. Așa ajunse Ileana ca vrăjitoare la curtea împăratului; ea porunci apoi ca să se ia pielea unui bivol și să se pună trei zile și trei nopți în murătură sărată, și după aceea s-o scoată și să învelească în ea pe feciorul cel rănit. Usturăturile feciorului de împărat se făcură încă mai strașnice, durerile lui încă mai nesuferite. Când el văzu dar cum c-acuma nu e bine, trimise după un popă, ca, mai înainte de-a muri, să-si ușureze sufletul și să se împărtășească. Dar Ileana nici acuma nu dormea; ea merse la popă, îi dete

mulți bani și făcu ca el să o trimită pe ea în locul lui. Așa ajunse Ileana ca popa la curtea împăratului.

Când Ileana ajunse la patul feciorului de împărat, el era pe pragul morții; nu mai erau în el decât trei răsuflări.

– Fătul meu, grăi Ileana popită, m-ai chemat la tine ca să-ți mărturisești păcatele, Gândește dar la ceasul morții și spune-mi ce-ți zace la inimă. Ești supărat pe cineva ori ba?

– Ba! pe nimeni! grăi feciorul de împărat, pe nimeni, afară de Ileana, fata cea tânără a împăratului vecin și o urăsc cu dor și dragoste, vorbi mai departe feciorul de împărat. Daca ar fi să nu mor și să mă însănătoșesc, mă duc s-o pețesc la împăratul, și dacă n-o pieri în noaptea cea dintâi, atunci ea să-mi fie soție credincioasă și după lege!

Ileana ascultă aceste vorbe, zise încă și ea puține și apoi merse acasă. Aici înțelese că surorile ei plâng și se vaietă pentru că au simțit că împăratul are să sosească acasă de la lupta cea mare.

– Bucurie s-aveți, le zise Ileana când auzi că tatăl nostru cel bun are să vina acasă întreg și sănătos.

– Hei! că noi ne-am bucura, răspunseră, dacă nu ne-ar fi vestejit floarea, nu ne-ar fi putrezit mărul și nu ni s-ar fi supărat păsărica; dar acum e vai și amar de capul nostru.

Când Ileana auzi astfel de vorbe, ea merse la sine în casă și află că floarea e încă aburită de rouă, că pasărea e flămândă și că mărul numai nu zice "mănâncă-mă, surioară". Ca să le ajute dar dragilor surorilor ei, ea dete la una dintre ele floarea, la alta dete păsărica, iar sie-și ținu numai mărul cel fraged. Așa aștepta sosirea împăratului celui aspru la poruncă.

Împăratul, îndată ce sosi acasă, intră la fata cea mai mare și o întrebă de floare, de păsărică și de măr. Ea îi arată numai floarea; și asta era însă pe jumătate vestejită. Împăratul nu zise nimic, ci

merse la fiica-sa cea mijlocie. Asta-i arată numai păsărica; și asta era însă pe jumătate întristată, împăratul iarăși nu zise nimic, ci merse fără vorbă la fiică-sa cea mai mică, la Ileana cea înțeleaptă.

Când împăratul văzu mărul pe dulapul Ilenei, el era să-l mănânce cu ochii de frumos ce era.

– Unde ai pus floarea și ce ai făcut cu păsărica? întrebă el pe Ileana.

Ileana nici nu răspunse, ci fugi la surorile sale și aduse o floare proaspătă și o pasăre veselă.

– Mare să crești, fata mea! grăi împăratul, acum vad că ți-ai păzit credința.

De la Ileana împăratul iarăși merse la fiica-sa cea mijlocie și apoi la cea mare. După ce el le întrebă de cele trei lucruri ce le-a încredințat, ele își aduseră cu grabă pasărea, floarea și mărul de la Ileana. Hei! dar bunul Dumnezeu nu răbda minciuna: la ele floarea era veștedă; pasărea era tristă și numai mărul era proaspăt, fraged, rumen și îmbietor la față.

Când împăratul o văzu aceasta, el înțelese toată treaba; porunci dar ca pe cele două fete mai mari să le îngroape pân' la sânișori în pământ și așa să le lase ca să vestească asprimea pedepsei împărătesei, iar pe Ileana o lăudă și o sărută și multă vorbă bună și împărătească făcu cu ea, zicându-i:

– Mult noroc să ai, fata mea, căci tu ți-ai păzit credința.

După ce feciorul cel mai tânăr al împăratului vecin s-a însănătoșit, el încălecă și porni ca să vina și să pețească pe Ileana, Împăratul cel bătrân, tata Ilenei, îi zise cu vorbă părintească, când el își spuse gândul care l-a făcut să pornească în cale:

– Fătul meu, voinice, mergi și întreabă pe Ileana; cum că dorește, cu ajutorul lui Dumnezeu, așa are să fie.

Iar Ileana nu zise nici o vorbă, ci lăsă ca voinicul cel pățit să o sărute. Atunci împăratul pricepu toată treaba și grăi:

– Dragi copiii mei, bag seama așa a fost dat, ca voi să vă fiți soț și soție; să vă fie dară de bine!

Multă vreme n-a trecut până ce Ileana se cunună cu feciorul cel voinic, încât i-a mers vestea în șepte tari... Hei! dar Ileana n-a uitat vorba și gândul cel rău al feciorului de împărat: ea știa că în cea dintâi noapte după cununie are să o primejduiască. Porunci dară ca să se facă o păpușă de zahar tocmai atât de mare cum era ea însăși, cu față, cu ochi, cu buze, cu toată făptura Ilenei... și când păpușa fu gătită, ea o ascunse în patul în care ea avea să se culce în acea noapte.

Sara, când cuscrii și corinteii s-au fost așezat la odihnă și Ileana s-a fost culcat în pat, feciorul de împărat grăi către mireasa lui:

– Dragă Ileana, să mai aștepți puțintel, că eu vin îndată.

Ieși după aceea din casă.

Ileana nu se gândi mult, ci sări din pat, lăsă păpușa cea de zahăr în locul său și se ascunse sub o perdea ce sta la capul patului.

Ileana nici nu se ascunsese bine, până ce feciorul cel de împărat și intră în casa cu o sabie ascuțită în mână.

– Să-mi spui acuma, Ileana draga mea, grăi el, tu m-ai aruncat pe mine în pivniță?

– Eu! grăi Ileana de sub perdea.

Feciorul de împărat dete o dată cu sabia peste sânișorii păpușii.

– Tu m-ai scos cu batjocura din țară? întrebă el de-a doua oară.

– Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete peste față.

– Tu mi-ai vărsat mâncările? întrebă feciorul de împărat de-a treia oară.

– Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada de sus în jos.

– Tu mi-ai vărsat vinul? întrebă feciorul de împărat de-a patra oară.

– Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada o dată cruciș și o dată curmeziș. Iar Ileana începu a răsufla aburi de moarte.

– Tu m-ai aruncat în cuțite? întrebă feciorul de împărat de-a cincea oară, și mai în urmă.

– Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat împunse acuma cu sabia în inima Ilenei, începu apoi să dea în toate părțile, și cruciș, și curmeziș, și în lung, și în lat, să dea din toate puterile ce avea, încât îi curgeau lacrămile pârău. Când se apropiară zorile de ziuă, el începu să plângă din toată inima. O dată îi sări o bucățică de zahăr în gură.

– Hei! Ileana! dulce ai fost vie, dar dulce ești și moartă! zise el plângând încă mai tare.

– Dulce, zău! grăi Ileana, ieșind de sub perdea, dar pe de-o sută și de o mie de ori mai dulce am să fiu de aci înainte.

Feciorul de împărat stete împietrit de bucurie când văzu pe Ileana întreagă și sănătoasă. El o cuprinse în brațe, și de aci înainte trăiră mulți ani fericiți și împărățiră peste țară cu pace și cu noroc.

Floriţa din codru

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

În mijlocul codrilor; lângă drumul cel mare, lângă drumul cel de ţară, pe unde umblă şi trece împăratul cu voinicii săi, era odinioară o crâşmă, la crâşma aceea era o crâşmăriţă; crâşmăriţa avea o fată, şi pe fată o chema Floriţa. Fata asta nu era însă fiica crâşmăriţei, şi crâşmăriţă nu era mama fetei: fata era fată fără părinţi, şi crâşmăriţă maică de suflet a fetei... Cine să fi fost părinţii fetei chiar nici cei mai bătrâni şi mai cu sfat oameni nu pot s-o spună; asta nimeni n-a putut s-o înţeleagă ... într-o bună dimineaţă, crâşmarul s-a dus după lemne la pădure ... şi... iacă ce să vezi: pe o poiană limpede şi plină de flori a aflat o fetiţă ce se juca cu nişte pui de căprioară. Cum, când şi de unde să fi ajuns copiliţa asta prin codru, aceea minte pământească nu poate s-o priceapă. Doar a crescut ca şi florile din pământ; doar a căzut ca şi stelele din cer; sau s-a prefăcut cumva, pe nepricepute, din văzduhul curat. Destul cum c-atâta era de frumoasă fetiţa asta, încât, de-ar fi fost să fie din om, ar fi trebuit să fie - cel puţin - fată de împărat. Cine ştie?... vreun împărat ce domneşte în ascuns prin adâncul codrilor ... Crâşmarul s-a lăsat de lemne, a luat fata în braţe, a dus-o acasă... şi de aici înainte a fost fata de suflet a lui şi a crâşmăriţei.

Aşa a crescut apoi fata la crâşmă. În toată ziua se făcea mai mare, şi cu cât se făcea mai mare, cu atâta mai frumoasă la faţă, mai plăcută la făptură şi mai dulce şi mai înţeleaptă la vorbă. Pentru aceea oamenii o numeau Floare, - Floarea cea frumoasă de la crâşma din codru.

Nu numai Floriţa, ci şi maică-sa, crâşmăriţă, era însă frumoasă. Crâşmăriţă nu era însă aşa de

frumoasă ca și Florița, și Florița altfel iară, nu ca și crâșmăriță. Crâșmăriță era frumoasă ca și o pană de păun; Florița era frumoasă ca și o floare ce crește ascunsă în umbra tufelor. Crâșmăriță era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu vorbească cu ea și nimeni nu cuteza să privească la ea; Florița era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu privească la ea și nimeni nu cuteza să vorbească cu ea. Crâșmărița atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai fața oglindită în fața vinului, ți se părea cum că vinul e mai tare și mai înfocat; Florița atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai fața oglindită în fața vinului, ți se părea cum că vinul e mai dulce și mai moale.

A mers dară vestea în lume și în țară cum că la crâșma din codru se bea vinul cel mai bun, crâșmărița din codru e cea mai frumoasă crâșmăriță din țară, și cum că Floarea Codrilor e cea mai frumoasă fată din lume. Câți drumeți treceau prin țară, toți se opreau la crâșma din codru, gustau un strop de vin, vorbeau o vorbă cu crâșmărița și aruncau o privire la Florița, și apoi, cât trăiau pe lume, vinul cel bun, vorba cea dulce și fata cea frumoasă nu le ieșea din minte.

Într-o zi de dimineață trece vestea din gură în gură până ce ajunge la crâșma din codru cum că peste ziuă are să treacă împăratul pe aici pe lângă crâșma, cu voinici, cu curte și cu mare lucru și treabă..., precum trec adecă împărații. Crâșmărița... acuma știm noi cum sunt muierile! Dă în dreapta, dă în stânga, sparge, șterge, curățește, s-a chitit, s-a pieptănat... cum fac adecă muierile când nu e ca totdeauna. Din zori de zi până în prânzul cel mare nu s-a mai mișcat de la căutătoare: tot s-a sucit și dessucit, până când nici ea singură nu știa ce are să mai facă. Când se simți gătită cum se cade, ea se puse înaintea căutătoarei, privi îndelungat și cu drag la fața sa, apoi grăi:

– Frumoasă sunt, oglindă?

– Frumoasă, zău, răspunse căutătoarea; pe de o

sută și pe de o mie de ori e însă mai frumoasă Florița, pentru că ea are față ca zorile dimineții, ochi ca și câmpul cerului și trup ca raza soarelui.

Crâșmărița nu mai asculta nici o vorbă, ci ieși afară, izbi ușa, intră în crâșma și se puse cu vorbă aspră și neîmpăcată la Florița: că nu e bună, că e proastă, că e leneșă - că e toate, numai așa nu, precum ar trebui să fie. După ce i s-a făcut apoi destul de vorbe, a dat poruncă aspră ca Florița de aici înainte în toată ziua să se scoale dis-de-dimineață, să măture casa, crâșma, curtea, să fiarbă mâncare... și iarăși să măture, să spele, să taie lemne, să facă foc și mâncare - până ce s-o face noapte; iar dacă s-a făcut noapte, să se suie în podul casei, să-și coboare un sac de grîu necernut și s-aleagă gunoiul din el, ca numai semințele curate să rămână; numai după ce va sfârși toate aceste lucruri îi era iertat să se culce și să doarmă pe trei scânduri de goron.

Împăratul veni, gustă o picătură de vin, grăi o vorbă cu crâșmărița cea frumoasă și-și merse mai departe în cale.

Florița - sărmana de Florița! - ea trei luni, trei săptămâni și trei zile trase-n jugul cel aspru fără să grăiască o vorbă fără să plângă o lacrimă, fără să-nceteze a-și cânta cântecele vesele... Și pe cât muncea mai mult, pe atâta ți se părea mai rumenă la față, mai vie la privire și mai harnică, și mai sprintenă, și mai drăgăstoasă.

Peste trei luni, trei săptămâni și trei zile iarăși sosi vestea cum că împăratul era să treacă cu voinicii pe lângă crâșmă, Crâșmărița se găti încă mai cu țorțoi decât în cel dintâi rând și, când se simți gătită, iarăși întrebă pe căutătoare:

– Frumoasă sunt, oglindă?

– Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar pe de o sută și pe de o mie de ori e mai frumoasă Florița, pentru că ea are fața ca mărul, ochi ca și căprioara și trup ca și crinișorii.

Ce vorbe a zis, ce vorbe n-a zis crâșmărița către

Florița, aceea nici n-o mai spun: știe acuma fiecare cum că, zău! muierile n-aleg la vorbe când li-a trecut de glumă... Vai și amar d-acela care în lume n-a avut parte de bine, care n-are maică, n-are taică, n-are frați, n-are surori, ci stă așa singură, ca și frunza agățată d-un păianjen... Bag sama, așa e dată, ca unul să strângă și altul să frângă.

Crâșmărița în supărarea ei cea mare, porunci ca Florița de aci înainte să nu mai iasă la fața soarelui, ci tot în pivnița cea mare din fundul grădinii să muncească. Lăsă apoi să se facă un război cum nici înainte de aceea, nici după aceea n-a fost altul: numai suveica[1] era atâta de mare, încât voinic trebuie să fie acela care să ți-o ridice de la pământ. Cum au trebuit apoi să fie celelalte! Pe acest război a trebuit apoi să țese Florița pe toată ziua nouă coți în lung, o pânză în care urzeala era din fire încât nu le vedeai cu ochii, iar năsădeala din funii, pe care nici cele mai sălbatice fiare nu le-ar fi putut rupe, și apoi să țească, încât nici năsădeala să nu se vadă prin urzeală, nici în urzeală să nu se facă crâmpiță[2]. Dacă Florița și-a făcut lucrul, ea are să capete o bucățică de pâne, făcută jumătate din pazme, jumătate din cenușă, și un ulcior de apă clocită la soare.

Împăratul a venit, și-a gustat picătura de vin, și-a grăit vorba către crâșmărița cea frumoasă și și-a făcut calea mai departe.

Florița nouă luni, nouă săptămâni și nouă zile a muncit, sărmana de Florița, în întuneric, ascunsă sub pământ și chinuită, și flămânzită, și batjocorită ca vai și amar de ea! ...

Peste nouă luni, nouă săptămâni și nouă zile, acuma de-a treia oară, iarăși sosi vestea cum că împăratul vrea să treacă pe lângă crâșmă cum înainte de asta n-a trecut încă, adecă cu mare lucru și treabă cu multă socoteală... Era ca astă dată nu numai copitele, ci și cozile și coamele cailor să fie aurite... și fel de fel de lucruri, de care înainte de asta nici nu s-a vorbit... Era adecă să fie lucru mare

și împărătesc! ... Se zicea cum c-acuma vine și feciorul împăratului, un voinic... voinic ca și un fecior de împărat...

Crâșmărița? ... trei zile și trei nopți ea n-a stat în loc... în zorile de-a treia ziuă crâșma era mai curată decât ghiocelul și crâșmărița mai chititǎ și mai hoscocorată decât ce-a fost ea însăși cândva. Și apoi, așa cum era, se puse, acuma de-a treia oară, înaintea căutătoarei.

– Frumoasă sânt, oglindă?

– Frumoasă, zău! grăi căutătoarea, dar pe de-o sută și de-o mie de ori mai frumoasă Florița, pentru că ea are față ca și fagurele topit, ochi ca și nevasta unui împărat și trup ca și roușoara de pe flori. Crâșmărița nu mai zise nici o vorbă, își înghiți mânia, și, plină de gânduri amare și de necaz nestâmpărat, se așeză pe prispa de dinaintea casei pentru ca s-aștepte și să vadă sosirea împăratului... Iacă într-un târziu, cam pe când stă soarele la prânzul cel mic, se văzu din depărtare că vine, că s-apropie, c-acuși s-ajungă ceva ca și un nor strălucit.

Venea împăratul cu voinicii și cu feciorul său, venea, însă, încât copitele cailor nici nu făceau colb și pulbere, ci numai așa... din strălucitul aurului celui mult simțeai cum că acuși va să fie aici... Când crâșmărita și oamenii ce stăteau de vorbă înaintea casei văzură cum că de aici înainte nu e glumă și râs, ci chiar va să fie ceva, ei cu toții se sculară în picioare și făcură adecă cum fac oamenii de treabă cînd are să fie lucru cu cinste și mare... Poți ști acuma ce e aceea când vine chiar împăratul cu oamenii și cu feciorul său!... Crâșmărița își tocmi cătrința, se scutură de colb și se supse la buze; oamenii își luară pălăriile din cap și se neteziră la păr... Iară Florița toca din război.

Abia fură gătiți, până ce sosi și împăratul și năvăli cu ceata cea strălucită asupra crâșmei. împăratul, feciorul cel de împărat și voinicii cei mândri se coborâră toți cu toții de pe cai, ziseră

„bună ziua" și băură vin de cela bun... După ce și-au băut vinul și și-au zis vorbele, încălecară apoi și se duseră încă mai repede decât cum au fost venit... De Florița... nimeni n-a întrebat, nimeni nu s-a îngrijit... Numai feciorului de împărat i se părea cum că nu e precum ar trebui să fie: cum că vinul nu e ca lauda, cum că, crâșmărita nu e ca vestea... Ce să faci însă? Și el își dete pinteni la cal și se repezi mai departe cu ceata cea strălucită...

După ce împăratul, voinicii și feciorul de împărat s-au fost depărtat, crâșmărita chemă la sine pe Baba Boanța, o vrăjitoare vestită, care era atâta de bătrână, încât ținea minte când codrii erau ca iarba, munții ca mușunoiul și văile ca și creșăturile la ea pe față ... atât de bătrână era Boanța... și de când trăiește n-a făcut alta decât vrăji și alte lucruri ascunse și nepricepute... Acuma era vorba ca să facă ce va face cu sărmana de Florița.

După multă vorbă și îndelungată sfătuire, crâșmărita se înțelese cu Boanța ca asta să lege pe Florița la ochi, s-o ducă în codru, să-i scoată ochii și s-o lase acolo, ca s-o mănânce fiarele și alte grozăvenii de acelea din pădure și de prin guduroaiele întunecoase.

Mult sfat nu s-a făcut după aceea. Boanța merse în pivniță, legă pe Florița la ochi ... si făcu precum i s-a fost zis.

Cînd ele ajunseră în adâncul codrului, pe unde ființă omenească n-a călcat de cînd e lumea, Boanța scoase cuțitul cel mare, dezlegă legătoarea cea neagră de pe ochii Floriței și făcu, ca să-și facă treaba... Abia privi însă la Florița în față și în ochi, ea scăpă cuțitul din mînă și stete uimită și încremenită — cum stă omul cînd mare lucru i se pune în cale... Mulți ani a trăit și multă lume a umblat Baba Boanța: pe Florița n-a văzut-o decât odată ... De frumoasă ce-o vedea, îi părea cum că nici n-o vede, ci numai și-o gândește... Florița . .. sta și ea uimită de ce vedea: ea — sărmana! — nu

știa ce are să i se facă, ce are să pățească.

Cum Florița și Boanța stăteau așa uimite, deodată, ca din pușcă, sări o căprioară dintr-un tufar, și cum sări, cum trecu pe lângă Florița, cum privi la ea, așa privi, încât ochii amândoi, și cel de-a dreapta, și cel de-a stânga, îi săriră din cap și căzură la Florița în poală.

Baba Boanța mulțumi lui Dumnezeu cum că nu e silită să facă un păcat mare, luă ochii cei de căprioară și-i duse, ca să spuie cârciumăriței cum că i-a scos de la Florița din cap.

Florița rămase singură și părăsită ... Ce să facă? Porni încotro o duseră ochii și norocul.

Multe zile și multe nopți a pribegit Florița așa singură prin codru, fără s-audă grai pământesc, fără să vadă ființă omenească.

Numai din când în când i se ivea câte o fiară sălbatică în cale și asta rămânea însă privind din depărtare, o urma o bucățică de cale și apoi se ascundea în tufele dese. Florița mergea cântând mai departe... Unde - nici ea singură nu știa... Mergea... mergea...

Într-atâtea și atâtea zi, tocmai în revărsatul zorilor, pe când se dezvelea ziua din noapte, văzu cum că vede ceva, așa ca ș-o casă, zărindu-se printre frunzele copacilor. Înaintea casei lucra un om ghebos ceva - nu știu ce - aplecat la pământ, dar lucra, încât nici cu trăsnetul n-ai fi putut să-l trezești de la lucru... Dar cum lucra? - nu ca altă lume. Toate le făcea întoarse și sucite, ca și omul adecă care nu pricepe lucrul de care s-a prins. El lucra la un pui... Mai înainte îl ciupeli și numai după aceea îl opări cu apă fiartă - mai înainte îl drese și numai după aceea îl ciupeli și opări...

Cînd Florița văzu cât de necioplit mi se mișca ghebosul, ea nu se putu răbda ca să nu meargă să-l învețe și să-i ajute...

– Bun lucru, bădiță! grăi Florița blând ca totdeauna...

Ghebosul privi îndărăt când auzi, așa ca prin vis,

vorba cea dulce a Floriței, și când privi și văzu ce vede... poate acuma fiecare să știe ce trebuie să fie atunci când un ghebos privește în fața Floriței, Ghebosul scăpă și cuțitul, și puiul, și toate le scăpă din mână, și sta înaintea Floriței, încât i se părea c-acuma nici nu e ghebos mai mult... Dar nici Florița nu sta la flori și frunze! Ghebosul era atât de hâd, cât Florița de frumoasă: cu gura ca grapa, cu ochii ca ceapa, cu nasul cârlig, cu părul pîrlit...

– Ce ai de gînd cu puiul? întrebă Florița după ce-i mai trecu amețeala.

– Am să-l frig pentru tovarăși, răspunse ghebosul cam cu jumătate de gură, ca omul din care scoți vorba cu frică.

– Ce tovarăși? îl întrebă Florița.

Ghebosul privi lung la Florița, ca un om care ar vrea să zică ceva și nu știe cum s-o scoată mai nimerit.

– Vezi casa asta? zise el de la o vreme, mai cu inimă. Asta e casa celor doisprezece hoți de codru. Ei s-au dus la hoțit, și eu am rămas ca să le fac de mâncare.

Așa e, doisprezece hoți - hoți de codru și grozavi, cu căpitanul lor cel înfricoșat - au locuit în astă casă... Și știe toată lumea cum că hoții de codru se spală în toată dimineața cu sânge de copil nebotezat și sânge de fete mari, iar în față de om nu pot să privească pentru că simțesc junghi în spete, și-n cap, și pe toate laturile... Nu e minune, dar, dacă Florița a cam tresărit cînd a auzit vorbe atât de mari... Hei! dar Florița nu s-a înfricoșat - zău nu s-a înfricoșat, ci, cu vorbă veselă și râs pe buze, a zis către ghebos:

– Un pui pentru doisprezece hoți? Nici pe-o măsea n-are să le ajungă.

– Vezi bine că doară nu am eu atâta pricepere, răspunse ghebosul făcându-se și el înțelept. Ieri le-am fript un juncan, și ei m-au bătut c-a fost prea mult: astăzi știu că nu m-or bate.

– Iar azi te-or bate pentru că le-ai fript prea

puțin... Aide ca să te învăț eu ce, cum și cât să faci, zise Florița sărind sprintenă, cum era ea, peste pragul casei.

Acuma tăie patru pui și-i fierse, tăie doi purcei și-i fripse, făcu o zămuță bună și caldă și arătă ghebosului cum are să facă de aici înainte.

– Iacă așa, dragul meu, și așa... și așa, - îl învăța adecă precum învață o maică bună și îngrijitoare.

Ca nu cumva să se întâmple ceva cu hoții, ghebosul spuse Floriței cum că să-i spuie lui pe când are să fie gata cu mâncările, să fugă cât o duc picioarele ca să nu cadă în mâinile hoților, căci el numai atunci va cânta din fluierașul cel mic, care cheamă pre hoți la prânz.

Florița găti mâncarea, puse vasele pe masă, mai curăți, mai netezi, făcu casa, încât numai de-un drag să șezi în ea, apoi se puse la vorbă cu ghebosul și vorbiră... vorbiră până ce uitară de hoți, de fluieriță, de toate.

În adâncul codrului hoții începură să flămânzească, să se supere și, care de care mai cu greu gând la inimă, să pornească către casă... Hei! ghebosule, ghebosule, mare necaz ți-ai făcut!

– Ce se simte aici? întrebă Florița simțind ceva, ca și când ar fi sânge sau așa ceva...

– Vai! sărmanul de mine! strigă ghebosul înspăimântat. Vin hoții! Fugi! Ba nu fugi, căci n-ai vreme de fugă... Ascunde-te sub pat.

Florița - de frică, ce să facă? - se ascunse sub pat. lar cei doisprezece hoți de codru veneau tot unul după altul, și încă din depărtare s-auzea cum ziceau că au să-l ucidă, să-l turtească, să-l taie bucățele pre ghebosul... Cum nu? cînd ei răbdau de foame... ei... hoți ca dânșii!

Ghebosul le ieși în cale, ca să-i roage de iertare și să le spună cum că le-a făcut mâncări bune.

– Să taci deloc! grăi căpitanul. Nu-mi prieste mâncarea până ce nu mă spăl cu sângele tău.

După aceea intră în casă pentru ca s-aducă cuțitul cel mare; iară ceilalți prinseră pe ghebos și-l

făcură nod. Când căpitanul intră pe prag, el rămase stând uimit în loc; i se părea că astă casă netedă și curată nu e a lui.

– Măi oameni! grăi către cei de afară, veniți încoace!

– Ce e? întrebară cei de-afară.

– Veniți când zic!

Când hoții păşiră pe prag, ei priviră încă mai uimiți decât căpitanul la casa lor... Așa privind, le trecu de mânie și iarăși le veni foamea; se așezară unul după altul la masă. Ghebosul, ca și omul care era s-o pățească, se făcu sprinten, fugi la vatră și intră cu mâncărurile în casă.

Când căpitanul sîmți mirosul aburilor din zeamă:

– Măi! grăi către ghebos, pentru că mi-ai curățit casa, te lăsăm până după prânz.

După aceea luă lingura, gustă din zeamă și o purtă prin gură.

– Ce mâncare e asta? întrebă după aceea.

– Zeamă, cu cinste să fie zis, zeamă călduță, răspunse ghebosul.

– Bună mâncare! grăi căpitanul. Luă după aceea lingura, dete la fiecare hoț câte trei linguri, și ce rămase își ținu sie.

Hoții își mâncară părticica și după aceea priviră, lingându-se pe buze, la părticica căpitanului. Ghebosul intră cu carnea cea de pui.

– Ce e aceasta? întrebă căpitanul.

– Pui, pui fript, răspunse ghebosul.

Căpitanul. își tăie o bucățică, gustă și apoi grăi către ghebos:

– Măi! asta s-o fi adus tu mai înainte! Pentru că ne-ai făcut atât de bune mâncări, noi cu toții te iertăm!

După aceea luă cuțitul, tăie la fiecare hoț câte o bucățică și ce rămase își ținu sie.

Hoții își mâncară bucățelele, după aceea începură să privească la bucățile căpitanului, lingându-se pe degete... Iară căpitanul de la o

vreme începu să răsufle cu greu și să mănânce cu țârâita, numai de ici, de colea câte o bucățică, câte un fir, ca și omul care ar mânca și nu mai poate mânca de sătul ce e, săracul...

– Frate căpitane, grăi unul dintre hoții cei flămânzi, tu te-ai săturat: dă-ne nouă ce a rămas!

– Ce? îi zise căpitanul, sau n-ați avut și voi: asta o țin pentru mine - pentru ca s-o mănânc deseară.

– Să nu fie supărare, grăi ghebosul, mai sunt încă și alte mâncări.

– Auziți voi? zise căpitanul, celelalte sunt ale voastre.

– Ba nu! grăiră hoții, noi vrem să mâncăm din asta, căci asta e bună! ...

Vorbă din vorbă: hoții începură a se certa... Unii că asta, alții, că ceea; treaba sta rău, și dacă ghebosul n-ar fi intrat cu purceii cei fripți în casă, zău nu cred că nu s-ar fi întâmplat un lucru nesfârșit. Cînd însă mirosul fripturii le intră în nas, îndată se stâmpărară.

– Ce e aceea? întrebă căpitanul.

– Purcel, purceluș fript! răspunse ghebosul.

Căpitanul gustă... Așa ceva până acuma nici în vis n-a gustat.

– Măi prostule! grăi către ghebos, acuma trebuie să aduci tu pe acesta? Să mi-l pui mie pe sară, și dete puii la ceilalți hoți.

– Să ne dai purcel! grăiră hoții, ai zis că ce vine e al nostru.

– Ce? sau n-ați zis voi că puii să vi-i dau? zise căpitanul mâniindu-se urât.

. . . . . .

O vorbă nu zic mai mult!... Hm! aceea nu e glumă când căpitanul zice așa vorbe către tovarășii săi flămînzi... Poate acuma fiecare să știe ce e aceea cînd unsprezece hoți se bat cu căpitanul lor ... Sărmana de Florița! dacă ar fi știut ea cum că asta are să fie din mâncările cele bune... Zburau, Doamne, săbiile, cuțitele și fel de fel de lucruri, și

se băteau hoții precum se bat nourii în capete și se prăpădesc... Așa lucru n-a fost încă de când e lumea!

Și Florița? ... Bun e sufletul bun! Doamne, bun e!... bun ca și darul și mâna lui Dumnezeu! Când hoții se băteau, sfărâmau și prăpădeau mai a pieire, Florița nu se mai putut răbda, ci ieși de sub pat și se puse tocmai în mijlocul lor, și cum s-a pus, a stat acolo între ei, între hoții cei înfricoșați, bătăuși și hoți de codru.

Ce-a fost după aceea, cum s-a făcut, cum s-a sfârșit, aceea e acuma treaba lor... Oare, Doamne ... când vede cineva pe Florița, s-ar mai putea bate și supăra, i-ar mai putea veni gând rău și neîmpăcat?... Hoții steteră toți încremeniți, și amuțiră, și scăpară săbiile, cuțitele și fel de fel de lucruri ce aveau în mână: li se părea cum că a venit pedeapsa lui Dumnezeu asupra capetelor lor, ca să-i tragă la socoteală pentru păcatele lor cele multe în răutatea lor cea mare și înfricoșată și hoțească ... Iară Florița le grăi în graiul ei cel blând:

— Nu vă supărați, bădișorilor, că, dacă doriți, iarăși vă fac mâncările încă mai bune și mai călduțe decât cum au fost cele de astăzi.

Hoților li se părea că cerul s-a dărâmat asupra lor, și munții, și codrii, când auziră vorba Floriței... De aici înainte Florița rămase la casa hoților; îi îngriji, îi curăți, le făcu mâncări bune, îi ținu la povești frumoase și la vorbe blânde; iar hoții nu se mai mișcară de-acasă. Le părea că de aici înainte nici n-au ce să cerce în lume... Așa merse asta pînă ce li se sfârșiră mâncările: ajunseră că abia mai aveau bucate pentru trei zile și trei nopți. Apoi nici unul nu voia să se urnească de acasă pentru ca să câștige; fiecare voia să taie lemne, să facă foc, să spele, să mături, să văruiască, să îngrijească grădina cea cu flori, să facă adecă după placul și dorința Floriței.

Într-o zi, Florița merse în grădina cea cu flori, ca să vadă cum și ce, și află că un porc sălbatec a

făcut mare zguduire printre straturi și, aflând, tare și mult s-a întristat. Hoții, cum auziră, toți cu toții săriră la puștile cele ruginite și merseră și goniră și nu se opriră până ce nu-l împușcară pe porcul cei sălbatec. Cînd căpitanul, care era cel mai sprinten dintre toți, venea cu el în spate, așa pășea de fălos, așa privea de mândru, încât erai să crezi c-a stat de vorbă cu Sf. Petru... De aici înainte fiecare hoț voia să fie cel mai harnic, mai de treabă și mai voinic. Ghebosul, cel mai înțelept dintre dânșii, îi împărți în două: șase inși trebuiau să meargă în toată ziua la, câștig, iar alții șase aveau să rămînă acasă pentru ca să lucreze după porunca ghebosului și dorința Floriței.

Cei mai isteți dintre hoți se duseră în cetatea împăratului și cumpărară cu mulți bani fel de fel de lucruri frumoase și le aduseră, ca să le pună la căpătâiul Floriței, așa ca nimeni să nu știe cine le-a pus... Și apoi li se înnebuneau mințile cînd vedeau cum că Floriței îi sare inima de bucurie cînd dimineața își afla cârpele cele frumoase la căpătâiul patului. Așa curgea traiul hoților de când ei au dat de Florița și așa traiul Floriței de când ea a dat de hoți. Îți rîde inima cînd îți aduci aminte!

Hei! dar lumea e rea! Bag samă, nici Dumnezeu nu vrea ca în lume să fie numai bine! ... Crâșmărița după multă vreme iarăși privi în căutătoare, iarăși întrebă, căutătoarea iarăși îi răspunse și iarăși făcu vorbă cu Baba Boanța... Ce-ți e muierea vicleană! nici în fundul lumii nu-ți lasă pace și trai bun ...

Baba Boanța își făcu trebile, află cum și ce e cu Florița și unde se află ea, porni apoi în cale către codrul cel vestit... Cînd ea era s-ajungă la casa hoților, află că vede niște oameni vorbind: erau cei șase hoți ce stau cu ghebosul la sfat. Ea luă șapte frunze verzi de pe creanga unui stejar, grăi asupra lor câteva cuvinte ce sunau a vrajă, suflă de trei ori asupra lor. Baba n-a suflat bine, pînă ce frunzele se veștejiră și hoții adormiră toți șapte, unul după altul.

Acuma Baba Boanța intră la Florița în casă, spuse cum că-i aduce „sănătate și voie bună" de la maica sa cea bună; îi dete apoi un inel de aur, frumos și rotund. Florița - dar de unde să poată gândi rău prin capul ei! - ea trase inelul pe degetul cel mijlociu și nici nu-l trase cum se trage, până ce și căzu la pământ.

După ce Boanța își făcu treaba, ea își luă cârja de după cuptor și o șterse din cale. Nu-i venea la socoteală ca să stea încă mult, fiindcă știa cum că multă vreme n-are să treacă până ce hoții se vor trezi din somn. Și hoții cei din codru, zău! nici pentru o Boanță nu sunt lucru de glumă.

Cînd hoții intrară în casă și când ceilalți sosiră, știe acuma fiecare ce e acea când doisprezece hoți de codru plâng din ruptul sufletului, încât pietrele se mișcă ... numai Florița nu se mișca, căci ea era moartă; moartă... ca și moartă. În durerea lor cea mare, n-avură încotro: hotărâră s-o îmbrace frumos pe Florița, să-i facă un mormânt, și ... vai ș-amar cînd vine pînă într-atâta! Cum steteau ei însă așa lângă mort, văzură ceva ce încă n-au văzut: inelul Boanței... Cât ce traseră inelul de pe deget, Florița își deschise ochii și se făcu mai vie decât ce a fost cândva. În bucuria lor cea mare, hoții merseră în cealaltă zi în satul împăratului și cumpărară toate inelele și tot aurul ce se afla în târg și-l deteră Floriței, pentru ca să nu mai primească de la alții. Și apoi grijeau Doamne! cum pot numai hoții să grijească pe Florița, când se tem că o vor pierde.

Peste șapte luni, șapte săptămâni și șapte zile, crâșmărița iarăși privi în căutătoare, iarăși auzi vorbele supărătoare, iarăși chemă la sine pe Baba Boanța și iarăși trimise primejdia asupra Floriței. Boanța făcu ca și celălalt rând, și după ce adormiră hoții iarăși intră la Florița, îi zise „sănătate și voie bună” și îi dete o rochie de mătase, grăind:

– Iacă, ți-a trimis-o maica ta cea bună ca să te împodobești cu ea.

Florița, de bucurie că a primit veste de-acasă,

îmbracă rochia ca să vadă cum îi șade. Nici nu trebuie să spun că astă dată Florița căzu mai moartă. Boanța fugi mai iute, durerea hoților fu mai mare și învierea mai puternică și mai îmbucurătoare decât înainte de asta cu atâte săptămâni.

Acum hoții cumpărară toate mătăsurile și frumusețile ce se aflau la neguțătorii cei mari și împărătești; iar îngrijirea lor se făcu pe de șapte ori câte șapte mai mare decât ce a fost cândva.

Peste nouă luni, nouă săptămâni și nouă zile crâșmărița, acuma de a treia oară, adecă de a doua oară de a treia oră, iarăși se făli către căutătore cu frumusețea sa.

– Ești frumoasă, îi răspunse căutătoarea, dar Florița e mai frumoasă, de o sută și o mie de ori mai frumoasă decât ce-a fost ea însăși cândva, și trăiește ca o împărătească.

După aceste vorbe, crâșmărița n-a mai chemat pe Boanța la sine, ci și-a legat catrința și ea însăși s-a dus la coliba babei. Ce-au vorbit, ce n-au vorbit, ce sfaturi au făcut, aceea nu se poate spune... Bune gânduri cu de-a bună seamă nu le-a trecut prin minte... Vai și amar de acela ce dă de rău cu muierile!

Boanța se suflecă, acuma chiar de a treia oară, și aceea nu e glumă când o vrăjitoare ca și Boanța se suflecă, cum înainte de asta nu s-a mai suflecat încă... De astă dată nici nu porni pe picioare, ci în miez de noapte, călărind pe o prăjină strâmbă... Mare primejdie trebuie să fi fost în gândul ei că s-a opintit atât de băbește!

De când Florița murise în două rânduri, hoții nu mai dormeau nici ziua, nici noaptea, ci stau la pază, cum stai când de mare necaz și primejdie te temi. Pentru ca nu cumva să-i cuprindă somnul, unul dintre ei totdeauna trebuia să se culce pe un pat de spini, iară subt pat era jăratec viu și înfocat... Boanța văzu că acuma cu una, cu două n-are s-o isprăvească; ea făcu dar lucruri, vrăjitorii și

fel de fel de taine, încât mintea curată nici nu le putea gândi... Pentru ca să adoarmă pe hoți, ea acuma nu făcu vraja cea mai mică, cu frunzele de stejar, ci vraja cea mai mare și nemaipomenită, încât ți se ridică perii în vârful capului când gândești la ea. Luă un ac subțirel și mic, dar mic și subțirel, încât nici cu vîrful limbii nu puteai să-l simțești, dar încă să-l vezi cu ochii, împunse doisprezece stejari cu acest ac, grăi o mulțime de zicăli încâlcite, se-ntoarse de trei ori peste cap, și hoții, toți doisprezece, împreună cu ghebosul, chiar și acela de pe spini și jăratec, adormiră ca morți.

Când Boanța intră, acuma de a treia oară, în casă la Florița, ea nu zise numai „sănătate și voie bună", ci alte vorbe care de care mai frumoase și mai dulci, cum vorbesc adecă babele cînd voiesc să-ți strice firea... iară Floriței îi sărea inima de bucurie cînd auzea atâta veste bună și frumoasă de la „ai săi".

– Să te împodobesc ca pe o împărătească, mi-a poruncit maică-ta cea bună, grăi Boanța într-un târziu. Să-ți pieptăn eu părul și să ți-l ...

De unde ar putea Florița să nu facă precum a dorit maică-sa cea dulce? ... Ea lăsă ca Boanța să o pieptene, și Boanța o pieptănă, atâta de frumos o pieptănă, atât de frumos îi împleti părul, încât i se încurcau ochii când privea la ea și nu știa pe unde o vede mai frumoasă. Dar Boanța nici nu fuse gata cu pieptănatul, până ce Florița și căzu moartă, mai moartă decât ce a fost cândva în viața ei... Boanța i-a fost împletit firul morții în păr.

După ce Boanța își făcu păcatul, ea se sui pe prăjina cea strîmbă și se depărta mai răpede decât Vântoasele.

Când hoții aflară cum că iarăși nu e bine, ei deteră a fugi care încotro, a se opinti din ruptul sufletului, ca doară cumva să învie pe Florița și de a treia oară. Îi traseră inelele de pe degete, îi dezbrăcară rochia, îi luară salba de pe piept: dar Florița rămase moartă, și hoții cei doisprezece -

hoți grozavi din fundul codrului - încet-încet, unul după altul, începură să plângă, nu cum plâng copiii, ci cum plânge omul când vede că acuma toate s-au sfârșit, că de aci înainte nu mai are ce să facă. Când Florița fu cu totul dezbrăcată, hoții încetară a plânge și rămaseră cu toții încremeniți: li se opri suflarea și-i părăsi sufletul.

– S-o despletim! grăi ghebosul.

– Să ferească Dumnezeu! răspunse căpitanul; așa de frumos numai ea știe împleti cu degetele ei cele mărunțele!

– Da, da! ziseră ceilalți hoți! Dacă a venit acuma până într-atâta, să fie măcar și moartă precum a fost mai frumoasă-n viață.

De aci înainte hoții multă vorbă nu făcură; nici n-aveau ce să-și mai zică: îmbrăcară pe Florița în cele mai frumoase giulgiuri, îi puse fiecare câte un crinișor pe frunte, aleseră cel mai frumos copac din codru, făcură un coșciug, cum ei îl știau a face mai frumos, așezară pe Florița în coșciug și-i aprinseră la cap o lumină de ceară curată, topită tocmai din fagurele în care a fost să fie matca albinilor... După ce le gătiră astea, căutară cea mai înaltă poiană din codru și unde erau cele mai multe flori, făcură un mormânt de trei ori mai adânc decât ce era de lat și de trei ori mai lat decât era de lung... și apoi... sărută fiecare pe Florița în mijlocul frunții și o luară, și o duseră…

– Ho! stați! grăi ghebosul când văzu că hoții voiesc să arunce pământ asupra Floriței. Pământ pe trupul ei? Nu vă temeți de maica lui Dumnezeu?

Hoții toți, unul după altul, lăsară pământul din mână; le venea să intre în pământ de rușinea păcatului ce era să facă.

Când erau să pornească către casă, nici unul nu putea să facă începutul: erau legați de pământ și simțeau că acasă nu au ce să mai caute... Se așezară dar jur împrejur pe lângă mormântul Floriței și priviră... priviră, până ce, privind, muriră toți doisprezece, unul după altul.

Doisprezece hoți au murit și ghebosul împreună cu dânșii... Sărmanii de ei! mai c-au fost oameni de treabă. Bag sama așa a fost să fie ...

. . . . . .

Multă, foarte multă vreme a stat Florița așezată în mormânt; pe lângă mormânt, peste pământul ce sta în jurul gropii, au fost crescut tot flori din flori, care de care mai frumoase și nemaipomenite, și florile nu cresc ca și bureții peste noapte... După multă vreme dară, feciorul împăratului a venit cu mulți oameni și cu mare treabă ca să vâneze prin codru... Deodată auziră cum fac câinii mare larmă și multă lătrătură. Feciorul împăratului trimise pe câțiva argați dintre cei mai tari la inimă, ca să vadă ce e, cum și pentru ce.

Argații veniră și spuseră că s-au adunat câinii într-o poiană înaltă și luminoasă și, suindu-se pe un dâmb cu flori, toți cu toții, cu mic cu mare, au început nu să latre, ci să urle, cum urlă câinele când vede bufnița strigând pe hornul casei, ori când arde casa stăpânului său, să urle adecă a primejdie.

Feciorul cel de împărat - fecior de împărat adecă, care nu se mulțumește cu una, cu două - porunci argaților să-l aștepte și se duse ca să vadă el cu ochii și s-audă cu urechile lui de treaba cânilor. Când simțiră cânii apropierea stăpânului lor, ei încetară a da semn de primejdie și deteră a-și mișca cozile. Hei! dar din loc nu se mișcară pînă ce nu păși feciorul cel de împărat în florile cele frumoase... Fecior de împărat, fecior de împărat... doisprezece oameni împietriți nu sunt glumă! zău, și chiar un fecior de împărat trebuie să tresară când îi vede printre flori - și apoi când privi în mormânt? ... Feciorului de împărat îi păru cum că chiar și al lui suflet a împietrit cînd văzu pe Floarea Codrilor... El a văzut multe fete de împărat: Florița e însă Florița... Cînd văzu dar că Florița e moartă, el se întristă, după aceea se

supără și, mai la urmă, atâta de grozav se amărî, încât îi venea ca să ia lumea în gheare și așa să deie cu ea de pământ, încât toată să se sfarme, ca nici sămânța să nu rămână de ea! ...

Ei! dar feciorii cei de împărat sunt scurți la vorbă. „Dacă n-am văzut-o vie, s-o văd cel puțin moartă", își zise el, și apoi merse la argați, le porunci ca să pornească către casă. Numai doi oameni credincioși ținu la sine, și cînd se făcu noapte, cu acești doi împreună scoaseră pe Florița din mormânt și o duseră prin ascuns la curtea împăratului... După ce Florița fu bine pusă, ca nimeni să nu afle de ea, feciorul împăratului porunci argaților să tacă despre cele ce au făcut și văzut și n-au mai văzut, și-și făcu treaba mai departe. El alese cele mai frumoase douăsprezece case ce se aflau în curtea împăratului, așeză pe Floarea Codrilor în cea mai frumoasă dintre ele, porunci ca douăspreze fete, cele mai sprintene, să grijească pe Florița zi și noapte, să o așeze într-un leagăn de aur și să o legene ca și când ar fi vie. Fața Floriței și acuma era rumenă; crinișorii de pe fruntea ei nici acuma n-au veștejit și părul ei și acuma tot atât de frumos era pieptănat și împletit; feciorul cel de împărat dete poruncă aspră ca nimeni să nu atingă fața, crinișorii și părul... De aici înainte, Făt-Frumosul împărătesc, de dimineață pînă seara și de seara pînă dimineața, nu se mișcă de la leagănul Floriței: privea, privea în fața cea frumoasă, pînă ce adormea privind și cu ochii deschiși.

Cele douăsprezece fete ce aveau să grijească pe Florița nu mai încetau a-și sparge capul asupra poruncii aspre ce li s-a dat. ”Oare pentru ce să nu atingem crinișorii și pentru ce să nu-i despletim părul? și dacă am face, ce s-ar face? cum ar fi?” se întrebau ele în gândul lor. Așa e muierea! n-are odihnă până ce nu află ce ar dori să știe.

– Știți voi ce? grăi cea mai șireată dintre ele. Feciorul împăratului doarme: aide s-atingem și să

despletim; până când el se trezește, noi iarăși facem precum a fost.

La astfel de lucruri multă vorbă nu fac muierile: ele începură să despletească pe Florița, și cum o despletiră, îi scoaseră firul morții din păr; iară Florița, Floarea Codrilor, se făcu mai vie, mai frumoasă și mai sprintenă decât ce a fost cândva în viața ei. Cînd fetele văzură morții râzând, ele, înspăimântate și învrăjbite, fugiră care încotro. Din larma ce făcură se trezi și feciorul cel de împărat. Acuma poate fiecare să știe ce e aceea când feciorul cel de împărat vede pe Floarea Codrilor chiar vie, privește în ochii ei cei blânzi și aude vorba ei cea dulce. Înfricoșat, și grozav, și nemaipomenit de frumos lucru trebuie să fie așa ceva.

Feciorul împăratului nici trei vorbe n-a grăit până ce a și mers vestea în curte cum că „iacă așa și așa", că s-a întâmplat adecă ce s-a întâmplat cu minune și cu taină nepricepută; și când a venit împăratul cel bătrân ca să vadă ce e, cum și pentru ce, el atât de tare s-a speriat, încât îi înnegriră perii capului și înjuni cu șaptezeci și șapte de ani! După ce oamenii se dezmeticiră, Florița stete de vorbă cu ei și le spuse cum și ce, de unde și până unde, iacă încoace și încolo, adecă toată întâmplarea și patimele ei. Împăratul cel bătrân asculta, precum asculți la copilași când încep să vorbească, asculta adecă încât îi sta răsuflarea în loc, și precum asculta, el tare și foarte mult se supăra cînd auzea câte toate despre suferințele sărmanei de Florița; iară când asta încetă cu vorba, el grăi către ea cu vorba lui cea blândă și împărătească:

– Fătul meu, draga mea! bunul Dumnezeu a voit ca să vii tu la casa mea, să îmi fii mie noră și nevastă feciorului meu.

Florița nu zise nimic, ci privi numai așa cu coada ochiului la cel voinic frumos fecior de împărat... iară feciorului i se făcură vorbele nod și crâmpiță tocmai pe vârful limbii.

Până ce zici „una, două, trei”, vestea despre cununia feciorului de împărat ajunse pînă în cele patru colțuri ale lumii. Până și orbii și șchiopii porniră în cale, ca să vină, să vadă și să nu mai uite cât vor trăi. Crâșmărița cea frumoasă nici ea nu se putea să rămână acasă: se găti dar, cum numai ea știa, și când fuse gătită, iarăși întrebă pe căutătoare, acuma de a șaptea oară, - de-a șaptea oară, asta nu e glumă!

– Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar Florița e mireasă de împărat!

Cînd crâșmărița auzi aceste vorbe, ea porunci ca să lase tot vinul să curgă, să spargă toate vasele, și porni către fiica sa cea dragă și ginere-său împărătesc.

Se făcu apoi o nuntă, o cununie și un ospăț decât care mai vestit și mai minunat de când e lumea n-a fost: chiar și copiii cei de țigan mâncau cu linguri de aur, iar după ce-au mâncat și le duceau cu sine acasă, ca să le aibă și să țină minte. După nuntă, împăratul porunci ca să se facă o casă cu pereții de oglindă, să se adune cele mai frumoase neveste din țară și să închidă pe crâșmărița cea vicleană cu ele, pentru ca să vadă și, văzând, să se surpe în gândul ei, cum că nu-i ea cea mai frumoasă în țară.

Iar Florița și feciorul cel de împărat trăiră fericiți și fără supărare, cum trăiesc oamenii buni la suflet și înțelepți la minte, încât vestea despre ei ajunse chiar și până la noi...

Petrea prostul

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

A fost odată un om care era bogat de nu-și mai ținea seama bogățiilor. Avea ogradă largă de se puteau învîrti în ea de șapte ori cîte șapte care cu patru boi, iar împrejurul ogrăzii erau case cu lărgime, hambare și șure, grajduri și șoproane și fel de fel de alte olate; avea țarini întinse, vii și livezi, crînguri și fînețe; avea boi de jug și cai de ham o mulțime, vaci cu lapte cireada întreagă, turme de porci, de oi și capre; nici că se poate spune ce n-avea, căci în belșug îi erau toate. Pe deasupra îi mai făcuse Dumnezeu parte și de trei feciori, tot unul și unul: cel mai mare numai el ca el, cel mezin să-i cauți pereche, iar cel mai mic, Petrea, și mai prostănac, căci, de! ori și cît ar fi trăit în lume, el tot mai mic, tot prîslea rămînea.

S-a nimerit că omul acela, așa bogat cum era, a trăit, ca toți oamenii, cît i-a ținut firul vieții, apoi a murit, lăsînd cu limbă de moarte ca cei trei ficiori ai lui să împartă bogățiile rămase frățește, fără de gîlceavă între dînșii.

— Hm! Ce-i aia!? întrebă Petrea nedumerit, cum se face cînd se împarte frățește?

— Cum se face? răspunse fratele cel mare, care era și mai cuminte. Foarte ușor se face! împărțeala frățească: iai din toate cîte trei, zici: "Una mie, una ție și una lui" și bagi de seamă ca toate trei să fie la fel. Ai înțeles?

— Am înțeles, grăi Petrea dumirit. Iai, zici și ții odată cu capul să fie la fel.

— Pentru ca — adăugă fratele mezin, tot cu minte și el — nici înșelat să nu fii, nici pe altul să nu înșeli.

— Nici, nici! grăi iar Petrea, acum de tot

dumirit.

După ce i-au făcut dar tatălui lor o înmormântare cum se cuvenea unui om de seama lui, cei trei frați se apucară să facă împărțeala frățească a moștenirii ce le rămăsese de la dînsul : „una mie, una ție și una lui".

E însă mai greu s-o faci decît s-o zici.

Lasă că erau atît de multe și de deosebite lucrurile pe care aveau să le împartă, încît ei steteau și se uitau zăpăciți unul la altul, neștiind de unde să înceapă și cum să urmeze, dar mai era și alta.

— De! zise Petrea. Toate sunt ale noastre și-o să le împărțim cum le vom fi împărțind; unde pun eu însă pe ale mele?

— Așa e! grăiră ceilalți doi frați, cel mare și cel mezin, care erau mai cu minte. Unde să le pună fiecare pe ale sale?

Era lucru apropiat de mintea omenească, că au să împartă înainte de toate, curtea cea mare și largă, ca să aibă fiecare unde să pună pe ale sale.

Cum s-o împartă însă?

— Cît mie, atît ție și atît lui, zise Petrea, care ținea să se împlinească-ntocmai voința tatălui său și știa acum ce fel să face împărțeala frățească.

După multă bătaie de cap, frații luară între dînșii înțelegerea ca cel mai mare, ca mai mare, să se așeze la dreapta, Petre, ca cel mai mic, să treacă la stînga, iar cel mezin, ca mezin, să rămîie la mijlocul ogrăzii, apoi începură, mergînd Petrea și fratele mai mare spre mijloc, iară fratele mezin spre Petrea — să-și măsoare fiecare cu pasul său partea: „unu eu, unu tu și unu el" Cînd Petrea ajunse pept la pept cu fratele săi mezin, împărțeala era făcută și avea fiecare unde să pună pe ale sale.

Mai rămînea, nu-i vorbă, neîmpărțită bucata de la mijloc, pînă la partea fratelui mai mare, dar pe aceasta, ca să nu fie gîlceavă, au împărțit-o frații mai mari între dînșii.

— Așa! grăi Petrea, și-a făcut fiecare parte

dreaptă. Hai la celelalte!

— Haid'! ziseră frații lui.

Fiindcă găinile alergau în toate părțile și nu țineau seamă de împărțeala făcută, ci rîcăiau și ici, și colo, hotărîră să le-mpartă, ca să ție fiecare pe ale lui în partea lui.

„Una mie, una ție și una lui" — nu e nimic mai ușor. Rămase însă în cele din urmă un cocos: ce să facă cu el?

Ba că mie, ba că ție, ba că lui...

— Haid' să-l tăiem, să-l jumulim, să-l frigera și să-l mîncăm! grăi Petrea.

Mai frățească împărțeală nici că s-ar fi putut.

Îi tăiară dar gîtul, îl jumuliră, îl traseră în frigare și-l fripseră.

— Stați! strigă acum Petrea. Fiindcă fui mai 'naite la margine, lăsați-mă acum pe mine la mijloc.

— Bun! zise fratele mai mare, și-apucă el o pulpă, fratele mezin altă pulpă, iar lui Petrea îi rămase tîrtița; el o aripă cu o parte din piept, fratele mezin altă aripă cu cealaltă parte din piept, iar lui Petrea îi rămase gîtul, pe care e, precum se zice — atîta carne, că nu e nimeni în stare s-o ciugulească toată.

Porniți o dată așa, așa au și dus-o strună înainte; și le-au împărțit toate cîte erau în casă și-mprejurul casei, și rațe, și gîște, și curci, și oi, și capre, și porci, și cai, și boi, și unelte de tot felul, și lucruri din casă, zile întregi de-a rîndul au tot zis „una mie, una ție, una lui", și și-a făcut fiecare partea dreaptă, cum se cuvine între frați.

A rămas în cele din urmă să facă împărțeala casei, a hambarelor și a șurilor, a grajdurilor și a șoproanelor și a celorlalte olate ce mai erau împrejurul ogrăzii celei mari.

— Asta e asta! grăi fratele cel mai mare și mai cu minte. Cum să-mpărțim casa, care e mare, frumoasă și cu multă lărgime, dar una singură!?

— Asta e, vezi, asta! grăi și fratele mezin. Cum

să-și ieie fiecare partea?

Petrea se uită mirat cînd la unul, cînd la altul.

— Cum!? zise el. Tot cum le-am împărțit și pe celelalte: „una mie, una ție, una lui", și bagi de seama ca să fie la fel.

Au sucit-o frații și au învîrtit-o, s-au gîndit și socotit, au chibzuit și au răschibzuit și în cele urmă au ajuns, ca oameni cu minte, să înțeleagă că tot nu le rămîne decît să dărîme casele și hambarele, grajdurile și șoproanele, șurile și celelalte olate si să-și facă fiecare partea din toate: „una mie, una ție și una lui".

S-au pus dar pe muncă grea și au asudat și azi, și mîne, și poimîine, dar nu s-au lăsat pîn, ce n-au făcut împărțeala frățească.

— Halal să ne fie! grăi fratele cel mare și mai cu minte. Mult a fost, puțin a rămas; să ieșim acum la țarini și la livezi, la vii și la crînguri, la fînețe și la imașuri.

— Să ieșim! grăi fratele mezin.

— Să mergem! grăi Petrea, care înțelegea și el că numai asta mai rămîne.

Nu-i însă chip să-i împaci pe oameni cînd au să împartă ceva între dînșii. Chiar frați să fie, ei se gîlcevesc pentru te miri ce lucru de nimic cînd li se pune ceva de-a curmezișa.

Au ieșit cei trei frați și-au început să-și mă¬soare după rînduiala făcută o dată cu pașii săi partea: „una mie, una ție și una lui". Au împărțit și via butuc cu butuc, și livezile pom cu pom. și crîngurile copac cu copac, și tufă cu tufă, dar cînd au ajuns la imașul unde păștea cireada de vaci s-au încurcat. Au făcut, nu-i vorbă, împărțeala vacilor și a viteilor, tot: „una. mie, una ție și una lui", „unul ici, unul colo și unul dincolo". Mai 'era însă și taurul, ăsta singur el în întreaga cireada, și taur să-i tot cauți perechea și să tot alergi și să n-o poți găsi, și mare, și lat în piept, și puternic în cerbice, și cu capul mic, si cu coarnele mari și țapoșe, și cu niște ochi mari, încît să te uiți în ei si s-o rupi la fugă! S-

alergi pe la toți împărații și asemenea taur n-o să găsești.

— Dar cu ăsta ce facem? întrebă fratele mai mare, care știa ce va să zică un taur frumos — fală în lume, nu altă!

— Asta e, vezi, ce facem cu ăsta!? grăi fratele nezin, care știa și el.

— Ce să facem!? răspunse Petrea. Ce am făcut cu cocoșul: îl tăiem, îl jupuim, îl frigem și-l mîncăm.

— Ferit-a sfîntul! strigară cei doi frați mai mari într-un glas. Cocosul e cocoș, iar taurul e taur!

Ba că da, ba că nu; mai unul una, mai altul alta: ținea fiecare ca taurul să rămîie întreg și să fie al lui și numai al lui, și s-ar fi încăierat în cele din urmă frații dacă nu i-ar fi dat Dumnezeu lui Petrea un gînd bun.

— Știți ce!? grăi dînsul. S-o lăsăm la un noroc. Să ne zidim fiecare cîte un grajd si, cînd grajdurile vor fi gata, să-i dăm taurului drumul: în al cărui grajd va intra, al aceluia să fie!

— Așa să facem! ziseră ceilalți doi, care nu se îndoiau nici unul, nici altul că va ști să potrivească lucrurile așa, ca taurul în grajdiul său să intre.

Fratele cel mai mare, isteț mare minune, căută dar pe cei mai vestiți zidari și meșteri de tot felul și se învoi cu ei ca să-i zidească un grajd frumos cum n-a mai fost, cu fel de fel de turnulețe și floricele, încît taurul să alerge cu ochii închiși la el după ce-l va fi văzut.

Fratele mezin nu se lăsă nici el mai pe jos, ci trase cu ochiul ca grajdiul să-i fie pe cît se poate mai și mai decît al fratelui său mai mare.

Petrea, prostănac cum era, trăgea și el cu ochiul și stătea buiguit, nu știa cum să înceapă, cum să umeze mai departe și amîna lucrurile de azi pe mîne. Degeaba-i dedeau zor ceilalți doi, căci el zicea mereu: „Grija mea! De mine să nu vă doara capul!"

După ce frații mai mari își isprăviră fiecare

grajdul, mare frumusețe amîndouă, încit nu mai știai ce să zici, ei nu mai voiră să aștepte și nu-i rămase lui Petrea decît să-și facă și el în pripi ceva ce seamănă a grajd. Se duse dar în crîngul lui, tăie cîțiva copaci, încarcă vreo trei care de crăci cu frunzar și-și alcătui în pripă un fel de covergă cu pereții de frunzar și cu acoperișul de șovar verde.

Rîdeau frații lui în pumni, dar și lui îi rîdea inima de bucurie cînd se uita la verdeața cea frumoasă.

Dar cînd au adus taurul și i-au dat drumul la mijloc, între cele trei grajduri, și l-au lăsat să-și aleagă după plac adăpostul!?

Era zi de vară, caldă și cam cu zăduf; musculițele de tot felul deteră din toate părțile năvală asupra bietului de dobitoc, care clătina mereu din cap și se apăra cît putea, făcîndu-si vînt cu coada. Orișicît de frumos și de puternic, el tot fire de bou avea, și nu vedea nici turnulețele, nici floricelele, ci se plimbă cîtva timp mai încoa, mai încolo prin curte, apoi o luă drept spre umbra de verdeață și intră în coliba lui Petrea, dar intră încît nici cu bici de foc nu l-ai mai fi putut scoate.

Cei doi frați, cel mare și cel mezin, rămaseră-ncremeniți, arși, fripți.

— Prost dobitoc! grăi cel mai mare. Care va să zică, s-a mîntuit: a intrat, Petre, la tine și al tău e.

— Asta e, vezi, asta! grăi cel mezin. A luat-o prostește și n-ai ce să-i mai faci.

Nu degeaba se zice, că prostul și norocul umblă pe același drum și la tot pasul se întîlnesc.

Mare catran pe cei doi frați mai mari cînd îl vedeau pe Petrea fălindu-se cu taurul lui! Lasă că rîvnea fiecare la el, dar nici că era așa frumuețe de taur pentru mutra unui prostănac ca Petrea. Ce să facă el? cum să-i poarte de grijă!?

— Măi Petre, grăi fratele mai mare. Hai să facem una, ca să fie făcută: dă-mi taurul mie, că-ți dau pentru el a patra parte din partea mea.

— Atîta dau și eu ca să mi-l dai mie! strigă

fratele mezin, că om sunt doară și eu.

Petrea se uită zăpăcit cînd la unul, cînd la al¬tul din frații lui. Ar fi dat, ca să nu fie gîlceavă, dragă inimă, taurul, dar nu știa căruia dintre amîndoi să-l deie, căci împărțeala fusese făcută frățește și a patra parte a unuia era întocmai a patra parte a celuilalt.

— De! ce să fac?... zise el. Care dă mai mult, acela să-l aibă și să-l stăpînească.

— Dau jumătate! strigă fratele mai mare.

— Dau și eu tot atît! se îndărătnici cel mezin.

— Dau trei pătrimi! strigă iar cel mare.

— Dau și eu tot atît! se îndărătnici cel mezin.

— Dau tot ce am!

— Dau și eu!

Așa sunt oamenii cînd se îndrăcesc: chiar frați să fie, nu se dau, nu se lasă, și dacă fratele cel mai mare și-ar fi dat și căciula pe deasupra, și-o dedea și cel mezin pe a lui. Pace și înțelegere frățească nu mai era cu putință decît dacă Petrea-și păstra taurul.

Ba nici așa.

De cîte ori Petrea-și scotea taurul la pășune și frați-l vedeau, cearta era gata.

Era destul ca fratele mezin să se uite la el, pentru ca fratele mai mare să se facă pară de foc și să-i strige:

— Ce te uiți așa!? Degeaba, că nu e al tău!

— Dar nici al tău! răspundea fratele mezin. Iar de acolo înainte cearta se întețea și se nădea, încît îi prindea noaptea ocărîndu-se unul pe altul.

Iar dacă nu se uita fratele mezin la taur si se făcea că nu-i pasă, fratele mai mare crăpa de necaz si striga:

— Nu-l vezi? chiorule!

— Las', că-l vezi tu, îi răspundea celalt, și iar se întețea și se înnădea cearta.

„Vai de maica mea! își zicea Petrea. Mare pacoste taurul acesta! Ce să fac cu el ca să scap de gîlceavă!? Tot mai bine ar fi fost să-l tăiem, cum

am zis eu."

Vai ar fi fost însă de capul lui dacă s-ar fi încumătat să-i pună cuțitul în piept, căci l-ar fi făcui mis-fărimiș fratele mai mare si cel mezin.

— Am, — zise el, — să-l duc la tîrg și să-l vînd, ca să scap de el, celui ce-mi va da mai mult.

Așa a și făcut.

Într-o dimineață, cînd l-a scos la pășune, nu l-a mai oprit la vaci, ci a plecat cu el la tîrg, ca să-l vîndă.

Petrea la tîrg! Mare încurcătură! Să-i zici „prostul tîrgului", și nu alta!

Nu mai fusese adecă Petrca la tîrg, nu știa ce e tîrgul și cum se tîrguiesc oamenii ; știa numai așa, din auzite, că la tîrg e multă lume și încă mai multă vorbă, că unul întreabă, iar cellalt dă răspuns și că cel ce vrea să vîndă mai scade din preț, dacă nu i se dă cît cere.

„Las' pe mine, că știu eu! își zise el. Pe mine n-are nimeni să mă prostească."

Apucînd drumul de țară care ducea spre tîrg, el mergea a-ndelete, ca omul care n-are grabă și știe să-și facă treaba, taurul înainte si el pe urma lui, taurul mugind din cînd în cînd, iar el ici fluierînd, ici cîntînd din frunză.

De la o vreme, începu să întîlnească oameni care ie întorceau de la tîrg.

— Bun întâlnit, vere! îi zise unul mai doritor de vorbă. Frumos taur! îl duci la tîrg? Ți-e de vînzare? Ce ceri pe el?

„Hait! am sosit în tîrg! își zise Petrea. Acum tinte bine și nu te da!"

— Mulțam dumitale! îi răspunse apoi drumețului. Mi-e și-l duc și cer o mie de lei si o sută de gologani și zece parale, și cer atît, ca să am de unde să mai las.

— Mulți bani, dar si taurul e frumos, îi răspunse omul, care n-avea gînd să cumpere și-și căută de drum.

Peste puțin se întîlni Petrea cu alt om.

„Așa-i la tîrg: unul pleacă si altul vine", își zise el.

— Frumos taur! grăi și acesta. Ți-e de vînzare și-l duci la tîrg: ce ceri pe el?

— Nouă sute nouăzeci și nouă de lei și nouăzeci și nouă de bani si nouă parale, răspunse Petrea, ca să arate că știe să se tîrguiască.

Drumețul se uită cam cu coada ochiului la el și-și căută de drum.

Iar se-ntîlni apoi Petrea cu alt drumeț și cu iar altul, la fiecare pas cu cîte unul, cu mulți de-a rîndul, și toți ziceau că e frumos taurul și-l întrebau ce cere pe el, iară el, om care știe să se tîrguiască, scădea mereu din preț și-a tot scăzut pînă ce nu mai avea ce să scadă.

„Mare bucluc pe capul meu taurul acesta! își zise el amărît. Toți întreabă, dar nici unul nu stă la tîrg. Ce va fi avînd taurul acesta de nu vrea nimeni să-l cumpere!?

Ar fi fost în cele din urrnă-n stare să-l deie și de pomană — numai să scape de el.

Iată, în sfîrșit, și unul care voia în adevăr să-cumpere.

Acesta se suci, se-nvîrti-mprejurul taurului.

Se uită la peptul lui și zise:

— Frumos pept!

Se uită la cerbice și zise :

— Minunată cerbice!

Se uită la cap și la coarne și zise:

— Așa cap si așa coarne, mai înțeleg și eu! Ei, ce să-ți dau pe el?

— Un leu — răspunse Petrea — și un gologan și o para: nu mai am din ce să scad.

Omul se uită încruntat la dînsul.

— Spune vorba de om cu minte — îi zise — și nu-ți bate joc de mine! Prea e frumos taurul ca să mi-l dai cu așa preț și să vede că vrei să mă iei drept cine știe cine...

„Ahaha! își zise Petrea înviorat. Știu acum și eu de ce nu vrea nimeni să-l cumpere: prea e frumos,

și se tem, precum se vede, toți, ca să nu le fie pricină de gîlceavă, cum mi-a fost mie, la casă."

— Să vii mai tîrziu, îi zise apoi omului, c-o să ne înțelegem.

După ce apoi omul își urmă drumul și se mai depărta, făcu Petrea ce făcu și rupse unul din cele două coarne, ca să nu mai poată zice nimeni că ele sunt prea de tot frumoase.

— Frumos taur! grăi un trecător. Păcat că are numai un corn!...

Iar făcu Petrea ce făcu, și-l rupse și pe acesta, ca să nu se mai oprească ochii lumii asupra lui.

Mai merse cît mai merse așa cu taurul ciut și ciuf. Călca țanțoș și-și purta nasul în vînt, ca omul care a știut să facă treabă bună. Acum însă drumeții treceau înainte fără ca să-l mai întrebe dacă vinde ori nu taurul și cît cere pe el.

"Se vede că-i supără urechile cele mari, care atîrnă de să văd cît colo", zise el, și-i tăie taurului mai întîi urechea de la dreapta, apoi cea de la stînga, ba în cele din urmă și coada, ca să nu-i mai atîrne nimic.

Te prindea mila cînd te uitai la bietul de dobitoc ciopîrțit și pocit, dar Petrea mergea tot țanțoș în urma lui, căci știa, că nimeni n-o să mai zică și acum că prea e frumos, nimeni n-o să se mai gîlcevească pentru el.

Nu-l mai întreba însă nici acum nimeni care e prețul la care ține, și-i se urîse omului să-l tot ducă și să meargă după el.

Păcatele mele! își zise el. Ce-a căzut taurul sta năpaste pe capul meu!? îmi vine să-i dau în cap, ca să se mîntuie odată!"

N-a făcut-o aceasta, dar, ca să-l mai dreagă, a potrivit-o cum a putut-o. și l-a spetit de unul din picioarele de dinapoi, încît călca biata vită șoldiș și abia se mai mișca de ici pînă colo.

Drumul de țară trecea cînd printre țarini, cînd pritre livezi și finețe, cînd iar printre crînguri și păduri, cum trec toate drumurile care duc departe.

Sosind acum iar la o pădure bătrînă — codru, nu alta, — taurul, chinuit cum era, s-a oprit în umbra unui copac bătrîn si noduros, s-a lăsat jos și n-a voit să meargă înainte.

"Bună și asta, zise Petrea, că obosit sunt acum și eu și zor prea mare nu avem. Așa e cînd mergi la tîrg: mai mergi, mai te oprești, ca să faci popas, și iară mergi, și iar te oprești, că vreme e destulă pentru omul care n-are altă treabă."

Era așa cam prin amurgul serii, și se pori vîntul, încît fremăta codrul.

Copacul cel bătrîn și noduros pare-mi-se că scorburos, căci începu să scîrție din cînd în cînd în bătaia vîntului, și de cîte ori scîrțîia, se pornea din el un sunet parc-ar fi scuturînd cinevs undeva o pungă de bani.

Petrea trase cu urechea.

Lihnit cum era să-și vîndă taurul, ca să se scape de el, era în stare să intre în tîrg și cu copacii din codru.

„Mare minune! își zise. Te pomenești că e fermecat copacul acesta, copac năzdrăvan, care vorbește pe scîrțîite!"

— Nu cumva-ți vine să cumperi taurul de s-a oprit tocmai aici la tine? întrebă dînsul.

"Scîrți! scîrți!" făcu copacul clătinat de vînt și iar s-auzi ceva parcă s-ar fi scuturînd o pungă cu bani.

"Cum ai zis!? grăi Petrea. Marți, marți? Să ți-l dau, că-mi dai banii marți?"

Scîrți! scîrți!" făcu iar copacul.

"Bine, fie și marți, grăi Petrea. Se fac daraveri și pe așteptare, și mare lucru nu e să aștept pînă marți. Vorba omului e vorbă: un leu, un gologan și-o para și vin marți să-mi iau banii."

"Scîrți, scîrți, scîrți!" făcu copacul și-a treia oară, și de aci înainte putea Petrea să se-ntoarcă cu gîndul împăcat acasă.

S-a si întors liniștit și a-ndelete, ca omul care și-a făcut treaba și știe că nu mai are nici o grije.

A dat însă de dracul după ce a ajuns în fața fraților săi.

Se bucura, ce-i drept, cel mare că n-o să mai poată vedea cel mezin taurul, cel mezin, că cel mare n-o să-l mai poată vedea, și se bucurau amîndoi, că nu-l mai are nici Petrea, care se bucura și a scăpat de gîlceavă; au sărit însă amîndoi i ca înțepați de vespe cînd au aflat cui i-a fost vîndut taurul.

— Auzi, prostul tîrgului! strigară ei. Curat ca în poveste, să intre în vorbă cu copacii de la marginea drumului și să părăsească așa frumuseță de taur zicînd că l-a vîndut!

Las' pe mine, că știu eu ce-am făcut! răspunse Petrea tare încredințat c-o să-și ia banii, prețul taurului.

S'a și dus marțea viitoare, cum fusese vorba, ca să și-i ceară, dar copacul făcea si acum: „Scîrți, scîrți!"

Împrejurul copacului erau risipite ciolanele taurui, pe care-l mîncaseră, precum se vede, lupii.

"Cum ai zis!? grăi Petrea. Iară marți, altă marți!? Taurul l-ai mîncat, precum văd, pînă la ciolane, și cu banii mă amîni!? Haid', fie și asta! Te mai aștept, că pe așteptate ți l-am dat, dar să știi că marțea viitoare nu mai vin cu mîna goală, ci iau cu mine securea și ori îmi iau banii, ori te tai — parcă n-ai fi stat niciodată în picioare.

Așa a și făcut.

Marțea viitoare a luat cu el securea — un securoi, nu glumă, și, fiindcă copacul tot scîrțîia și numai scîrțîia și acum, Petrea s-a suflecat, și-a mai strîns cureaua de la brîu și dă-i cu securea, dă-i cu toată virtutea, ca să-l crape si să-l doboare ca pe un nemernic care nu se ține de vorbă.

Copacul acela era scorburos, și-un nenorocit oarecare, cine-o fi fost, fugind, pesemne, de niscaiva dușmani care-l urmăreau și neputînd să-și ducă cu sine comorile, le-a ascuns în scorbură, cu gîndul de a veni apoi — așa, mai pe furiș — ca să

și le ia. Se vede, însă, că n-a mai putut să se întoarcă, deoarece, crăpînd copacul la loviturile de secure, deodată începură să se verse din el bani, tot galbeni cu zimții neatinși, noi-nouți și sclipitori parcă ar fi ieșind chiar acum din tipar.

— Așa mai vii de acasă! grăi Petrea mulțumit. Acum ne mai ajungem la vorbă. Ne cam încurcăm, ce-i drept, că n-ai, precum se vede, mărunțiș, dar o s-o descurcăm și asta!

El luă apoi din grămadă un galben și plcă cu el acasă, pentru ca să-l schimbe, să-și ia leul, gologanul și paraua și să se întoarcă dup-aceea om cinstit, cu restul.

Frații lui, cel mai mare și cel mezin, se uitară zăpăciți unul la altul cînd aflară cum a dat el de bani. Vedeau ei că în scorbura copacului e o comoară și că mare prostie a făcut Petrea de n-a luat-o întreagă de acolo.

— Măi! Tare ești prostănac! îi zise fratele mai mare. Nu vezi ta că copacul nu s-a tîrguit cu tine, ci ți-a zis să vii marți și să iei drept preț al taurului tot bănetul ce vei fi găsind!?

Cam așa i se părea și lui Petrea lucrurile, căci copacul în adevăr nu se tîrguise.

Dar e mult bănetul, foarte mult! grăi dînsul.

— Mult, puțin, cît o fi, întîmpină fratele mezin, norocul nostru e! Fiindcă taurul era singur și nu l-am putut împărți, am lăsat-o la un noroc și norocul e că putem împărți galbenii frățește, cum a lăsat cu limbă de moarte tata, fie iertat. „Unul mie, unul ție și unul lui!"

Asta o înțelegea și Petrea: dac-așa a lăsat tata cu limbă de moarte, așa trebuia să fie.

Și-au înjugat dar frații boii, fiecare la carul său și au plecat să împartă comoara, s-o ridice să-și aducă fiecare partea acasă.

Haide-haide, încetișor, cum se merge cu carul cu boi, numără apoi: „unul mie, unul ție și unul lui", cu băgare de seamă, ca nici să nu înșeli, nici înșelat să nu fii, mai răsufli puțin, mai schimbi o

vorbă: pe înserate plecaseră, iar cînd s-au pornit cu carele încărcate de galbeni spre casă, era în amurgul dimineții și se mai porniseră și alții la drum.

— Am pățit-o! grăi fratele mai mare cînd zări un șir de care ce veneau din cealaltă parte spre dînșii. Te pomenești că prind de veste că avem bani în care și ne omoară, ca să ia banii de la noi. Voi să nu fiți însă proști, ci să le spuneți, dacă vă vor fi întrebînd, că aveți în car fie porumb, fie mălai mărunțel, fie orz pentru păsări.

— Așa o să facem! răspunse fratele mezin.

Întîlnindu-se apoi cu drumeții, aceștia le deteră, cum se obișnuiește între oameni, binețele cuvenite și-i întrebară de unde pînă unde și ce duc în care.

Iacă, niște porumb, minți fratele mai mare.

Iacă, niște mălai mărunțel minți fratele mezin.

Petrea însă nu mai mințise încă în viața lui, nu știa să mintă nici acum și nu știa ce să răspundă.

Ca să nu supere însă pe frații lui, el o scaldă în două ape.

— Bani buni, răspunse el, așa știu eu, dar nenea zice să vă spun că e orz pentru păsări.

— Bani buni să iei pentru el! răspunseră drumeții căutîndu-și de drum.

Ce să le vadă apoi ochii după ce au sosit acasă!

În carul fratelui mai mare era porumb și numai porumb, în carul fratelui mezin era mălai mărunțel și numai mălai mărunțel, iar în carul lui Petrea rămăseseră întregi și neatinși galbenii pe care-i încărcase.

Cei doi frați mai mari rămaseră uitîndu-se buzele umflate unul la altul. Știe însă omul dește să iasă din orișice încurcătură.

— Vezi tu, măi, ce e norocul cînd se ține de capul omului! zise fratele mai mare. Ce am face noi cu atîta bănet dacă n-am avea ce să mîncăm. Ca să nu murim de foame, Dumnezeu a rînduit ca unul să aibă porumb, altul mălai mărunțel, iar al treilea bani, ca să le împărțim frățește toate. O

baniță mie, una ție și una lui!

— Cum a lăsat tata cu limbă de moarte, grăi Petrea, care înțelegea si el că așa are să se facă.

Se puseră dar din nou la împărțeală.

Cînd colo... caută încoa, caută încolo, scocioreşte, răstoarnă-le toate de-a valma, fă-le val vîrtej: n-aveau si n-aveau la casa lor baniță, cu care să măsoare.

— Haid'! îi zise fratele mai mare lui Petrea, dă fuga în vecini, la popa, și roagă-l să ne împrurnut pînă pe-nsărate banița lui. Să nu te pună însă păcatele să-i spui că avem și bani de împărțit, te pomenești că se pune la pîndă, și-i hapsîn popa, face ce face ca să rămînem fără de ei.

— Mie-mi spui!? răspunse Petrea. Las' pe mine, că știu eu cum să-l iau pe popa!

Pe aci-i fu apoi drumul, cu un picior în prag cu altul în portița popii.

— Să ne dai, zise, pînă pe-nserate cu împrumut banița, că ți-o dăm cu camătă cu tot, dar să nu crezi că sunt niscaiva bani ceea ce măsurăm cu ea. E porumb și mălai mărunțel și ce-o mai fi.

Popa îi dete banița și rămase pus pe gînduri. Nu i se părea lucru curat vorba cu banii. De! îl știa pe răposatul om bogat, și mare minune n-ar fi fost sa le fi lăsat feciorilor săi vreo comoară, pe care o împart „cu banița mea între dînșii".

„De! mai știi!? își zise. Nici cu gîndul n-ai gîndi de unde-ți sare iepurele! Ia să-mi caut eu treabă."

Un rînd dar, două, umplură și deșertară frații, și cînele începu să latre, așa, mai rar, apoi tot mai întețit și în cele din urmă parcă l-ar fi apucat ceva totul de aproape. Nu mai rămînea îndoială că e prin apropiere cineva care dă năvală și nu vrea o dată cu capul să o ieie înapoi.

— Teamă mi-e, Petre, zise fratele mai mare, iar ai făcut vreo prostie și popa stă la pîndă, lătratul ăsta nu-i a bine: ia du-te și vezi, ce e și cum.

Petrea ieși într-o săritură și, ieșit, rămase cu gur a căscată.

Ce era adecă?

Popa, nemaiputîndu-și stăpîni rîvna, în adevăr ieșise, ca să steie la pîndă. Cînd era însă să treacă peste gardul de pari, l-a zărit cînele și a sărit la el. Dă cînele să-l tragă jos, dar dă și popa să sară înapoi și, cum era cuprins de spaimă, și-a pierdut sărita, a căzut într-un par și-a rămas înfipt în el într-o țeapă, încît se zbătea ca vai de el dînd din mîni și din picioare.

Aoleo! strigă Petrea și, om milos, alergă să-i vie într-ajutor și să-l scoată cumva din țeapă.

Popa se zbătea însă ca scos din minți, și cu cît mai rău se zbătea, cu atît mai adînc intra parul ascuțit în el. Cînd Petrea sosi la el, parul era intrat adînc de tot si abia mai putu să prindă vorbele:

— Săi, taică, și mă scapă, că n-o să mai stau cît voiu mai trăi la pîndă!

Nici n-a mai stat, că acolea i s-au înfundat zilele.

— Am pățit-o! strigă Petrea cuprins de groaza după ce se întoarse la frații lui. A murit popa tras în țeapă și-o să ne scoată pe noi vinovați de a-l fi omorît.

Fratele mezin, cuprins și el de groază, luă ce-i căzu la îndemînă, sacul cu galbeni în spinare, și-o porni gata de fugă.

— Stați, măi! strigă fratele mai mare, care era și mai cu minte. Ați căpiat, de-o luați atît de-a razna!? Domol, cu chibzuială, că graba strică treaba! Să-l luăm pe popa de acolo unde-o fi, să-l aducem aici, să batem un cui mare în ușă și să-l spînzurăm de el, că lumea o să zică că a venit să fure și, temîndu-se ca nu cumva să fie prins, s-a spînzurat el însuși.

— Așa-i! grăi fratele mezin dezmeticit. Să-l aducem, să batem cuiul și să-l spînzurăm.

Cît ai da din palme, o și făcură aceasta, apoi o luară la sănătoasa, fratele mai mare cu un sac de galbeni înainte, fratele mezin cu alt sac după el, iară Petrea, ca cel mai mic, în coadă cu un sac de

mălai mărunțel, ca să aibă și de mîncare.

— Trage, prostule, ușa după tine! strigă fratele mai mare fără ca să se mai uite înapoi.

— Să trag ușa după mine!? Cum s-o trag!? își zise Petrea buimac.

El aruncă sacul, scoase ușa din țîțîni, o luă cu popă cu tot în spinare și porni după frații săi, care se duceau cum se duce omul care vrea să scape de o primejdie mare.

S-au dus ei așa și s-au tot dus, pînă ce n-au ajuns într-un codru des, unde i-a prins noapte

— Ptiu! spurcăciune de om! strigă fratele mai mare cînd îl văzu pe Petrea ducînd ușa-n spinare cu popă cu tot.

Era-n codrul cel des și-ntunecos urît să tot fugi. Se auzea, parcă, pe ici, pe colo clefăit de lupi, normăit de urși și scîșnituri de fel de fel de alte fiare, care puteau în fiecare clipă să sară la ei și să-i sfîșie, ca să-și facă pofta de fiare. Popă mort în spinare le mai trebuia lor!? De unde știi ce e-n stare să-nceapă un popă mort!?

— Ei, bine! N-am decît să-l arunc, grăi Petrea, care gîfîia ducîndu-l de atîta timp.

— Ferit-a sfîntul! strigă fratele mezin. Te pomenești că, văzîndu-se singur, se dezleagă și se ia după noi.

— Așa-i, stărui fratele mai mare. Acum, noaptea, e puterea morților: ține-l de-aproape; nu-i da răgaz!

S-au mai dus ei așa, unul înainte, cellalt după el și al treilea-n coadă, dar era întunerec și urît, nu știau unde se duc și erau obosiți de abia-i mai duceau picioarele. Ce să facă!? Ar mai fi dat ei să odihnească, dar le era frică și de una, și de alta, și de toate, căci nu știi ce se ivește-n timp de noapte-n mijloc de codru des.

Ca oameni cu minte, își căutară-n cele din urmă un copac mare și crăcănat, se urcară în el și se cuibăriră toți trei între crăcile lui, ca să mai răsufle, ba să și doarmă chiar, dacă vor fi putînd.

— Măi Petre! grăi fratele mai mare. Să nu te pună păcatele să adormi: stai de pază, ca să ne vestești dacă s-ar ivi ceva, și bagă de seamă la popa, ca nu cumva să ne facă vreo poznă. După ce ne vom fi făcut apoi rîndul, stăm noi de pază și-o să dormi tu.

Petrea răzămă ușa de două crăci și-o sprijini de trupina copacului, pipăi cuiul din ea, ca să vadă dacă e țeapăn, puse mîna pe funia de la gîtul popii și se-ncredință că e bine strînsă.

— Grija mea! răspunse apoi. De mine capul să nu vă doară. Dormiți liniștiți ca la voi acasă, că stau eu de pază.

Mai stete apoi cît mai stete uitîndu-se cu ochi de pisică pînditoare cînd înainte, cînd înapoi, cînd la dreapta, cînd la stînga.

Deodată, el își opri răsuflarea.

Se auzea parcă prin apropiere fîșîit de frunze, ba peste puțin se iviră prin întunerec niște mogîldețe în chip de om, una, două, trei, multe, tocmai douăsprezece, și încă una pe deasupra.

Erau doisprezece tîlhari de codru, haramine adevărate, cu căpitanul lor, harambașa, care era al treisprezecelea, și veneau încărcați de fel de fel de scule, mătăsuri, catifele și alte scumpeturi pe care le adunaseră de pe ici, de pe colo, și se opriră tocmai sub copacul cel crăcănat, ca să poposească și să-și facă rost de masă bogată.

Inimile celor trei frați se făcură cît un purice.

— Ne-am topit! șopti fratele mai mare. Ne zăpsesc și iau sacii cu galbeni de la noi.

— Ba te pomenești că ne mai și strîng de gît, adăugă fratele mezin.

— Și ne spînzură de crăcile copacului, zise Petrea. Urît lucru să stai pitit între crăcile copacului sub care poposesc doisprezece tîlhari de codru cu căpitanul lor, harambașa.

Ei se puseră să adune vreascuri si crăci, ca să-și facă foc, și adunau și tot adunau, cum adună tîlharii, ca să facă foc tîlhăresc.

— Aoleo! șopti Petrea după ce focul fu aprins. Ne-neacă-n fum! ne pârjolesc!

— Taci măgarule, că ne dai de gol, îl mustră fratele mai mare.

— Și ne duci la pierzare, adaogă fratele mezin.

— Bădiță! grăi peste cîtva timp Petre, îmi vine să tușesc, că mă îneacă fumul.

— Taci! Stăpînește-te! se răsti fratele mai mare.

— Bădiță! grăi iar Petrea, m-apucă sughițul.

Fratele mezin îi dete un ghiont.

Tîlharii luară-n vremea aceasta un berbece pe care-l aduseseră cu dînșii, îl tăiară, îl traseră așa nejupuit în frigare și-ncepură să-l frigă.

— Mă-năbuș, bădiță! șopti Petrea înecat de fumul cel greu al lînei date la pîrjol.

Frații lui îi deteră fiecare cîte un ghiont, deși se-năbușeau și ei.

Tîlharii aceia prădaseră, din întîmplare, și o biserică, din care luară cu dînșii, între altele, și un sac de tămîie. Fiindcă e păcat să prazi biserici, mai unul, mai altul dintre dînșii era cuprins de căință și, fiindcă lui Dumnezeu îi place mirosul de tămîie, luară, ca să îmblînzească mînia lui Dumnezeu, fiecare cîte un pumn de tămîie și-l aruncară în foc, încît se ridică deodată spre cer un fum curat, de care mirosea toată pădurea.

— Eu strănut, bădiță! șopti Petrea. Nu mai pot! strănut!

N-au ajuns frații lui să-i dea cuvenitele ghionturi, cînd el și strănută un strănutat, încît răsună toată pădurea, se zgudui el si se cutremură ușa cu popa, de cheia se suci în ea și căzu din zăvor în mijlocul haraminelor.

Cei doi frați, cel mare și cel mezin, rămaseră pe jumătate morți, iar tîlharii săriră deodată în picioare și toți doisprezece dimpreună cu căpitanul lor rămaseră cu nasul în sus, uitîndu-se în copac, de unde auziseră strănutul și de unde căzuse cheia.

Acum era acum!

Fiindcă jos era lumina focului, iară sus era și

fum, și întunerec, s-au înholbat tîlharii cît s-au înholbat, dar n-a putut să deslușească nici unul nimic.

— Măi, dar blegi mai sunteți! grăi în cele din urmă unul mai cuminte și mai cu frica lui Dumne¬zeu. Nu vedeți voi că s-a ridicat fumul de tămîie pîn' la poarta raiului și Sf. Petre a strănutat și de bucurie ni-a arunca cheia raiului, ca să intrăm după plac fiecare la rindul lui?

— Numai să nu fi vrut cumva-n supărarea lui cea păgînească să ne lovească cu ea în cap, întîmpină altul mai fricos.

— Se poate și asta, zise altul.

— Mai știi?! grăiră iar alții, și o grea îngrijare îi cuprinse, ca pe niște oameni păcătoși ce erau.

— Bădică, zise iar Petrea, cade ușa cu popă cu tot, nu mai pot să-l țiu pe popa...

Și nici n-a zis-o bine, cînd, „hurduluc", a și lunecat ușa și-a căzut cu popă cu tot în mijlocul nenorociților de tîlhari.

— Ne-am topit! strigară ei. Iaca și Sf. Petru, el însuși, cu poarta raiului cu tot!

Cuprinși apoi de groaza păcătosului, ei o tăiară la fugă dimpreună cu căpitanul și se risipiră ca puii de păturniche, lăsînd acolo și berbecul cel fript în coaja lui, și sculele, și mătăsurile, catifelele și celelalte scumpeturi, și sacul cu tămîie, tot ceea ce adunaseră prădînd azi ici, mîne colo.

— Ha-ha-ha! începu să rîda Petrea, mare grabă v-a apucat!

Rîdeau acum și frații lui, cel mare și cel mezin: le plăcea comedia, că era frumoasă și neașteptată, și nu te-ai fi săturat să-i vezi pe tîlhari fugind ici cu genuchele-n nas, colo cu călcîiul în ceafă.

Văzîndu-i pe tîlhari spulberați, frații se deteră jos din copac și se aruncară asupra boccelelor rămase-mprejurul focului. Acum însă nu mai făcură împărțeală frățească, ci luă pe apucate fiecare ce-i cădea la-ndemînă și ce putea să-ncarce și să ducă. Pe cînd fratele cel mare și cel mezin se

ghiftuiră cu scule, cu mătăsuri, cu catifele și cu alte scumpeturi, Petrea — el tot el — scoase cuțitul de la brîu și, lihnit cum era de foame, începu să taie din berbecele fript de tîlhari și să mănînce, să mănînce cum știe omul, care numai la pîntecele lui se gîndește și nici n-aude, nici nu vede pînă ce nu se satură.

Sătul în cele din urmă, el se uită-mprejur și se pomeni singur.

Frații lui, încărcați odată cu de toate, o luaseră la sănătoasa pentru ca nu cumva tîlharii, viindu-și în fire, să-și schimbe gîndul, să se-ntoarcă și să-i prade.

Rămăsese Petrea numai el singur cu popa.

— Sărac de tine, popă, grăi dînsul. Te-ai sucit și tu și te-ai învîrtit, și tot ai făcut un lucru creș¬tinesc și după moartea ta. N-am, însă, nici eu să te părăsesc păgînește, ca să te mănînce corbii, și vulturii, și fiarele codrului.

Om cu suflet creștinesc, el se puse dar pe lucru și începu să scurme pămîntul cu cuțitul cel mare, ca să facă groapă și să-l înmormînteze pe popa.

— Biet de sufletul tău! grăi apoi. De murit, ai murit fără de luminare, de bocit, nu te-a bocit ni¬meni, de prohod, n-ai avut parte: să-ți dau cel puțin tămîie, ca să-ți treacă sufletul cu fumul ei în cealaltă lume.

El luă apoi coșul de tămîie și-l deșertă peste jăratecul rămas în vatra tîlharilor.

Acum da, fără doar și poate se ridică fumul și se-nălță pînă la poarta raiului, unde ședea Sfîntul Petre, care știa că tămîia a fost pusă cu inima curată pe foc.

Nici c-a mai stat mult pe gînduri, ci s-a pornit, acum cu adevărat s-a pornit de-acolo de sus din cer și nu s-a mai oprit decît în fața lui Petre, care ședea pe un buștean și se uita cum se ridică fumul de tămîie.

— Bun găsit, nepoate, îi zise Sf. Petre cu blîndețea lui de om bătrîn. Dar ce mai faci?

— Păi ce să fac!? Iacă, stau si eu pe bușteanul ăsta, răspunse Petrea uitîndu-se în ochii moșneagului. De sătul, sunt sătul, pe frații mei i-au dus vîntul și păcatele lor, pe popa l-am îngropat; nu mai am altă treabă decît să stau.

— Bine faci, nepoate, grăi. Sf. Petru, i se cuvine odihna omului care și-a făcut treaba. Și fiindcă bunului. Dumnezeu din cer i-au plăcut și-i plac faptele tale, am venit la tine trimis de el, ca să te laud în numele lui.

— Mulțămim dumitale, grăi Petrea ridicîndu-se puțin de pe buștean.

— Și mi-a poruncit bunul Dumnezeu — urmă Sf. Petre — să-ți spun să ceri ceva de la el, că ține să aibă mulțumirea de a-ți împlini o dorință, orișicare ar fi ea.

— Nu cer nimic; n-am nici o dorință! răspunse Petrea foarte răspicat.

— Nu se poate, tizule, stărui sfîntul cu barbă scurtă și creață, împotriva lui Dumnezeu nu poate nimeni să se pună; el le știe toate și toate le poate: cînd zice să ceri, trebuie să ceri, cînd îți dă, trebuie să iei!

— Dară-i așa și merge pe de-a sila, ce rnă mai întreabă pe mine!? răspunse Petrea.

— Nu te obrăznici, omule! îl mustră purtătorul cheilor de la rai. Cere-ți bogății cîte vrei, c-o să le ai.

— Am, răspunse Petrea, destule, și-nu știu ce să fac cu ele. Belea, nu altă!

— Cere sănătate! urmă Sf. Petre.

— Nu mă vezi!? răspunse Petrea. Cum aș putea s-o cer cînd o am?

— Cere-ți viață lungă! stărui Sf. Petre.

— Auzi vorbă! întîmpină Petrea. Să cer punga cînd nu știu ce-i în ea? De unde știu eu ce-am cerut cînd cer viață.

— Cere noroc! se răsti Sf. Petre perzîndu-și răbdarea.

— Mai norocos decît mine cine se simte!?

răspunse iar Petrea. Lăsați-mă cum sunt, că mai bine decît așa nu poate să-mi fie.

Sf. Petre, care știa mai bine decît orișicine ce e porunca de sus, se apropie și-i șopti cu glas adimenitor la ureche:

— Cere-ți, prostule — îi zise — nevastă si copii si casă cu rost.

— Aoleo! grăi Petrea dîndu-se trei pași înapoi. Nu ți-e rușine, om bătrîn, să mă ispitești!? Asta o aștepți pe tăcute, că vine cînd e să vie, și nu poți să scapi de ea.

Sf. Petru își încreți acum sprîneenele.

Văzînd că nici așa, nici așa n-o scoate la capăt cu el, întoarse foaia.

— Nu-nțclegi, omule, că-i poruncă, și la porunca lui Dumnezeu trebuie să te supui! îi zise cu as¬prime.

— Dacă e pe poruncite — răspunse Petrea, n-am încotro, și pe sufletul tău să fie. Iacă, cer... ce să cer!? Cer — grăi, ca să ceară ce nu i se poate da — cer să-mi dea niște cimpoi de țînțar.

Nu știa, biet de el, că pe Dumnezeu nu poate nimeni să-l înșele, că lui Dumnezeu orișice ai cere tu, îți dă ce-ți vrea el.

Sf. Petru se depărta dar, și cît dai în palme se și întoarce cu cimpoile de țînțar, niște cimpoi subțiri de abia puteai să le vezi cu ochii și le țineai în mînă fără ca să sîmți că ai ceva!

— Uite, băiete, iacă cimpoile pe care ți le-ai cerut, și să știi că atunci cînd cînți din ele, îți pere ție și le pere celor ce te-ascultă și foamea, și setea, și supărarea, și durerea și oboseala, te simți ca-n slava cerului și joacă toate împrejurul tău. Așa să știi! zise Sf. Petre, și se făcu nevăzut.

Petrea rămase ca un căzut din cer, uitîndu-se cînd în zarea în care se perduse sfîntul, cînd la cimpoile pe care abia putea să le vadă și simtă între degetele lui și-n care nu-ndrăznea să sufle, ca să le-nfoieze.

— Iată-mă și cu cimpoi, grăi în cele din urmă,

dar nu știu ce să fac cu ele.

Cum stătea însă el așa, iată că lupii din codru, care mușinaseră mirosul de berbec fript în coaja lui, începură să se adune, și peste puțin el se văzu-n'unjurat din toate părțile de haita flămîndă și cu ochi scînteietori, niște lupoi mari, care clefăiau și-și arătau pe rînjite dinții, gata să-l sfîșie și să-l mănînce.

— Stați, grăi dînsul, că am eu leac și pentru blănile voastre! Dacă vi-e foame, vă satur eu! zise, apoi suflă o dată-n cimpoi si începu să cînte cum îl duceau degetele.

Acum să vezi lucru nemaipomenit! Lasă că frica i-a trecut într-o clipă, dar lupii se-nblînziră și începură să deie ca niște cățeluși din coadă, apoi se porniră să joace, să salte, să se deie de-a tumba și să facă fel de fel de-nvîrti-i, încît era mare frumusețe să-i vezi și te sîmțiai ca-n altă lume.

Vazînd așa, Petrea plecă mergînd înainte, ca să iasă cumva din codru la luminiș și la lume cu oameni, că i se urăște omului singur și la alți oameni îl trage firea. Lupii, după el, tot săltînd, jucînd, dîndu-se de-a tumba și făcînd fel de fel de alte giumbușuri.

Cînd fu, colea, prin revărsatul zorilor de zi, Petrea ieși la marginea codrului și văzu 'ntinzîndu-se 'n fața lui țarini și livezi și finețe ca pretutindeni unde omul e om la el acasă.

"Așa! își zise. Acum e și mai bine!"

Lupii, cînd el încetă a mai cînta din cimpoi, se speriară de luminiș și o luară la fugă, întorcîndu-se acasă la ei, în desimea cea-ntunecoasă a codrului.

Petrea — ce să facă? — încotro să apuce? unde se ducă?

A luat-o așa pe cîmp, printre țarini și livezi și ici, pe colo și peste ele, s-a dus si s-a tot dus, pînă ce a ajuns la un sat cu oameni, iar aici s-a oprit la casa popii, că popa e fruntea satului.

— Bună ziua, părinte!

— Noroc bun, fiule! Dar de unde și pînă unde?

— Vin de acasă, părinte, și nu mai știu de unde am plecat, pe unde am fost, unde am ajuns și-ncotro să apuc.

Popa, om cu multă pricepere, a înțeles din vorbele aceste că are a face cu un om zăpăcit, care a pierdut cărările, umblă buimac și nu-și găsește rostul.

„Așa om îmi trebuie mie, își zise; nici de ici, nici de colo, sade unde și cum îl pui".

— Să intri, băiete, urmă, slugă la mine, că ai puțin de lucru și-ți dau simbrie bună. Uite, urmă iar, diminețile te scoli, rînești prin grajduri, apoi mai stai, după aceea duci vitele la adăpat și le dai nutreț și iar stai, în urma tai lemne, faci focul la bucătărie și iar stai, în sfîrșit, pleci cu caprele la păsune și stai toată ziua fără de nici o treabă, iară după ce te-ntorci cu caprele, tot ca dimineața, mai faci cîte ceva și stai și iar stai. Iar simbria o să fie pe an șapte capre cu iezii lor și-un țap cu coarnele răsucite, ca să nu pleci de la casa mea cum ai venit.

— Să intru, părinte! grăi Petrea, și rămase slugă la casa popii, ca să aibă și el rost în lume.

Le-a făcut apoi, dimineața, toate cîte erau de făcut și-ar mai fi stat să răsufle dac-ar fi avut cînd și unde; vai, însă, de sufletul lui după ce a ieșit cu caprele popii la pășune.

Îndată ce-a ajuns acolo, s-au risipit parc-ar fi intrat toți dracii-n ele. Una se urca pe stînci, alta se cobora-n gropi, iar alta sărea șanțurile, rodea coaja de la copaci ori se vîra prin garduri la varza vecinului. Nu degeaba e dată capra și la poarta cerului în paza necuratului: alerga omul cu limba scoasă cînd în jos, cînd în sus, cînd dreapta, cînd la stingă, dar nu era-n stare să adune și să le ție la un loc.

— Stați, zise el în cele din urmă, că n-o să fiți voi mai cu moț decît lupii: am eu leac și pentru bărbile voastre!

El scoase apoi cimpoile și-ncepu să cînte.

Ca trase pe sfoară se adunară caprele cu iezii lor și cu țapii cei cornurați împrejurul lui și porniră pe un joc nebunesc cum numai caprele știu îndruga. Nu le mai era acum nici foame nici sete și tot neastîmpărul firii lor se potolea îl jocul care făcea să le tremure bărbile lungi și urechile atîrnate.

A stat dar Petrea toată ziua în umbra uniui tei cu frunzele late și a cîntat în mijlocul caprelor, care se uitau cu drag la el urmîndu-și jocul. Seara însă, cînd s-au întors acasă, caprele erau lihnite de foame, că nu le mai cînta Petrea din cimpoi, și au tăbărît pe gardul popii de l-au stins ca lăcustele.

A doua zi tot așa si a treia nu altfel.

— Taică părinte — grăi preuteasa, care era cam pestriță la mațe — mie nu mi se pare lucru curat ce mi-e dat să văd. Nu știu ce o fi făcînd omul ăsta al nostru cu caprele, că se-ntorc seara flămînde, dau și mai puțin lapte și ne rnănîncă toate gardurile.

— Cam așa mi se pare și mie, răspunse popa, care popă și om cu frica lui Dumnezeu din vorba vestei sale nu ieșea, că ținea să aibă pace-n casa lui.

— Ia du-te tu — urmă preuteasa — și stai la pîndă, ca să vezi ce e și cum.

Mai că da, mai că ba, mai că se cuvine, mai că nu, după multă tura-vura rămase, nici că s-ar fi putut altfel, pe a preutesei, și zorile dimineții următoare popa se duse și se ascunse într-un mărăciniș, ca să stea la pîndă și să-l prindă pe Petrea cu ocaua mică.

Vai de mama lui, că-n rău ceas l-a făcut!

Se porniră caprele, și iezii, și țapii la joc cînd Petrea începu să cînte din cimpoi, dar se porni cu atît mai vîrtos popa, care avea fire de om, și tremurau bărbile țapilor, dar mai rău tremura barba popii, căruia spinii din mărăcini îi sfîșiau hainele și-i zgîriau pielea și obrajii de-ți era mai mare mila de el. Nu-l usturau însă pe popa zgîrieturile, nu-l obosea jocul, nu-l supăra nimic, căci cimpoile le stingeau toate și-i îndulceau firea de se uita și el cu

drag la Petrea și, de cîte ori sălta-n joc, își zicea: „I-o dau! i-o dau!" Un copil avea și el la casa lui, o fată, boboc de fată, și era gata acum să i-o deie și pe aceasta lui Petrea de nevastă, căci așa ginere nu-și mai putea găsi.

Toată ziulica a dus-o așa, și nu i-ar fi părut rău dacă s-ar fi lungit ziua — una din trei.

Ce-a pățit apoi cînd, seara, s-a-ntors acasă cu hainele zdrențuite, cu barba-ncîlcită și cu trupul plin de zgîrieturi asta-i altă vorbă, pe care ți-e s-o lași încurcată.

— Om ești tu și bărbat, și popă, cogeamite popă!? îl mustră preoteasa. Un prostănac ca el să te facă astfel de rîsul lumii și de batjocura copiilor!

— Taci, muiere, și-ți pune pază gurii, că nu știi tu ce e aia! se dezvinovăți popa. Aș vrea să te văd pe tine, ce-ai face cînd l-ai auzi cîntînd din cimpoile lui! Chiar în biserică dac-ai fi, n-ai putea decît s-o pornești pe joc.

— Eu? așa cum mă vezi aci! strigă preuteasa. Eu să joc, dacă nu vreau!? Asta aș vrea s-o văd! Eu nu mă las, nu mă dau, nu mă pornesc nici dac-ar fi să crap! Nu sunt doară o motoloagă ca tine.

— Bine! îi zise popa. Las', c-o să-ți văd virtutea! O să-l pun, cînd s-o întoarce, să cînte și-o să te văd dacă te mai țanțoșești ca acum.

Nu-i dedea maichii preutesei mîna să zică nu, a rămas dar ca Petrea să-i cînte din cimpoi după ce se va fi întors cu caprele.

Știa dînsa că n-o să joace, dar cu cît rnai aproape era timpul ca Petrea să se-n toarcă, cu atît mai îngrijată se simțea dînsa.

„De unde știi — își zicea — ce fel de drăcii o fi avînd prostul acela, și rușine tot n-aș vrea să pat.

Ea-și căuta dar o ascunzătoare, cînd auzi tălăngile turmei de capre. Dar unde să se ascundă, în vreun butoi din pivniță? Prea era înfundat. Ea se urcă răpede-n pod, dete peste lădoiul în care-și ținea caierele de in și de cînepă, sări-n el trase capacul, ca să se-nchidă bine, apoi rămase acolo

pitită și oprindu-și răsuflarea.

Au găsit însă sunetele cimpoilor pe biata femeie și-n fundul lăzii, și cînd Petrea a început să cînte, s-a pornit și ea pe joc, și dă-i acolo unde se vîrîse, dă-i cu toată virtutea, încît juca si lădoiul cu ea — hodoronc! hodoronc! pînă ce n-a ajuns în gura podului, de unde a căzut — hurduluc! — în tinda casei.

— O dau! i-o dau! strigă preuteasa, gata' și ea să și-l facă ginere pe Petrea.

S-a făcut apoi nuntă mare ca la casa unui popă, și iată-l și pe Petrea om cu rost, cu casă și cu masă, ba-n urmă și cu copii.

Iară cînd avea vreun neajuns, vreun necaz, vreo supărare ori cînd i se punea ceva de-a curmezișa, își lua cimpoile, cînta și toate erau bine.

Cine o știe mai departe, mai departe s-o spună.

Limir-Împărat

A fost ce-a fost... a fost odată o văduvă care avea o fată, Lia, și văduva era săracă de nu mai știa cum să-și înnoade zdrențele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creșteau flori pe unde-i călca piciorul și da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el.

Diminețile, când se deștepta din somn, văduva suspina din greu, căci nopțile o visa totdeauna pe fata ei voioasă și fericită înconjurată de bogății și gătită ca o împărătească, și grea mâhnire o coprindea când o vedea săracă și îmbrăcată în vestminte făcute din căpătate, dar peste puțin fața mamei iar se înveselea, căci Lia era și în sărăcia ei tot voioasă și fericită, parcă ar fi încunjurată de bogății și gătită cum o visase, ca o împărătească.

Sculată în crepetul zorilor de zi, Lia se furișa tiptil din coliba sărăcăcioasă, ca să nu turbure nici măcar prin răsuflarea ei somnul maicii sale, și începea să mături preajma casei, să curețe cotețele celor trei găini pe care le aveau, să-și adune porumbeii și să facă rânduială puind fiecare lucru la îndemână, după cum cere rostul lui. Și cum mătura și făcea rânduială, Lia nu începea de la pragul colibii, ci de la cel mai depărtat colț al curții, și mâna gunoiul spre ușa de intrare, ca să nu rămîie nici un unghi nesocotit și necurățit. Când se scula, văduva stetea mai bucuros afară decât în casă, și Lia ridica gunoiul din prag, îl ducea la locul lui, apoi intra ca să dereticească prin colibă, cântând voioasă, și oglindă luminoasă se făcea toate sub mâna ei, încât, împărat de-ai fi fost, ți-ai fi părăsit palatele ca să stai în coliba văduvei.

Iar când Lia ieșea din colibă, curtea era plină de flori răsărite pe urmele pașilor ei, care toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau

întristate: „Bună ești, frumoasă ești, harnică ești, dulce ești la fire, și totuși, mult mai ai să umbli și să alergi, căci ursitul tău e dus după lume de 9 ani acum în pământ.”

Așa azi, așa mâne, multe zile de-a rândul tot așa, până ce Lia n-a fost cuprinsă de un nespus dor de ducă.

– Am să plec, mamă, în lume, că nu rnă mai rabdă pământul și mă duce dorul, zise ea. Sunt acuma fată mare și eu și mi se cuvine să-mi caut rost în lume.

Văduva suspină, căci atâta copil avea și ea și mult îi era dragă fata, dar mamă era, ca orișicare mamă, norocul copilului său îl visa, iar norocul în lumea largă se găsește.

– Mergi - îi zise dar - copila mea, și nici spine, nici buruiană în cale să nu-ți găsești.

Lia frământă aluat din făină neagră și-și făcu o azimă de drum, apoi porni în cale lungă, nu cu opinci de oțel și curele de vițel, ca Făt-Frumos din poveste, ci desculță, ca o fată săracă, și se duse zi de vară până în seară, peste văi și dealuri, cum o ducea potecuța pe care mai umblaseră și alții.

Cum se ducea așa, iată că dă peste o turmă de oi, care păștea păzită de dulăi, în vreme ce păcurarii dormeau la umbră de mărăcini. Liei i se făcu milă de ea, căci dulăii erau toți șchiopi de toate patru picioarele, iar oile, sărmanele, toate erau pline de scaieți, de se făcuse pâslă bătucită lâna de pe ele.

– Oițelor, dragelor - le zise Lia - ia veniți la mama, ca să vă curețe. Oile alergară din toate părțile și se adunară împrejurul ei ca bobocii plouați împrejurul cloștii, iar ea se puse pe muncă grea și lungă, ca să le scoată scaieții din lână, unul cîte unul, încet și cu băgare de seamă, cu degetele subțiri și măiestre, ca nici pielcuța să nu le doară, nici firele subțiri să nu se rumpă.

Mult a stat așa și le-a curățit, și iar le-a curățit, de s-au adunat vrafuri mari de scaieți și la dreapta

și ia stingă ei, dar nu s-a lăsat până ce nu le-a văzut toate curate și cu lâna moale și creață, parc-ar fi trecută prin darac.

– Câți scaieți ai scos, atâte zile să ai - îi ziseră oile ușurate - și orișicât de lung ți-ar fi drumul, buruiană în cale să nu-ți găsești, mai ziseră și ele, parc-ar fi știut vorba mamei.

– Dar voi, cânilor, dragilor, de ce șchiopătați fiecare de cîte toate patru picioarele? îi întrebă ea acuma pe dulăi.

– Pentru că suntem desculți ca tine, iar nu încălțați ca oile - răspunseră ei - și sunt mulți spini și multe mărăcini prin care avem să alergăm.

Lia iar se puse pe muncă lungă și grea, ca să le scoată spinii din tălpi, tot unul câte unul, tot încet și cu băgare de seamă, tot cu degetele subțiri și măiestre, ca nici să nu simtă când îi scoate.

– Câți spini ai scos, atâți ani să numeri în viața ta - îi ziseră cînii - și orișicât de lung ți-ar fi drumul, peste spini în cale să nu dai.

Lia plecă mai departe ușurată, căci ușurat se simte omul care li-a făcut altora vreo ușurare, și-și urmă drumul pe potecuța cea netedă și curată, de era mare mulțumire să calci cu piciorul gol pe ea. Nu trecu însă mult și dânsa iar se opri.

În drumul ei se zbătea în arșița soarelui o biată de râmuliță, subțirică, străvezie și plăpândă. Ar fi vrut, sărmana de ea, să intre în pământ, dar prea era bătătorit locul pe potecă, s-ar fi târât mai departe, dar i se sleiseră puterile și rău o ardeau razele fierbinți ale soarelui, care uscă și seacă viața.

Liei i se făcu milă de ea, o luă frumușel și, dând cu ochii de un mușuroi, scurmă puțin pământul din el, o puse în scurmătură și-o acoperi.

– Scurtă să-ți fie și netedă calea, căci mare bine mi-ai făcut - grăi râma - și să-ți aduci aminte de mine când te vei afla în mare strâmtoare.

Plecând înainte, Lia văzu în zarea depărtării o pădure, dar cum mergea, pădurea venea, parcă, și

ea și se apropia, încît ai fi crezut că aleargă - curat ca în poveste! Nu făcu, însă, Lia decât puțin drum, când dete peste o cârtiță, care, orbită, sărmana, de lumina zilei, umbla buimacă și deznădăjduită că nu mai poate să-și găsească mușuroiul în care o așteptau puișorii flămânzi.

I se făcu Liei milă și de ea, o luă în poală și o duse la mușuroiul în care pusese râma.

– Bine cu bine să ți se răsplătească - îi zise cârtița - căci mare bine mi-ai făcut și în greu drum ai plecat. Să știi, însă, că din drum n-ai să te abați și unde ți se va sfârși poteca, acolo să te oprești.

Lia își urmă drumul, încă mai ușurată, și haide! pe potecă înainte, tot mai aproape de pădurea deasă și plină de buruiană mare și de mărăcini înțesați.

Fiindcă în lumea aceasta drumurile toate se înfundă, pe înserate, când Lia a ajuns la pădure, s-a înfundat și poteca cea netedă și curată. Lia s-a oprit dar și, nemaiștiind încotro să apuce, s-a așezat pe iarba verde și moale, s-a lăsat în paza duhurilor curate și, obosită cum era, de drum, a adormit deodată cu asfințirea soarelui.

Dimineața, în revărsatul zorilor, când s-a pomenit din somn, ochii ei s-au oprit asupra unei poteci netede și curate, care șerpuia prin pădure, printre buruieni și mărăcini.

Cârtița luase înțelegere cu râma și peste noapte se adunaseră toate cârtițele ca să taie rădăcinile mărăcinilor, toate râmele, ca să taie rădăcinile buruienilor și să afâneze pământul în calea Liei, iar oile l-au bătucit cu unghiile lor cele tari și câinii l-au netezit cu tălpile lor cele moi, încât era o mare mulțumire să calci pe el.

Lia își urmă dar drumul sprintenă și voioasă până în prânzul cel mic, până în cel mare și până în amurgul serii, când iar i se sfârși poteca, și dânsa iar se opri, iar se așeză pe iarba verde și moale și iar adormi sub paza duhurilor curate. Când se pomeni a doua zi, ochii ei se opriră asupra florilor

care crescuseră pe urma ei și se plecau, ca de obicei, spre ea și-i ziceau mai înviorate:

– Bună ești, frumoasă ești, harnică ești, dulce la fire și miloasă ești, dar tot mai ai să umbli și să alergi, ca să ajungi unde nimeni nu te așteaptă.

Iar în partea cealaltă se urma poteca netedă și curată printre spini și mărăcini, parcă ar fi voit să zică: „Vino, fată și mă calcă”.

A doua zi ca cea dintâi, iar a treia zi pe înserate poteca s-a sfârșit la o dărăpănătură de colibă pustie și părăsită în mijlocul pădurii, s-o vezi și să nu te mai uiți la ea.

Lia, cu toate aceste, intră, căci acolo avea să se oprească, unde i se înfunda drumul.

Să vezi cu ochii și să nu crezi cu gândul ceea ce era în colibă!

Era parcă Vântoasele au stat în ea și și-au făcut toate toanele: toate colțurile pline de păiengeniș îngreunat de praf și de gunoaie, adunate din șapte țări, iară pe jos și pe pereți, să știi și să nu mai spui nimănui ce era și cum! Lia se puse pe muncă lungă și grea, ca să dereticească și să curețe, să adune gunoiul și să-l care și să-și facă cuibul atât de curat ca pe iarba verde și moale și, în vreme ce ea lucra, poteca, pe cane venise se umpluse de flori care cântau voioase în adierea vântului de seară.

După ce s-a înnoptat bine, deodată s-a pornit afară un viscol parcă veneau Vântoasele, și nu alta, și răsunau prin văzduh zbierete și țipete de te treceau fiorii.

Cuprinsă de spaimă, Lia nu mai știa ce să facă și unde să se ascundă, unde să-și găsească adăpost. Ea sări iute pe vatră și se furișă-n cuptorul pe care-l curățise de cenușă, când deodată Ielele, nebunele, deteră năvală val-vârtej unele peste altele, care pe ușă, care pe fereastră, care prin crăpăturile din pereți, căci se strecoară ele și prin urechea acului.

Și erau, neică, frumoase toate, care de care mai subțirică, și mai ușoară, și mai sprintenă, și mai zburdalnică, și gătite toate în haine țesute ca

păiengenișul, încât ochii Liei se deschiseră mari și rămaseră înțepeniți în țâțânile lor, că nu se mai săturau să vadă și să se uite cu jind de femeie jignită.

– Ce e aici!? ce a fost? ce are să fie!? grăi cea mai mare dintre ele, înspăimântată de curățenia pe care o vedea împrejurul ei.

Aici a fost ori e cineva... Sâmt, parcă, miros de ființă străină ... Inima Liei ticăia pitiș, căci vai era și de sufletul, și de trupșorul ei dacă Ielele, nebunele, care o zăpsiseră, îi și dedeau de urmă.

– Nu-i! nu-i! nu-i! strigară însă toate din toate părțile. Nu poate să fie! am dat roată împrejur, și nicăiri iarba nu-i călcată și nici fir de păr, nici zdreanță de haină, nici urme de sânge țâșnit n-am găsit pe spini și pe mărăcini, iar prin văzduh numai noi putem să străbatem.

Văzuseră ele pîrtia de flori pe unde călcase piciorul Liei, dar nu putea chiar nici în basm să le treacă prin minte gândul că florile vii sunt urmă de fată cu inima curată; se potoliră dar, se prinseră în horă și începură să joace lin, bătând cu piciorul în pământ și cântând cu glas adimenitor: „Ieși, Limir, ieși, Limir-împărat, ieși să bem și să mâncăm! - Ieși, Limir, să ne veselim! Ieși, ieși, ieși, Limir-împărat."

Și atât de lin jucau și atât de ademenitor cântau, încât Liei îi venea să iasă din cuptor și să se prindă în horă cu ele. N-a mai făcut-o însă și asta, căci deodată pământul se deschise și în deschizătură se ivi, ridicându-se încetul cu încetul un tânăr, și trupeș, și chipeș, să-l vezi și să știi că l-ai văzut, Limir el însuși.

Limir acesta era nu un făt-frumos ca toți feții-frumoși de prin povești, vreun fecior de împărat, care umblă razna prin lume și încurcă mințile zânelor și ale fetelor de împărat, ci el însuși împărat, care avea și împărăție întinsă, și oștiri nenumărate, și palaturi strălucite, și slujitori credincioși, toate câte se cer pentru o stăpînire

mare și puternică. Toate le avea, ba mai era și blând, și drept, și milos, și darnic, cum unui împărat i se cuvine să fie, dar avea și un păcat: prea se credea, prea se socotea mai și mai decât toți, prea era doritor de a ieși din lume și prea nemulțumit că nu poate să iasă și, văzându-i slăbiciunea aceasta, Ielele s-au făcut stăpâne pe el și-l ademeneau, și-l furau cu momeli, ca să-și petreacă nopțile veselindu-se în felul lor cu dânsul.

Și cum ieșea Limir-împărat din pământ, ieșea dimpreună cu el și palatul lui cel strălucit, încât Ielele, nebunele, se pomeniră într-o sală întinsă și împodobită tot cu aur și cu pietre scumpe, în mătăsuri și catifele, iar acolo unde sta Lia pitită era un dulap de cristal, din care vezi fără ca să fii văzut, iar la o parte era întinsă și încărcată de toate bunătățile masa cea mare, pe care ardeau lumânări de-ți luau vederea.

– Care va să zică, de asta vă era vouă!? grăi Lia înciudată. De asta vă ardea! Aici vă ducea gândul!

Așa zicea și iar îi venea să iasă, dar nu ca să se prindă în horă, ci ca să răstoarne și masa cu toate bunătățile încărcate pe ea și tot ceea ce îi mai cădea în cale și să le alunge pe Iele, nebunele, căci multă era întristarea în fața lui Limir, pe care nu-l lăsau în pace, și rău îi ședea să fie trist.

Deodată însă răsună de undeva din văzduhuri o muzică - să stai, s-asculți și să-ți ieși din minți, nu alta! - și Lia rămase încremenită și cu ochii duși la Limir, care, prins în horă, sălta îndelete și mândru, fără ca să se uite fie la dreapta, fie la stânga, și fără ca să zâmbească, parcă nu-i în lume nimeni alăturea cu dânsul și nu vede, sărman de sufletul lui, pe zânele ce-l sorbeau cu ochii.

Aștepta fata să-l mai vadă și așezându-se la masă cu ele, căci nu știa că zânele se veselesc numai gândindu-se cu gândul, beau și mănâncă numai mîngâindu-și vederile la masa încărcată și simt plăcerile numai închipuindu-și-le. Când era colo, spre miez de noapte, luminile începură să se

stingă una câte una și, când nu mai rămase decât una singură arzând, iar se porni vântul, palatul cel frumos se prăbuși și se cufundă dimpreună cu Limir-împărat în pământ, iară Ielele, nebunele, se deteră valvîrtej unele peste altele și se depărtară ca volbura în timpul verii.

Lia rămase câtva timp frecându-și ochii. Nu mai știa nici ea: i s-a părut, a visat, a aiurit ori le-a văzut toate în aievea?

Într-un târziu, a ieșit din cuptor.

Coliba luminată de un muc de opaiеț iar era cum o găsise, plină în toate colțurile de păiengeniș îngreunat de praf și de gunoaie adunate din șapte țări, iar pe jos și pe pereți - nici să te uiți!

Acum însă Lia nu se mai apucă de muncă grea și lungă, ci începu să bată cu piciorul în pământ și să cânte cu glas adimenitor:

„Ieși, Limir, să ne vedem față în față. Ieși, Limir-împărat, să grăim și să ne bucurăm! Ieși! ieși! ieși!” Nimic nu se mișcă.

„Ieși, Limir, stărui dînsa din nou, ieși, Limir-împărat, ca să te ating cu mâna, ieși, ca să văd dacă ești om în toată firea, să-ți aud glasul și să simt bătăile inimii tale.”

Tot nu se mișcă nimic.

Când bătu însă de-a treia oară cu piciorul și zise: „Ieși, Limir, că vreau și vreau să mă uit în ochii tăi!”, pământul s-a deschis și iară a ieșit la iveală Limir în mijlocul altei săli încă mai frumos împodobite, tot în roșu și verde, și i-a întins mâna ca să se prindă în horă cu ea.

Ei se cutremurară amândoi: el pentru că mâna ei era caldă de se înfierbânta sîngele în vinele lui, iară ea pentru că mâna lui era rece de înghеța sângele în vinele ei.

Și se uitară uimiți unul la altul: el o vedea cu obrajii rumeni, cu ochii plini de văpaie și cu zâmbetul pe buze, desculță și îmbrăcată în cămășuța ei curată, iară ea îl vedea pe el în podoabe împărătești, dar cu fața albă ca varul, cu

ochii stinși și cu buzele supte.

– Dar tu, sărman de sufletul tău, cum ai răzbit până aici? grăi dânsul pe șoptite.

– Întreagă, sănătoasă și curată, răspunse ea.

– Nici buruiana n-ai călcat-o, nici hainele nu ți s-au zdrențuit, nici trupul nu ți s-a sângerat, nici tălpile nu ți s-au umplut de spini? întrebă el.

– Nu! răspunse ea.

Limir simți cum i se dezmorțește trupul și i se înviorează sufletul.

– Lucru nemaipomenit - grăi dânsul - dar tot vai de sufletele noastre, căci mari chinuri ne așteaptă pe amândoi. N-ai întîlnit în calea ta o turmă de oi păzită de niște câni ?

– Ba da, răspunse ea.

Oile acelea sunt tot fete care au îndrăznit să vie, iar câniii tot voinici cari au încercat să mă scape de aici - răspunse el - și amare o să-ți fie zilele dacă Ielele dau peste tine. Eu, muncit mereu de dorințe ce nu se pot împlini, am să te iau într-una la goană și să mușc în carnea ta, iar tu, ca să scapi, ai să alergi prin bălării și prin mărăcini cuprinsă de spaimă. O singură scăpare ar fi: să nu stai aici, nici să nu te întorci, ci să răzbești înainte și mereu înainte prin desișul pădurii, până ce nu vei da de altă colibă ca aceasta, în care stă Mama Ielelor, și să dezlegi întrebările pe care ți le va pune ea. Pierduți suntem amândoi dacă nu răzbești și nu ești în stare să dezlegi, căci numai așa se pierde puterea vrajei.

– Duce-mă-voi și mă voi tot duce - grăi Lia - și voi răzbi și-mi voi aduna toate puterile dacă e vorba să scap un suflet. Și nici c-ar fi fost adevărată povestea dacă n-ar fi grăit așa și nu i-ar fi fost fapta ca vorba.

Îndată dar ce Limir-împărat s-a cufundat iar dimpreună cu palatul lui, Lia a prins inimă și a pornit-o înainte.

N-au mai venit însă acum nici râmele, nici aricii, nici oile, nici dulăii ca să-i netezească

drumul, ci trebuia să răzbească, vai de trupșorul ei, prin bălării, printre spini și mărăcini, încât fășii-fășii i s-a făcut cămășuța, fire-fire i s-a smuls părul din cap prin scaieți, trupul i s-a sângerat și tălpile picioarelor i s-au umplut de spini. Nu poate însă nimic în lume să moaie voința tare, și Lia a mers și tot a mers, cum se zice, zi de vară până în seară și azi, și mâine, și poimâine, trei zile de-a rândul.

A treia zi pe înserate a zărit, în sfârșit, din depărtare, coliba cea încă mai dărăpănată, în care ședea, precum îi spusese Limir-împărat, Mama Ielelor.

Asta, o hârcă bătrână și colțată, cu nasul cârlig și cu ochi de șarpe călcat pe coadă, o simțise de mult și o aștepta în pragul colibii răzămată de bățul ei noduros.

Lia simți că-i trece prin inimă fier roșu și prin vine sloi de gheață când se uită în fața ei: s-o facă scrum cu ochii, și nu alta.

– Bună seara, maică, și bine te-am găsit! grăi Lia cu glasul ei de turturică speriată.

Bătrâna mișcă puțin din cap, dar nu-i răspunse nimic, ci-și ridică numai bățul și bătu cu el în pământ, parc-ar fi voit să vestească pe cineva că a sosit cine avea să sosească.

Nu mai văzuse ea în viața ei, - și tânără nu mai era, - picior de om pământean pe acolo, și sta și se uita și nu se putea dumeri cum a putut o fată plăpândă să răzbească printre Iele, nebunele, și să ajungă așa de departe.

A răzbit însă, și parcă nu se simțea destul de tare ca să se prindă cu dânsa.

– De! îi zise ea într-un târziu cu glas pițigăiat. Vei fi venit tu de ce vei fi venit, te va fi ispitit cine te va fi ispitit, te va fi ajutat cine te va fi ajutat, dar degeaba ți-ai sângerat trupul, că nu sunt eu aceea pe care o cauți, ci soacră-mea, bunica lor, care sade peste nouă țări și nouă mări, și mult ai mai avea să umbli și să-ți sângerezi trupul ca să ajungi la ea, bătrână, colea, ca mine, ai fi când te-ai

întoarce, dacă te vei mai întoarce de acolo. Fă-ți mai bine calea întoarsă - adause ea cu glas dulceag și momitor - și bucură-te c-ai scăpat până aci cu obrazul curat.

– Nu nouă - îi răspunse Lia - ci nouăzeci și nouă dac-ar fi țările și tot atâtea mările, eu tot înainte aș merge. Baba se încruntă o dată, își încreți sprâncenele stufoase și bătu iar cu bățul ei noduros în pământ.

– Ia să-ți văd virtutea! zise apoi, și deodată se iviră ca ieșiți din pământ o mulțime de dulăi îndârjiți și se repeziră cu toții lătrând și cu dinții rânjiți asupra Liei, ca s-o sfâșie în bucăți.

Lia-și urmă însă inimoasă drumul, deși dulăii i se ațineau în cale. Degeaba-i asmuța baba, căci nici unul nu sărea la fată, ci făceau potecă, sărind peste buruieni și călcându-le, culcând mărăcinile la pământ și curățindu-le de spini, care toți intrau în tălpile lor.

Erau cânii cărora Lia le făcuse un mare bine și cu cât mai mult turba în mânia ei baba, și cu cât mai rău îi asmuță, cu atât mai mulți erau și spinii intrați în tălpile lor; în cele din urmă, ei nici nu mai lătrau, ci chelălăiau schiopătând ca vai de ei din toate patru picioarele. I se făcu Liei și astă dată milă de dânșii, dar, vorba aia, „milă mi-e de tine, însă mă arde pe mine”; ea nu se mai opri ca să le scoată spinii, ci-și urmă drumul în vreme ce baba îi bătea pe dulăi cu bățul ei noduros.

N-a mers însă Lia mult, și se auzeau încă din depărtare chelălăiturile cânilor, când se iviră în calea ei o mulțime de șerpi mărunți, care se uitau cu gurile căscate și cu limbile scoase la ea și-i sâsăiau în urechi de te treceau fiorii. Ea mergea înainte, printre ei și peste ei, băgând de seamă ca nu cumva să calce pe vreunul pe coadă. Cu cât însă ea înainta, cu atât șerpii ieșiți în calea ei erau mai mari și mai furioși, cu atât sâsăiturile lor erau mai ascuțite și cu atât spinii de prin mărăcini, erau mai lungi, mai groși și mai ascuțiți. Nu e însă în

lume nimic ce poate să țină în loc pe cel ce vrea cu tot dinadinsul să meargă înainte.

– Balauri cu șapte capete dac-ați fi, eu tot calc peste voi! grăi Lia, și-și urmă drumul. Deodată se ivi în calea ei un șarpe mare, mare, de tot mare, cu gura ca șura și cu limbile late de-o palmă și lungi de trei coți, s-o înghită într-o îmbucătură și să-i cauți degeaba urma.

Lia își făcu de trei ori cruce, gata în gândul ei de orișice. Când însă șarpele se repezi cu gura căscată printre mărăcini la ea, un spin lung, și gros, și ascuțit apucă între falca de jos și se înțepeni în cerul gurii lui negre și i se făcu căluș înfipt.

Cuprins de dureri sfâșietoare, șerpoiul începu să se încolăcească, să se zbată și să se salte.

Liei i se făcu milă de el și, luându-și inima în dinți, ea se apropie și-i scoase spinul din gură.

– Puțin ai ostenit, dar mult bine mi-ai făcut și mare o să-ți fie răsplata! grăi șarpele ușurat, și începu s-o mângîie cu limbile lui, și, cum o mângăia, rana i se vindeca, fiindcă nu e în lume leac ca limba de șarpe, și cât ai bate în palme, ea se făcu de o sută și de o mie de ori mai zdravănă, mai gingașă și mai frumoasă de cum fusese.

– Încalecă acum pe mine - îi zise dup-aceea - și ține-te bine, că am să te duc nu ca armăsarii hrăniți cu jăratiic, nici ca pajurile-n zbor, ci ca zmeii ce se iau la întrecere.

Lia încalecă și șarpele cel mare se aruncă în săltate, de-o ridică deasupra mărăcinilor, apoi se repezi înainte, încât ochii ei se împăiengeniră de nu mai vedeau nici la dreapta, nici la stânga, ci numai zare nesfârșită înainte.

Cât dai în palme, ajunseră la mare și șarpele se avântă în valuri, și-o duse lunecând printre ele înainte până la celălalt țărm.

Așa au trecut trei țări și tot atâtea mări, alte câte trei și iar câte trei, de s-au făcut câte nouă în cap, cum zisese Mama Ielelor, dar le-au trecut pe toate parc-ar fi ațipit aici și s-ar fi pomenit acolo.

Zgripțoroaica cea împetrită de bătrână simțea după miros că vine și se apropie ceva ce n-a mai fost prin partea locului, dar nu putea să deie cu socoteală ce și cum și de ce, și sta în pragul colibii dărăpănate, gârbovă, răzămată în două bețe noduroase și clănțănind din cei doi dinți ce-i mai rămăseseră în gură. Când fură aproape, șarpele se opri și se întinse, ca Lia să descalece.

– Acum urmează-ți drumul în pace - grăi dânsul scuturându-și solzii - și când vei mai avea nevoie de mine, bate de trei ori din palme, că eu, orișiunde aș fi, te aud, și, vară fie, iarna fie, viu într-o clipă la tine. Lia-i mulțumi, cum se cuvine și-și urmă drumul.

Bunica Ielelor începu, când dete cu ochii de ea, să tremure mai de mânie, mai de îngrijare, căci simțea că și-a găsit nașul.

Cum o vedea - așa de tânără, și frumoasă, și dulce la fire, și întreagă și nevătămată - înțelegea că mare trebuia să-i fie puterea și multe farmecele ca să fi putut răzbi cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească și drum atât de greu fără ca puterile să i se sleiască.

„Acum e acum!" își zise dar, întețindu-se.

– Bună seara, mamă! grăi Lia și astă dată.

Bunica Ielelor nu îi răspunse nici ea, ci o măsură eu ochii ei țepoși de sus până jos și de jos până sus.

– Nu sunt mamă, ci babă, îi răspunse apoi într-un târziu morocănoasă, și mult era fioroasă când își dădea astfel răspunsul.

– Nu-ți știu anii și n-am să-i număr, întâmpină Lia cu glas de pisică lingușitoare, dar îți văd fața și bunătatea din ea, și, orișicum te vei fi socotind, mie îmi ești cum îmi pari.

Baba se mai muia puțin. Orișicât de bătrână ar fi baba, i se-nveselește inima când o crezi încă tânără, și cel mai rău om se moaie și el nițel când alții îl cred bun.

– O fi, n-o fi cum zici - grăi dânsa - de mare

lucru te-ai apucat, și mult mi-e milă de tine, că de venit ai venit cum ai venit, dar nu știu cum o să te întorci.

Mult ar fi dorit ea să știe cum a potrivit Lia lucrurile ca să răzbească întreagă și nevătămată și să vie cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească.

– Ce te-a adus? adăugă ea, și asta era întâia din cele trei întrebări.

– Ajută, ca să te ajuți! îi răspunse Lia. Cum am venit, așa o să mă și întorc, și valvârtej dacă s-ar răsturna toate, drumul degeaba n-o să-mi fie.

Când auzi asemenea vorbe, Bunica Ielelor iar începu să tremure, însă mai puțin de mânie și mai mult de frică.

– Cum mă vezi? întreba iar dânsa.

– Cu ochii, răspunse Lia fără ca să știe că răspunde la a doua întrebare.

– Și ce cauți? fu a treia întrebare.

– Omul, răspunse Lia, cât umblă pe pământ, tot moartea o caută.

Acum baba se cutremură.

– Ia să mă uit mai bine-n ochii tăi, îi zise, și se apropie de dânsa rezemându-se în cele două bețe, i se uită în ochi și-i puse mâna pe umărul gol.

Ochii Liei erau stinși, iar trupul ei era rece ca sloiul de gheață.

Nu știa Lia, săraca, că-i vindecase șarpele, mîngâind-o cu limbile lui, toate rănile și-o făcuse nevătămată, ca nici sabia să n-o taie, nici focul să n-o ardă, dar îi făcuse și sîngele rece ca al lui, strânsese tot focul vieții din ea și-i oprise viața în loc, ea, orișicât ar mai sta pe pământ, tot așa cum e să rămâie.

N-o știa Lia aceasta, dar o știa baba cea înrăită, care vedea acum că nu mai are nici o putere asupra ei - câtă vreme nu e om în toată firea.

– Vai de sufletul tău - îi zise dar luându-i mâna - nu vezi tu, nu simți, nu-ți dai seamă că nu mai ai nici o viață în trupul tău, că sângele nu mai curge în vinele tale, că ești rece ca sloiul de gheață?

Uite! Fiindcă ești fată bună și mi-ai vorbit frumos, mi s-a făcut milă de tine și am să-ți gătesc o alifie ca să te freci cu ea și să te faci iar cum ai fost. Orișicine, bărbat fie ori femeie, scapă chiar și de cea mai spurcată vrajă dacă se freacă cu alifia aceea.

Lia se simți chiar mai rece de cum era; își aducea aminte de vorbele pe care i le grăise Limir-împărat și știa acum că după alifia aceasta a venit ea aici.

– Bună ești și miloasă - îi zise dar - și cât o fi lumea n-o să te uit.

Orișicât de îndrăcită ar fi fost însă, Bunica Ielelor nu putea să facă alifia aceea ea singură, ci numai ajutată de o fată nevinovată, care trebuia să adune șapte flori de la șapte buruieni, de șapte ori câte șapte frunze de la tot atâția copaci și șaptezeci de rădăcini de la șaptezeci de alte buruieni și să le pună toate în cazan, ca baba să le fiarbă toate în bale de la șaptezeci și șapte de șerpi.

S-a apucat dar Lia și astă dată de muncă lungă și grea: a adunat de prin pădure cele șapte flori, cele de șapte ori câte șapte frunze și cele șaptezeci de rădăcini, a frecat cazanul cel mare, pirostriile de fier și linguroiul de aramă de le-a făcut lucioase, a strâns șaptezeci și șapte de brațe de vreascuri uscate șvarog, ca să aprindă focul, a pus flori, frunze și rădăcini în cazan, a ridicat cazanul pe pirostrii și se bucura, sărmana, că a scăpat și de aceste, căci nu se gândea că pierirea și-o pregătește.

Baba a bătut apoi din palme și au venit din șaptezeci și șapte de părți cei șaptezeci și șapte de șerpi, toți cu limbile scoase și gata de a umplea cazanul.

Între aceștia se afla însă și cel scăpat prin Lia de grele suferințe: el se furișă lunecând pe lângă dânsa și-i zise pe sâsâite la ureche:

– Să nu te pună păcatele să te freci cu alifia, că-ți pierzi toate puterile, ci scuipă în palme și fă ca și

când te-ai fi frecat cu alifie.

El știa că nu are alifia putere decât frecată fiind cu mâna unei fete nevinovate.

– Așa o să fac! Zise Lia și, după ce șerpii își făcură și ei rândul, voi să aprindă focul.

– Oho! mai va, fată, mai va! grăi bătrâna. Pentru ca fiertura să se prindă, trebuie să mai dereticești prin colibă și să cureți curtea din dosul colibii, ca toate să fie ca la casa unei fete mari.

– S-o mai fac - zise Lia - și pe asta.

S-o facă - vai de capul ei!

Ea rămase încremenită când deschise ușa colibii: de când Bunica Ielelor a fost fată mare, n-a mai dereticat nimeni prin colibă, gunoiul se adunase mormane, iar prin colțuri păiengenișul încărcat de praf sta perdele groase și pretutindeni mișunau păiangeni mari cât pumnul, muscoi înțepători și fel de fel de alte bâzdâgănii, care, simțind mirosul de sânge curat, deteră năvală asupra Liei, ca s-o sleiască într-o clipă.

Știau, afurisitele, că ea, care lasă locul curat pretutindeni pe unde trece, e dușmanca lor cea mare. În curând simțiră, însă, că n-au ce să-i facă și i se deteră rușinate din cale. O știuse și baba aceasta, și-o pusese pe Lia să dereticească numai pentru ca să le îndârjească.

– Puișorilor, drăguților - le zise dar - mai aveți puțintică răbdare, că în curând vi-o dau gata.

A curățit dar Lia și păiengenișul, și pereții, a cărat gunoiul, a măturat și a șters praful, a făcut coliba curată de-ar fi putut să steie chiar și Limir-împărat în ea. Ea rămase și mai încremenită când ieși în curte.

Aici își ținea baba hoarele, găini moțate, rațe deșelate, broaște-țestoase, șopârle râioase și fel de fel de alte jigănii spurcate, cu ale căror ouă trăia și care umpluseră curtea de găinați și de fel de fel de alte murdării, încât te cuprindea leșinul chiar și când te gândeai numai că ai să simți mirosul. Iară prin murdăriile acelea colcăia gadul de viermi, prin

văzduh roiau fel de fel de muște, pretutindeni mișunau jigănii care se hrănesc cu viermi și cu muște, și șoareci, și guzgani, și conopiștirițe, și lilieci, bufnițe cu capul cât banița și șerpi fel de fel, să vezi cu ochii și să nu crezi, ci să te miri și să nu mai știi ce să zici.

– Las', că vă viu eu de hac! grăi Lia, și intră cu bărbăție în curte. Într-o clipă deteră cu toate năvală asupra ei, unele târâș, altele pitiș, iar altele alergând ori zburând, Degeaba însă, că nu puteau să-i facă nimic: ea se scutură o dată, și toate căzură la pământ.

– Puișorilor, dragilor - grăi baba și de astă dată - aveți puțintică răbdare, că vi-o dau deodată gata.

Poate orișicine să dea cu socoteală cât și cum a trebuit să muncească Lia ca să curețe și curtea Bunichii Ielelor, - muncă, nu șagă! Las' că de aici căra și colo se aduna, dar afurisitele acelea de lighioane se îngrămădeau în urma ei, și unde ea curăța, acolo se spârcăiau ca să le umple toate de alte murdării, și iar trebuia să curețe, și iară, și iarăși – și până ce n-a ajuns să curețe și mațele din ele.

„Uf!" grăi dânsa când o mântui și asta și se duse să aprindă focul la cazan. Au fiert florile, și frunzele, și rădăcinile, și tot au fiert în clocote, în vreme ce baba mesteca mereu cu linguroiul și boscorodea cum știa, și tocmai pe la miezul nopții văzduhul se umplu de un miros plăcut și începu să se prindă pe deasupra un fel de pojghiță ca smântâna. Asta era alifia care dezgheață sângele, dezmorțește vinele și pune în mișcare viața, ca omul om să fie.

– Ia, fată - grăi baba cu glas momitor - și freacă-te și la ochi, și la tâmple, și la crucea pieptului, și în palmă, c-o să te simți ca înviată din morți!

Asta era dar taina.

– La ochi, la tâmple, la crucea pieptului și în pălmi, grăi Lia, atât voiam să știu! Ea se duse apoi, luă un țest de broască, îl curați bine și începu să

adune în el alifia până ce nu-l umplu. Când veni însă rândul să se frece, ea făcu precum îi zisese șerpoiul: dădea pe deasupra alifiei ca și când ar fi luând din ea, dar făcea parcă-i era greu mirosul și se ținea de nas cu mâna stângă, iar pe subt ea scuipa pe deget, apoi se freca.

Așa s-a frecat și la ochi, și la tâmple, și la crucea pieptului, și în pălmi, iar Bunica Ielelor nu se îndoia că cu alifie s-a frecat.

– Ț̦o pe ea, puișorilor, dragilor! strigă dar cu toată răutatea ei, și bâzdâgăniile toate și toate jigăniile deteră năvală asupra Liei, ca într-o clipă s-o facă miș-fărămiș, încât numai oase albe să se aleagă de ea. Lia însă se scutură o dată, răsturnă cazanul de pe pirostrii, și pe aci îi fu drumul - cu țestul plin de alifie.

– În ceas bun să fie! strigă șerpoiul, care îi ieși peste puțin în cale. Cum ai pornit-o, așa s-o și scoți la capăt. Acum scuipă încă o dată pe deget, ia cu el alifie și freacă-mă în frunte, la ochi și la crucea pieptului. Lia făcu precum i se zise, și șarpele se zbătu puțin, se dete o dată peste cap și se făcu armăsar cu nări umflate și cu ochi focoși.

– Eu sunt armăsarul lui Limir-împărat, îi zise, pe care nimeni afară de dânsul nu l-a încălecat. Încalecă-mă și ține-te bine, că am să te duc cum nici pe el nu l-am mai dus. Lia a încălecat ș-apoi a pierdut vederile în repeziciunea goanei în care a fost dusă și dusă mereu, într-o răsuflare, până la turma păzită de câinii cu picioarele pline de spini.

Aci armăsarul se opri.

– Uite! vezi oile acelea!? grăi armăsarul. Sunt tot fete care au făcut ca tine încercarea de a-l scăpa pe Limir-împărat și-au fost vrăjite de Iele, iar câinii sunt tot feți-frumoși, care, duși de dorul lor, au răzbit până la Mama Ielelor, ca să le scape pe fete, și-au căzut în urgie. Descăleca și du-te de le freacă, și-i freacă, cum știi, cu alifie, dar bagă de samă ca să nu ți se prindă alifia de deget.

Lia făcu precum i s-a zis și, una câte una, oile se

scuturară, se deteră peste cap și se făcură fete care de care mai frumoase, încât tot să stai și să te uiți la ele.

Armăsarul necheză o dată și din lărgimile câmpiei veniră în goană mare cai frumoși, pentru fiecare fată câte unul, iar după ce încălecară, fetele se pomeniră gătite în haine scumpe și frumoase, cum li se cuvine călărind pe asemenea cai.

Lia, văzându-le atât de frumoase și atât de frumos gătite, era cuprinsă de ciudă și-i părea rău că le-a făcut bine, dar tot îi frecă și pe câini, care se scuturară și ei, se deteră peste cap și se făcură feți-frumoși, care de care mai voinic. Armăsarul iar necheză și iar veniră cai frumoși, pentru fiecare câte unul, și voinicii, încălecând, se pomeniră și ei îmbrăcați în haine scumpe și frumoase.

– Dar aceia cine sunt și de ce dorm când ar trebui să steie treji și să poarte grijă de turmă? întrebă Lia arătând asupra păcurarilor.

– Așa li-e rostul, grăi armăsarul. Sunt sfetnicii lui Limir-împărat, care prin momelile lor, și-au amețit stăpânul și i-au umplut capul de fumuri. Haid' să mergem mai de parte.

Lia încălecă și abia acum își dete seama că ea însăși e gătită în haine încă mai frumoase și mai scumpe decât ale celorlalte fete și împodobită tot cu aur și cu pietre scumpe. Pe când însă ceilalți vorbeau și râdeau în voie bună, ea se ținea țeapănă, rece și mândră în scări, era posomorită și înfumurată parcă n-ar fi nimeni vrednic să stea alături cu dînsa, nici să simtă mirosul alifiei ce mai rămăsese în țestul pe care îl ducea cu multă grijă în mâna ei stângă. Mult ar fi voit, Doamne, să se vadă în oglindă și rău era mâhnită că era pustiu împrejurul ei și nu se adună de nicăieri lume ca s-o vadă și să stea uimită.

Mare-i fu dar bucuria când, așa cum mergeau în josul câmpiilor, li se ivi în preajma vederii un sat. Peste puțin, însă, ea zări mai la o margine și coliba în care crescuse și din care plecase în lume, și-i

veni să-și schimbe drumul. Îi era greu afară din cale să-și vadă sărăcia și să deie ochi cu mama ei cea îmbrăcată în zdrențe înnodate.

– Ei! grăi însă, prinzând inimă, ce-mi pasă!? Ei tot nu știu nimic, nimeni n-o să mă cunoască, iar eu fac ca și când n-aș fi știind nimic.

Așa a și fost.

A mers iute vestea că vine o împărătească cu curtenii ei, ca să-i ducă lui Limir-împărat daruri neprețuite, și multă lume li s-a adunat în cale ca să-i vadă.

Era și văduva cea săracă, mama Liei, acolo, și cum văzu din depărtare alaiul, își aduse aminte că așa-și visa dânsa fata.

– Lio, fata mea, Lio! strigă ea după ce alaiul se apropie. Lia însă se ținea țapănă, rece și mândră în scări și trecu posomorâtă și înfumurată înainte, parc-ar fi fost din altă lume.

– Nu-i Lia, fata mea, grăi văduva întristată. Și totuși, parc-ar fi aidoma ea. Ce s-o fi ales de Lia mea?

Așa au trecut prin sate și prin orașe multe, mereu prin mijlocul mulțimii uimite, și Lia se simțea din ce în ce mai nemîngîiată că toți o vedeau, dar ea însăși nu putea să se vadă pe sine.

A mers în cele din urmă vestea până la Limir-împărat, care-și petrecea zilele în marele lui palat, înconjurat de sfetnici și de slugi fără de număr, dar singur în mijlocul lor, tot tânăr și frumos, dar mereu posomorât. „Doar o da Dumnezeu!”, ziceau supușii lui când o vedeau pe Lia atât de frumoasă și cu alai atât de strălucit. Mult ar fi dorit să-l știe și pe el om cu rost la casa lui și pereche mai potrivită nu puteau să-și închipuiască.

Limir-împărat mai zâmbea parcă și el din când în când și o aștepta cu oarecare nerăbdare. Când a aflat, însă, că ea e mândră și se ține țapănă în scări, el a început să-și încrețească sprâncenele și să dea porunci ca să i se adune oastea.

„Nu cumva!? își zicea. N-ar voi cumva să se

sămuiască cu mine!?” Asta ar fi voit s-o vadă.

Când curtenii l-au vestit, în sfârșit, că Lia a sosit cu alaiul ei, Limir s-a gătit în cele mai strălucite podoabe și a poruncit să i se adune curtenii în sala cea mare, unde-și avea tronul făcut din aur și așezat la înălțimea de șaptezeci și șapte de trepte. După ce el urcă cele șaptezeci și șapte de trepte, se așeză în tron și luă scheptrul în mână, sfetnicii și curtenii - își plecară capetele și îngenunchează pe trepte, fiecare după rangul lui, cei mai umiliți și mai vrednici mai sus și mai aproape de stăpîn, iar cei mai îndoielnici, ceva mai jos și mai departe de el.

Așa-l găsi Lia când intră cu alaiul ei în sală și, cît dete cu ochii de el, îl și cunoscu și fu gata să-i aducă aminte cele petrecute în coliba Ielelor.

La dreapta tronului era însă o oglindă mare și la stânga alta și Lia rămase, când se văzu în oglindă, într-un fel de aiurire; nu mai vedea acum nici sală, nici curteni, nici tronul cu cele șaptezeci de trepte ci, uimită de frumusețea ei, se simțea cu trei palme mai înaltă și-și ridica cu atâta mândrie capul, încât toți începură să tremure în fața ei. Limir-împărat își aduse aminte de ea și nu-și mai putu stăpâni firea.

„M-a întrecut, m-a răpus, m-a dat gata!?” își zise el, și coborî printre curtenii săi umiliți cele șaptezeci și șapte de trepte, ca să meargă la ea și să i se închine ca orișicare muritor.

– Lia - îi zise - parcă ne-am mai văzut și, plecându-se, îi întinse mâna. Lia înghiți un nod: îi era peste putință să facă mărturisirea că dânsa e ceea ce umbla odată desculță și în cămășuță curată.

– Ți se va fi părând - îi răspunse - dar îi întinse și ea mâna, așa, mai din depărtare. El îi ținu câtva timp mâna, dar nu mai simțea fiorii pe care îi simțise, nu se dezmorțea, nu i se încălzea sângele în vine.

– Da, mi s-a părut numai! Alta era și altfel în toată firea ei aceea pe care o știu, grăi posomorât,

și se întoarse ca să urce cele șaptezeci și șapte de trepte, să șadă în tron și să ia scheptrul în mână. Lia însă nu-l lăsă, ci-l ținu în loc. Acum i se înfundă însă și Liei.

În zadar îi spuse c-a umblat și a ostenit, a trecut prin multe și s-a canonit ca să caute alifia ce dezmorțește vinele, în zadar îl încredința că a găsit-o și vine cu ea de peste nouă mări și nouă țări, în zadar stărui să-l frece fie măcar și numai la ochi și la tâmple, căci el ținea una și bună, că alta e aceea pe care o știe dânsul și o așteaptă, o lua drept o vrăjitoare care vrea să-l piardă cu farmecele ei, ba în cele din urmă se îndârji și voi s-o dea afară din palat și s-o alunge din împărăția lui.

Toate ca toate, dar asta n-o mai putea suferi Lia.

Atinsă în mândria ei, ea-și pierdu sărita și cu ea toată rușinea. Băgă dar mâna în țestul cu alifie și se frecă la ochi, la tâmple, la crucea pieptului și în pălmi, apoi se scutură ca trezită din somn și rămase în fața lui așa cum o știa el, desculță și în cămășuță curată.

– Asta e! strigă Limir-împărat, și sări să o cuprindă în brațe, dar nu-i simți bine trupul cald, când Lia îi dete brânci atingându-l la obraji și la crucea pieptului cu mânile ei pline de alifie și se desfăcu din brațele lui ca șarpele lunecos.

– O să alergi tu după mine cum am alergat eu după tine! grăi dânsa, apoi se depărta iute, dimpreună cu alaiul ei, încălecă și plecă în goană mare.

A și alergat Limir, bietul de el.

Atins și ici și colo de alifie, el nu mai era nici viu, nici mort, ci numai așa - leșinat și lihnit. Porunci dar ca iute-iute să încalece cu toții și s-o urmărească pe Lia. A trecut însă vreme multă până ce slugile au scos caii din grajdurile împărătești, li-au pus șelele și frânele și până ce sfetnicii și curtenii au încălecat, căci de! erau boieri, nu oameni de rând. Era departe Lia când ei au plecat în urmărirea ei și nici vorbă nu putea fi ca s-o

ajungă în drumul ei spre coliba văduvei. Mare a fost, Doamne, bucuria mamei când și-a văzut fata întorcându-se tot cum a fost, dar cu alai frumos și mare de nu-l mai încăpea nici coliba, nici curtea, nici preajma curții.

Răsăreau florile și acum pe urmele pașilor ei și se clătinau plecându-se spre ea, dar nu mai erau triste, ci-i cântau voioase: „Bună ești, harnică ești, frumoasă și la fire dulce ești și puțin ai să mai stai cu noi, că vine într-o răsuflare ursitul tău."

A și sosit în curând, și văduva cea săracă nu mai știa ce să înceapă când s-a pomenit la coliba ei cu Limir-împărat el însuși, venit ca să cerșească alifie și să-i pețească fata.

Că i-o dă ori nu i-o dă, despre asta nu mai putea să fie vorba: s-a făcut, neică, o nuntă împărătească de se vestește și astăzi despre ea, și șapte zile și șapte nopți împărăția întreagă a tot mâncat, băut și s-a veselit, a tot jucat și jucat, de-a schimbat fiecare flăcău de dai-Doamne câte trei perechi de opinci!

Numai sfetnicii și curtenii lui Limir-împărat erau cam puși pe gânduri, căci, de! multe s-au întors cu susul în jos și mulți dintre cei de pe treptele de sus s-au coborît ceva mai în rând cu talpa scării. Iar Ielele, nebunele, au rămas cum fuseseră, dar de atunci încoace, când se întâlnesc pe la răscruci, se mai prind și numai singure în horă.

Stan Bolovan

Au fost odată, într-o margine de sat, un om, pe nume Stan, și muierea lui. Ea era tristă mereu și degeaba încerca soțul ei să afle de ce, că ea nu voia să-i spună, căci, zicea ea, avea să fie și el trist dacă află. Dar Stan nu se lăsă și pînă la urmă ea îi spuse că e suparată că nu au copii și, într-adevăr, omul se întristă și el. Într-o bună zi, sosiră la ei în casă Domnul Iisus Cristos și Sfântul Petru.

I-au primit bine, i-au hrănit și le-au spus vorbe bune, iar când să plece, Cristos l-a întrebat pe Stan ce își dorește, pentru că el are să-i îndeplinească trei dorințe. De trei ori l-a întrebat, de trei ori a spus că vrea copii, de trei ori i-a dat copii, așa că Stan a rămas cu o sută de copii.

În câteva zile copiii au început să strige de foame, iar cei doi părinți hotărâră ca tatăl să plece în lume, să caute un dar de la Dumnezeu, hrană pentru copii. A umblat cât a umblat Stan, dar nu a găsit ce îi trebuia. A ajuns până la marginea lumii, unde se amestecă ce este cu ce nu este, și acolo a dat peste o stână cu șapte păcurari. Acolo află că un zmeu vine în fiecare noapte și le ia câte trei oi, dar și laptele de la șaptezeci și șapte de oi, pe care îl ducea zmeoaicei bătrâne, să se scalde în el ca să întinerească. Atunci Stan întrebă ce i-ar da ei dacă i-ar scăpa de zmeu, iar ciobanii îi spuseră că îi dau a treia parte din oi.

Pe la miezul nopții auzi Stan un zgomot grozav, apoi îl zări pe zmeu apropiindu-se de stână. Îi strigă să stea și îi spuse că el e Stan Bolovan, care ziua mănâncă stânci, iar noaptea paște copaci. Zmeul spuse că nu se va atinge de turmă dacă se va întrece cu el, iar Stan scoase din traistă o bucată de caș spunând că e o piatră, îi zise zmeului să ia și el o piatră de pe malul râului și să scoată zer din

ea. Zmeul strânse piatra în pumn de o făcu praf, dar zer nu curse din ea. Atunci Stan strânse și el cașul, zerul începu să curgă, iar zmeul începu a se uita pe unde să fugă ca să scape de un așa voinic.

Gândindu-se el că nu va putea să scape, îi zise lui Stan să vină acasă la el, că mamă-sa are nevoie de o slugă pentru un an. Aflând Stan că anul e de trei zile, iar simbria de șapte saci de galbeni pe zi, se învoi și plecă cu zmeul. Ajunseră nu departe de casă, iar Stan o zări pe mama zmeului, bătrână și groaznică la vedere. Zmeul îl lăsă să aștepte afară și se duse să-i spună maică-si că l-a adus pe omul ăla, care mănâncă bolovani și stoarce zer din piatră, pentru ca ea să îl scape de el.

A doua zi zmeoaica le zise să dea semn în lumea zmeilor cu buzduganul cel ferecat de șapte ori. Zmeul trebuia să-l arunce cale de trei poște, apoi Stan, tot cale de trei poște, apoi iar zmeul și tot așa. Când îi veni rândul lui Stan, acesta privi îngrijorat la el, socotind că el și cei o sută de copii ai săi nu ar izbuti nici să îl ridice de la pământ. Atunci îi spuse zmeului că e păcat de buzdugan, fiindcă el îl va arunca așa de tare că va rămâne pe lună. Atunci zmeul zise că îl aruncă el, Stan se făcu a nu vrea și nu se lăsă până când zmeul nu îi făgădui să îi dea șapte saci de galbeni ca să îl lase pe el să arunce buzduganul. Se duseră acasă, iar zmeoaica se cam îngrijoră și ea când află că vrusese să arunce buzduganul tocmai în lună.

Dimineață îi trimise la fântână, să umple fiecare cu apă câte douăsprezece burdufuri, făcute fiecare din pielea unui bivol, și să aducă apa acasă. Zmeul umplu cât ai clipi burdufurile, dar Stan abia târâse până la fântână burdufurile goale. Scoase el o custură de la brâu și începu să zgârie pământul de jur împrejurul fântânii. Când îl întrebă zmeul ce face, spuse că are de gând să aducă fântâna acasă, ce să se mai încurce cu pieile de bivol. Zmeul rămase cu gura căscată și, ca să stea pe loc fântâna rămasă de la moșu-său, zise că îi duce el și

burdufurile lui. Stan se făcu a nu vrea și nu se învoi decât după ce zmeul îi făgădui alți saci de galbeni.

În ultima zi a anului de muncă, zmeoaica îi trimise la pădure, după lemne. Până ai număra la trei, zmeul scoase din rădăcină o sumedenie de copaci și îi așeză la un loc. Stan începu el să privească la copaci, apoi să-i lege unul de altul, zicându-i zmeului că el nu stă să ia copacii unul câte unul, ci duce toată pădurea acasă. Atunci zmeul îi spuse că duce el și lemnele lui Stan, numai să lase pădurea la locul ei. Stan nu se învoi până când zmeul nu-i făgădui că va primi simbria de șapte ori câte șapte saci cu galbeni.

Acasă, zmeoaica nu prea se îndura să îi da atâția bani și îi zise zmeului să îl omoare pe Stan la noapte, să-i dea cu buzduganul în frunte când va dormi. Numai că Stan auzise și puse în pat în locul lui troaca porcilor, iar el se culcă sub pat. Zmeul veni și sfărâmă troaca cu buzduganul, apoi plecă mulțumit că a scăpat de Stan. Dimineață și el și zmeoaica rămaseră încremeniți când îl văzură pe Stan viu și frumos ca un măr. Îl întrebară cum a dormit și el spuse că a dormit bine, dar l-a pișcat un purice de frunte.

Speriați de așa voinic, îi dădură banii, numai să plece, dar el, îngrozit că nu va putea căra atâția saci cu galbeni, se făcu că vrea să-i mai slujească un an. Atunci zmeul îi mai dădu încă de șapte ori câte șapte saci cu galbeni și-i spuse că îi duce el toată comoara asta acasă. Stan se învoi bucuros și plecară, dar, când se apropiară de casa lui, începu să se teamă că zmeul, știind unde stă, va veni să își ia banii înapoi. Îl scăpară de grijă copiii lui, care, de cum zăriră zmeul, năvăliră flămânzi, cu câte un cuțit și o furculiță în mâini, strigând că ar mânca toți carne de zmeu. Zmeul aruncă sacii și fugi înspăimântat și de atunci nu a mai cutezat să se arate în lume.

Iar Stan, tocmai când număra galbenii cu

nevasta și copiii, se trezi că vin și ciobanii cu oile pe care le promiseseră dacă îi scapă de zmeu, că de, când dă, Dumnezeu dă cu amândouă mâinile !

Boierul și Păcală

Odată, Păcală stătea la marginea unei păduri. Deodată vede o trăsură venind spre el. Repede se scoală, ia un trunchi mare de copac, și-l ridică drept în sus. În trăsură era boierul, cucoana și vizitiul, care mâna caii. Boierul, văzând pe Păcală, spuse vizitiului să oprească trăsura:

– Bună ziua!

Păcală răspunde:

Mulțămim!

Dar ce faci aici?

– D-apoi, cucoane, ia, am pus și eu lemnul ista să se hodinească olecuță, că apoi îl duc acasă. Da' dumneavoastră unde vă duceți?

– Eu am auzit de unul Păcală, care păcălește oamenii, și mă duc să-l găsesc, să mă păcălească și pe mine. Păcală îi zice boierului:

– Nu te mai duce, cucoane, că eu sunt Păcală. Dar acum nu pot să vă păcălesc, că am uitat păcălitorul acasă. Dați-vă jos din trăsură, să-mi aduc păcălitorul. Dumneavoastră, cucoane, țineți lemnul ista bine, să nu se clatine, că eu vin îndată.

Când boierul ținea cât putea trunchiul să nu se clatine, Păcală se sui în trăsură și plecă. Se face noapte, și Păcală nu mai vine. Stau așa toată noaptea și a doua zi după-amiaza.

Numai ce trece un om.

– Bună ziua! zice omul.

– Bună ziua! îi răspunde boierul.

– Dar de ce stați dumneavoastră acolea?

– Așteptăm să vină Păcală de-acasă cu păcălitorul, să ne păcălească. Mi-a spus că vine degrabă cu trăsura, și nu mai vine.

Atunci omul spune boierului:

– D-apoi, cucoane, nu-i destulă păcăleală asta,

că s-a dus cu trăsură și cu cai cu tot?
Și așa rămase boierul păcălit și fără trăsură.

Fiul cuiva

Treceam cu vaporul legănat de valuri verzi despre Lindau la Constanța, de unde aveam să iau calea ferată, ca peste Zürich, Berna și Geneva să ies în Italia.

Puțin după plecare, ochii mi s-au oprit asupra unui om de vreo treizeci de ani, înalt și mlădios, oacheș și cu fața cam posomorâtă, bărbat de o rară frumusețe, care, deși îmbrăcat în bluză de pânză și cu șapcă de muncitor în cap, avea în ținuta, în căutătura, în mișcările, în întreaga lui înfățișare ceva aristocratic.

Văzând că-l caut mereu cu ochii, el s-a apropiat de mine și în curând am făcut cunoștință.

— Jules Guidai, chimist asociat al casei „Barague» din Paris, mi s-a prezentat el în o nemțească foarte corectă, dar rostită cu un accent pentru mine cam ciudat.

Peste puțin m-am încredințat că era om de o inteligență superioară și cu o foarte largă cultură, dar socialist oarecum exaltat.

Citisem pe ici, pe colea câte ceva despre socialism și discutasem adeseori cu socialiștii, dar stăruiam în gândul că vederile socialiste sunt greșite, ca să nu zic chiar primejdioase, și nu se putea să nu intrăm, noaua mea cunoștință și eu, în conflict de vederi. Am petrecut cele vreo trei ceasuri, cât am călătorit împreună, în discuțiuni din ce în ce mai animate și mai sugestive și am răscolit întreaga viață socială.

El tăgăduia raționalitatea vieții religioase, lua căsătoria legitimă drept un fel de robie, în care omul intră de bunăvoie drept pedeapsă pentru prostia sa, era răzvrătit împotriva celor ce îngrămădesc bogății ca să le treacă prin moștenire la urmașii lor imbecili și-și dedea silința să mă

convingă că așezămintele omenești toate au să fie refăcute din temelii.

Eu dădeam mereu din cap și-l încredințam că așezămintele toate sunt bune, un rezultat firesc al dezvoltării istorice, dar sunt răi oamenii, care le strică și abuzează de ele fiecare potrivit cu slăbiciunile lui, și că nu așezămintele avem să le refacem, ci pe oameni trebuie să-i înfrânăm.

El zicea: „Nu! », dar în ochii lui era ceva ce mă făcea să simt că-i sunt plăcute vederile mele și că mă ascultă bucuros.

- Orișicare suferință omenească, i-am zis dar, izvorăște din păcatul cuiva, și n-ar mai suferi nimeni dacă toți oamenii ar fi în adevăr religioși, dacă toți soții și-ar îndeplini datoria, dacă cei ce dispun de averi mari s-ar socoti numai chivemisitori ale lor și s-ar folosi de ele ca să ușureze soarta nevoiașilor.

El se cutremură și se uită la mine lung și încruntat, parcă 1-aș fi atins pe el personal.

- Dacă, dacă, dacă! strigă scos din răbdare. Tocmai acest „dacă” e dovadă că nu rămâne decât să iei biciul, sabia și făclia aprinsă ca să stârpești tot ceea ce a mai rămas din trecutul urgisit.

Nu mai era acum vorba de deosebiri de vederi, ci de repulsiuni neînvinse, și am dat discuțiunilor altă îndrumare.

La Constanța, unde el a luat drumul spre Colonia, ne-am despărțit ca buni prieteni.

- Dacă te oprești la Genova - îmi zise stăpânindu-și glasul - vizitează și palatul GaIliera. E unul din cele mai frumoase și sunt adunate-n el multe opere de artă. Apoi - adăugă mai mult pentru sine - vei afla, poate, și lucruri care-ți vor schimba părerile.

Mi-a rămas viu întipărită figura interesantului meu tovarăș de călătorie, dar m-am oprit trei zile la Zürich, am petrecut trei la Berna, m-am plimbat timp de vreo zece zile pe lacul de Geneva și prin împrejurimile lui, am mai zăbovit și prin Ponente

și-l uitasem pe parizian când am sosit la Genova. Aici am început să fac băi la Bagni di Strega și aș fi uitat și palatul GaIliera dacă n-ar fi fost la mijloc un lucru care mi se părea din ce în ce mai ciudat.

Deoarece italienește nu prea știam, vorbeam cu genovezii, pe cât era cu putință, nemțește, și aceștia poceau nemțeasca tocmai ca parizianul meu de pe lacul de Constanța.

Nu puteam să-mi dau seamă cum a ajuns el să aibă în nemțește accentul genovez, dar mi-am adus aminte și de palatul GaIliera și am hotărât să-l caut și să-l vizitez.

- A! Palatul ducilor de GaIliera! îmi zise chelnerul. E unul din cele mai mari și mai frumoase între palatele de marmură. Trebuie neapărat să-l vedeți. Numai aci la Genova îl puteți vedea. Sunați, vă dați biletul de vizită și, dacă e acasă și-i faceți o bună impresiune, Luigi, acum bătrânul camerist al ducesei, vă conduce. Aceasta e plăcerea lui. Să nu-i dați însă nimic, decât, poate, o țigară, că se supără.

Ciudat lucru mi se părea și un italian care se supără dacă în asemenea împregiurări îi dai ceva, dar cu atât mai vârtos mi-am dat silința să-i produc o bună impresiune.

I-am și produs-o, și el m-a condus cu multă bunăvoință.

Palatele de marmură de la Genova sunt în ceea ce privește înfățișarea externă mai prejos de palatele din Veneția ori cele din Florența ori din Roma, ele sunt însă mari și au curți și scări de o frumuseță uimitoare, colonade, galerii, terase și arcade combinate în fel de fel de chipuri. Am stat dar timp îndelungat în curtea oarecum pustie, pe care bătrânul Luigi, om de vreo șaptezeci de ani, ținea să mi-o arate în toate amănuntele ei mai-nainte de a fi urcat scările, ca să văd comoara despre care-mi vorbise Guidai.

Ce aveam să văd? Locuința particulară a unei familii bogate, care timp de patru sute de ani a

adunat mereu pentru împodobirea casei sale tot ceea ce-i încânta vederea, mobile lucrate cu măiestrie, opere de pictură ori de sculptură, gobelinuri, covoare, vase, argintării, scule de tot felul. Ar fi trebuit să stau zile întregi de-a rândul ca să le pot vedea pe toate și ascultam cuprins de un fel de amețeală lămuririle pe care mi le dădea neobositul bătrân.

Intrați în cabinetul de lucru al ducelui, el se opri cu un fel de religiozitate în fața unui bust de marmură albă, care era așezat la stânga biuroului pe un piedestal de abanos.

- Îl Signorino! Fiul ducesei, grăi dânsul într-un ton sărbătoresc.

Era portretul unui băietan de vreo patrusprezece ani, figură de o rară frumuseță, mie, parcă, cunoscută.

- A murit? întrebai uitându-mă în ochii lui umezi.

- Cum?! întrebă el mirat. D-voastră nu știți? nu cunoașteți nespus de dureroasele întâmplări?!

Îl încredințai că n-am auzit niciodată despre familia ducală și despre minunatul ei palat.

- Atunci n-au pentru d-voastră nici un înțeles cele ce ați văzut ori veți mai vedea aici, întâmpină adunându-și gândurile, ca să spună trista poveste, pe care de atâte ori o mai spusese. Ați văzut în sala de ceremonii portetul și bustul ducelui?

- Da, îi răspunsei, acel bătrân înalt și cu privirea plină de mândrie.

- Era un cavaler din timpurile cele frumoase, cum azi cu anevoia se va mai fi găsind pe ici, pe colo câte unul, mă-ncredință dânsul.

- Ați văzut și portretele ducesei?

- O adevărată minune de frumuseță! îi răspunsei.

- O adevărată minune - stărui dânsul - și vă spun eu, nu numai de frumuseță, ci și ca îndrumare sufletească.

Ducele era în al doilea rând văduv și trecut acum de cincizeci și opt de ani când, orbit de

farmecele ei, a luat-o, fată de abia douăzeci și trei de ani, în căsătorie. Ținând mai mult la numele său decât la marile sale bogății, el îi făcea toate plăcerile. Ținea seamă chiar și de cele mai excentrice capricii ale ei, zâmbea cu mulțumire când ea risipea aurul cu pumnii, dar o păzea cu multă grijă, ca nu cumva să aducă vreo pată numelui său ducal, și nu se depăna niciodată de dânsa, ci o avea mereu sub ochii săi pânditori.

Nu pot, domnule, să vă descriu bucuria de care noi, slugile vechi ale casei, am fost cuprinse când, anul al cincilea al noii căsătorii, ne-am încredințat că tânăra noastră stăpână se află în stare binecuvântată. Generosul nostru stăpân era încă mai darnic și-și întețea silințele de a-i face frumoasei sale soții plăcută viața.

Ca să scape de privirile scrutătoare ale lumii și s-o ferească pe ducesă de zgomote și de emoțiuni, a plecat cu ea, însoțit numai de o cameristă, de mine și de Raoul, bărbierul său, un tânăr din Marsilia, la feericul castel pe care-l avea din sus de Luca, pe țărmul mării, în mijlocul livezilor de măslini.

Acolo am stat în retragere liniștită timp de peste patru luni, până la nașterea copilului, băiatul acesta, adăugă arătând iar spre bust.

Vreo patru săptămâni în urmă, după ce tânăra mumă a ajuns iar să umble pe țărmurii stâncoși, a fost botezat copilul și i s-a dat numele Giulio.

Bătrânul suspină o dată adânc:

- Vă spun - urmă apoi cu oarecare tăinicie - lucruri pe care le-am aflat peste douăzeci de ani în urmă de la stăpâna mea.

A doaua zi după botez, bătrânul duce a potrivit lucrurile să rămâie singur cu soția sa.

„Doamnă, i-a zis, am, precum știi, cuvinte hotărâtoare de a nu mă socoti părinte al copilului născut de d-ta. După lege îi sunt însă tată și am dreptul de a-l crește după gândul meu, ca să-l fac vrednic de a-mi purta numele și de a-mi stăpâni

averile. Îmi ești destul de scumpă pentru ca să-ți trec cu vederea marele păcat și între toți oamenii eu prefer pe copilul d-tale. Numele meu însă are să rămâie curat cum l-am primit de la părinții mei, și mi se răzvrătește întreaga ființă când mă gândesc că e cineva care știe că nu sunt adevăratul lui părinte și că ar putea să-mi pună și alții la îndoială paternitatea. Vreau dar să știu cine e tatăl copilului: ori mi-l spui și mă ai legat cu parola mea de onoare, ori ruptă e între noi orișice legătură și cu rușine ai să-mi părăsești casa. Ești femeie încă tânără și muma unui copil plin de viață: alege! Nu cer spășire, ci numai căință și mărturisire. ”

Cunoscându-i generozitatea, ducesa s-a plecat, a căzut în genunchi și a făcut depline mărturisiri.

Puțin timp în urmă, ducele m-a însărcinat să plec cu doica, cu copilul și cu camerista la Genova, unde avea să se întoarcă peste câteva zile și el după ce o fi însoțit pe ducesă la Florența. După plecarea noastră, ducele și ducesa au ieșit însoțiți de Raoul deasupra unei stânci de la marginea mării, ca să admire apusul de soare. Ajunși deasupra stâncii, bătrânul duce l-a apucat pe Raoul de piept, i s-a uitat drept în ochi și i-a zis: „Ești un mizerabil, care a abuzat de încrederea stăpânului și de slăbiciunea firească a unei femei nobile!! » Înfingându-i apoi un pumnal în piept, l-a îmbrâncit în valurile spumegânde ale mării.

Ducesa a rămas înmărmurită și mută, și timp de cincisprezece ani, cât a trăit ducele, niciodată nu s-a mai vorbit despre acel fioros amurg de seară, nimic n-a mai turburat viața lor casnică, nimeni n-a pus la îndoială paternitatea ducelui, care și-a petrecut viața purtând grijă de copilul său până la vârsta de zece ani aici în Genova, iar în urmă călătorind cu el prin Elveția, prin Franța, prin Germania și prin Englitera.

După moartea tatălui său, Giulio, tânărul duce de GaiIliera, a stat cu muma sa mai ales la Paris, unde-și urma studiile în rând cu alți tineri. Abia la

vârsta de douăzeci și doi de ani a aflat de la mama sa adevărul asupra nașterii sale.

El a ascultat ca fiind într-aiurea și a stat timp îndelungat înmărmurit și mut ca odinioară muma lui deasupra stâncii, așa cum îl vezi aici.

„Giammai! a strigat apoi. Tu non sei mia madre!

Nu poate să fie mama mea femeia care a putut să trăiască în căsnicie cu omorâtorul celui ce mi-a urzit viața! M-ai născut fără de voia ta și sunt dator ca să te cruțez: nu voi spune nimănuia ceea ce am aflat, dar eu din clipa aceasta nu mă mai socotesc nici fiu al tău, nici duce de GaiIliera. ”

- E d-l Jules Guidai, chimist la Paris, zisei, viu emoționat.

- Da, signore, răspunse bătrânul. Ziua următoare a făcut la tribunal declarațiunea că, fiind împotriva convingerilor sale să poarte un titlu de noblețâ și să stăpânească averi pe care nu le-a agonisit, renunță la moștenirea rămasă de la ducele de GaiIliera în favorul mumei sale.

- Și dânsa a primit? întrebai.

- Numai pentru ca să constituie din avere, patruzeci de milioane, un fond pentru acte de caritate publică, răspunse bătrânul. Ea a murit săracă.

M-am închinat adânc, ca în fața unui altar și am plecat mai departe.

Table of Contents

Povești
Rodul tainic
Doi feți cu stea în frunte
Păcală în satul lui
Spaima zmeilor
Zâna Zorilor
Ileana cea șireată
Florița din codru
Petrea prostul
Limir-Împărat
Stan Bolovan
Boierul și Păcală
Fiul cuiva

Table of Contents

Povești	1
Rodul tainic	2
Doi feți cu stea în frunte	11
Păcală în satul lui	22
Spaima zmeilor	39
Zâna Zorilor	48
Ileana cea șireată	89
Florița din codru	100
Petrea prostul	121
Limir-Împărat	149
Stan Bolovan	172
Boierul și Păcală	176
Fiul cuiva	178